

RAPLAMAA Sõnumid

NELJAPÄEV, 28. detsember 2017 Nr. 52 (3010)

Sõltumatu nädalaleht | www.sonumid.ee | Hind 2.15 €

**Järgmine
leht ilmub
4. jaanuaril**

**Raplas pakutakse
raseduskriisi nõustamist**

Lk 6

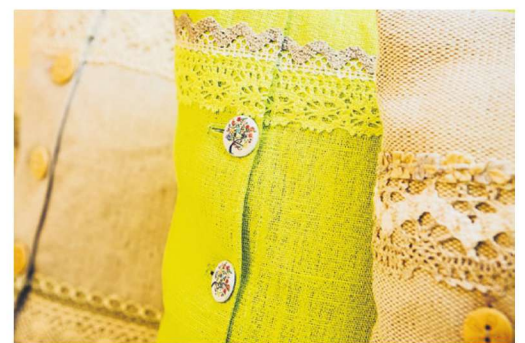

Rapla viimane maavanem
Tõnis Blank reformidest

Age Tekku -
kultuuriametniku töö
õpetab aega planeerima
ja inimesi tundma Lk 12 ja 13

Käsitöölane

Padi muudab kõik
mugavamaks

Lk 15-18

Kertu Laak jahib
LP Viesti Saloga Soome
meistritiitlit

Lk 25

Õpilasfirmade laat
oli rahvarohke
ja edukas

Lk 32

Häid pühi ja
meeleolukat
aastavahetust!

Raplamaa Sõnumid

Juhtkiri

Pilk lõppevale aastale

2017. aasta on Raplamaa Sõnumite kahekümne kuue aasta pikkuses loos olnud ehk üks kõige edukamaid. Meie lugejaskond on stabiilsem kui varasematel aastatel, reklaamikliendid aktiivsemad, partnerid ettevõtlikumad.

Meil on olnud mitmeid olulisi kordaminekuid. Üks, mille üle võime olla eriti uhked, oli loomulikult toimetuse kodulehekülje moodsamaks muutmine. See sai teoks kogu toimetuse ühise mõttevilja tulemusel ja meie heade partnerite abiga. Loomulikult vajab ka värskendatud koduleht pidevat hooldust. Tahame järgmisel aastal sellele tõsiselt pühenduda, et oma püsilugejaid senisest operatiivsemalt sündmustega kursis hoida.

Tahaks loota, et kõige tähtsamad sündmused ühiskondlikus elus on leidnud kajastamist ka Raplamaa Sõnumite lehekülgedel. Vähemalt on kogu toimetuse selle nimel tõsiselt pingutanud. Tõsi, päris igasse kohta pole me ka sel aastal alati õigeaks ajaks jõudnud. Siin seab oma piirid toimetuse arvuline koosseis. Seda enam oleme tänulikud kõigile neile, kes meid sõnumite ja uudiste hankimisel on aidanud.

Loomulikult on kõik, mis sel aastal saavutatud, kogu toimetuse ühise pingutuse vili, aga vähemtähtis ei ole ka meie välisautorite panus. Me oleme neile selle eest tänulikud. Võime öelda, et kõik koos oleme oluliselt küpsamad kui aasta varem ja seega küllap valmis ka uuteks väljakutseteks.

On iseenesestmõistetav, et leht peab ajaga kaasas käima ja seega pidevas muutumises olema. See tähendab, et pidevaks muutumiseks peavad valmis olema ka ajakirjanikud, kujundajad, reklaamitöötajad.

On ilmne, et ka järgmine aasta peab tooma muudatusi meie leheveergudele, võib-olla isegi tavapäraseks saanud rubriikides. Kindlasti on muutumas ka meie lisalehed. Hetkel on kindel vaid see, et lisadest jäävad alles Käsitöölane ja Koduloolane, tahaks loota, et ka mõned spordilised.

Oma lugejatelt ootame ettepanekuid. Toimetusest vaadates ei pruugi kõike ehk hästi näha. Teie teate meist paremini, mida lehest ootate.

Oleme tänulikud iga kirja või telefonikõne eest, mis aitaks lehte sisukamaks ja huvitavamaks teha.

Head vana aasta lõppu ja tegude ning uuenduste rohket uut aastat meile kõigile!

Ajaleht 25 aastat tagasi

Haldusreform ei sisenda optimismi

Nädaline 31. detsembril 1992: „Rapla maavolikogu esimees Jüri Võigemast kommenteeris Nädalisele haldusreformi ümber tõstetud poleemikat. Muu hulgas ütles ta: „Siin on üks huvitav nüanss: erinevad poliitilised jõud ei arutle mitte selle üle, kuidas oleks õigem või rahvale kasulik, vaid hoopis, mil moel reformist rohkem profiiti lõigata ja vastastele ära panna. Nii võib juhtuda, et kui valitsev koalitsioon peaks tahtma valdade eelarveid kärpida ja nõnda nad endiste külanõukogude tasemele tagasi viia, ei pruugi opositsioon sellele eriti vastu seista. On ju pärast hea öelda, et nägite nüüd, millega nad hakkama said. Arvan, et tegelikult on see üliohtlik, sest nõnda ei teki Eestis nii peagi mingit tõelist omavalitsust: pole lihtsalt inimesi, kes tahaksid seda tsirkust kaasa teha. Ja kui riik on

juba kord suutnud oma käed pikendada valla tasandile, on väga raske sundida teda tagasi tõmbuma.“

Jõuluvastuvõtust

„Maavolikogu ja maavalitsus korraldasid Rapla rahvamajas jõuluvastuvõtu maakonna kultuuri-, haridus- ja meditsiinitöötajatele ning muidu tähtsatele inimestele.

Külalisi võtsid uksele vastu volikogu esimees ja maavanem abikaasadega. Kõigile tulnutele olid pikal laual valmis šampusepokaalid, mahlaklaasid ja maiustuste taldrikud. Kutsutud kogunesid viisakalt pisikestesse gruppidesse ja vestlesid vaikselt ning pidulikult. Siis ütlesid volikogu esimees ja maavanem oma toostid ja löödi kokku pokaale. Eestlasele omasest häbelikkusest aga veel üle ei saadud. Sellest vabastas Thea Paluoja laululaste vallatu sissetung ning veetlevalt vaba ülalpidamine.“

Südamelt ära

Maakonnas võiks olla oma mõttekoda

Tõnis Tõnisson

Lõppev aasta jääb Eesti ajalooraamatutes kandma haldusreformi aasta nime. Nagu näiteks 1938. aasta, mida seni oleme meenutanud, kui jutuks tuleb Eesti riigi halduskorraldus. Tulevikus hakatakse ilmselt teemat üles võttes sagedamini viitama just 2017. aastale.

Muidugi oleks mõistlik, kui jagaksime üldistavaid hinnanguid teatud ajadistantsilt, mõne aasta pärast, kui täna külvatu juba ka vilja kannab või siis on selgelt näha, et külv ikaldus ja põld on umbrohtu kasvanud. Samas ei tähenda see, et me peaksime kõigi küsimustega vaieldes istuma ja ootama õiget hetke, mil aeg sündmuse meie jaoks parajasse kaugusse viinud. Sest juba praegu on asju, mis uue halduskorralduse juures muret teevad.

Murekohti analüüsides saaksime ehk õigel ajal võtta tarvitusele abinõusid, mis probleeme eos lahendada aitaksid. On ju mõistetav, et nii suurte muutustest

juures nagu haldusreform, võib kaasneda kõrvalnähtusi, mida plaanide koostamise käigus ette ei osatud näha. Kui neid nüüd ausalt tunnustada ja kohe ka vigu parandama asuda, siis ei pruugi kahju tegelikult üldse sündida. Küll on see aga paratamatu, kui eksimused vinduma jätta.

Paraku on küsimus selles, kes on see, kelle arvamus me kõik võrdselt autoriteetseks saaksime pidada. Üks lugupeetud poliitik helistas eile toimetusele ja kurtis, et maakonnas ei ole enam ühtegi niisugust institutsiooni, mis võiks enda peale võtta usaldusväärse analüüsi. Mõõnsin, et nii see vist tõesti on. Veel päris hiljuti võis sellise analüüsiga maakonna elanike ette astuda näiteks maavalitsus või omavalitsuste liidu täiskogu. Nüüd...

Rahandusministeeriumi regionaalse halduse osakonna kolmest inimesest koosnev Rapla haldustalitus seda päris kindlasti olla ei saa. Olgu need inimesed seal kui väärivad tahes, aga kapatsiteeti ei ole ikkagi piisavalt. Pealegi, kui nüüd tõesti peaks selguma, et selle kaheliikmelise meeskonna juhi koht on muudetud poliitiliseks (mis mõttega!), siis ei oleks see analüüs ka usaldusväärne. Kuid see on ilmselt omaette teema, mille juurde tuleb tagasi pöörduda siis, kui kuuldused tõeks osutuvad.

ROL ehk siis Raplamaa

Omavalitsuste Liit võiks põhimõtteliselt koos oma bürooga olla kindlasti see koht, kust selliseid kokkuvõtvaid analüüse ja suunda näitavaid teese oodata võiks. Aga enne peaks ta oma büroo mehitama, tööle saama ja ka ise endas selgust leidma. Sinna läheb aega. Pool aastat kindlasti, kui mitte isegi rohkem. Kuid mõned küsimused vajavad juba praegu põhimõttelisi seisukohavõtte.

Arutasime helistajaga, kas ajalehe toimetuse ei võiks olla selleks tasandiks, kus probleeme arutada. Võiks, ütles staažikas poliitik. Ajaleht ja tema arvamusväljad ning vestlusringid võiksid tõesti sobida probleemide tõstatamiseks, kuid see ei ole institutsioon, mis saaks enda peale võtta millegi lahendamise. Ka õige.

Niisiis. Võib-olla võiks ROL, kes on MTÜ-na esialgu veel igasugustest väljast peale surutud reglementidest vaba, asutada oma büroo juurde arukatest ja lugupeetud inimestest kokku pandud mõttekoja, kellele antakse pureda küsimusi, mis vajaksid põhjalikumalt ja erapooletult vaagimist, ja mõttekojas analüüsitu võiks jõuda siis juba kas valdade volikogude või ROL-i täiskogu lauale otsustamiseks. Nii ei tehta kusagil! Mis siis, keegi võiks ju esimene olla. Äkki aitaks selline erapooletu kogu mõnegi probleemi lahendada.

Foto: SIIM SOLMAN

Päevapilt

Aastavahetus on vaid paari päeva kaugusel. Ootame oma lugejate tehtud ilutulestiku pilte aadressile: foto@sonumid.ee. Parimad tabamused avaldame nii aasta esimeses lehes kui ka veebis.

Küsitlus

Kas olete aastavahetusel reisinud?

Villu, päästja: Ei ole. Olen alati kodus olnud.

Sünne, kodune ema: Ei. Enamasti oleme käinud pereliikmetel külas. Kui lapsed suuremad on, võib-olla siis võiks reisisida. Kuni nad väikesed on, olen nendega, küll hiljem jõuab üksi käia.

Äli, büroojuht: Ei ole. Lapsed on väikesed, ei ole mõelnud ka sellele.

Koidu, õpetaja: Ei ole. Siia maani olen iga kord kodus olnud.

Villu, vallavanem: Ei ole. Üldjuhul olen oma kodus olnud.

Helle, raamatukoguhoidja: Kodust olen ära käinud küll, aga välismaal mitte.

Ulvi, kujundaja: Jah, ühe korra olen. Sõbra perega käisime Lätis aastavahetust pidamas. Oli kohe selline perepakett. Eriti meeldis see lastele.

Küsis Stina Andok
Pildistas Siim Solman

Rapla kirikus koguti jõulupühadel trepi renoveerimiseks 1600 eurot

EELK Rapla Maarja-Magdaleena kiriku peasissekäigu juures olev trepp on kehvast seisust ning vajab renoveerimist. Koguduse õpetaja Mihkel Kukk ütles, et punane tuli läks koguduse jaoks põlema pärast 2016. aasta jõuluõhtu jumalateenistust, kui mõned inimesed olid kirikust väljumisel trepi peal kukkunud.

Siim Jõgis

Sellest ajast võeti renoveerimine tõsisemalt plaani. Nüüdseks on olemas nii projekt kui ka märkimisväärne osa rahastusest. Sealjuures on projekt muinsuskaitseametiga kooskõlastatud. Et aidata vajalikku summat kokku saada, viidi 24. detsembri õhtusel jumalateenis-

tusel läbi korjandus. See on seda märkimisväärselt, et varasematel aastatel ei ole jõuluõhtu teenistusel korjandust olnud. Jõuluõhtu ning jõulu esimese püha jumalateenistusel annetasid Rapla kirikus käinud inimesed trepi renoveerimiseks kokku ligikaudu 1600 eurot.

Kukk ütles, et see oli väga meeldiv üllatus, mida esialgu oodata ei osatud. Lisaks on kogudusel olemas Leaderi toetus 20 000 euro ulatuses. Kukk selgitas, et siiski ei pruugi sellest piisata, sest tööde kogumaksumus ei ole veel täpselt selge. Enne selle numbri selgumist tuleb esmalt kuulutada välja riigihange ning leida tööde läbiviija.

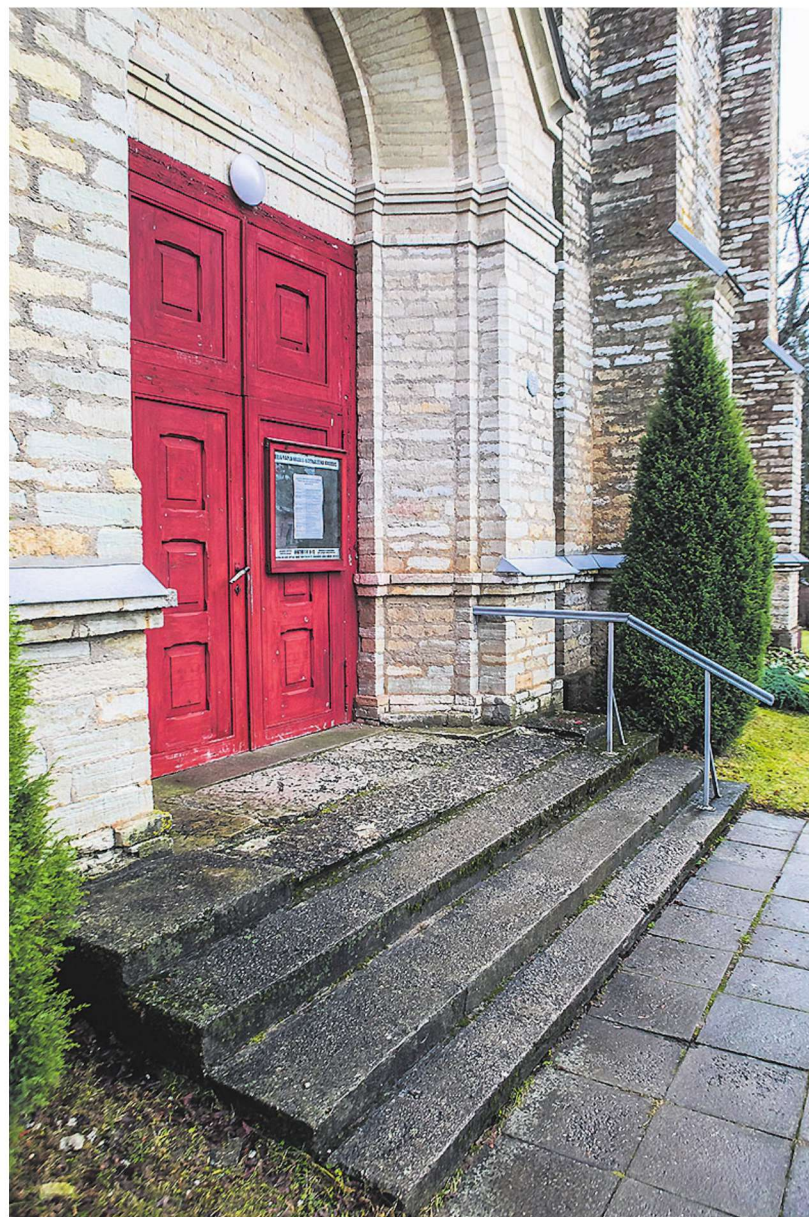
Trepi renoveerimisega loodetakse lahendada veel üks mure, millega kirik on juba mõnda aega silmitsi seisnud – kuidas pääsevad pühakotta ratastoolis inimesed. Kukk rääkis, et mujal maailmas on see elementaarne, et kirikute sissepääsude juures on pealesõidutee ratastoolide jaoks. Tema sõnul oleks tegelikult pidanud selle muretsemata Rapla kiriku juurde

juba varem. Kui ratastoolis inimene on soovinud kirikut külastada, on tulnud ta lihtsalt teiste abiga trepist üles tõsta. Nüüd on pealesõidutee uude projekti lisatud.

Rääkides ajakavast, lausus Kukk, et kui kõik läheb plaanipäraselt, loodetakse tööga algust teha kevadel – kõigi eelduste kohaselt aprillis. Kui see visioon õnnestub, peaks renoveeritud trepp valmima 2018. aasta suvel. Aastate jooksul on seda treppi püütud ka betooniga lappida, kuid korralik renoveerimine võetakse käsile esmakordselt. Kukk tõdes, et kehvast seisust on ka kirikuhoone küljesissepääsude juures asuvad trepid, kuid esimese hooga neid korda teha ei jõua. Siiski võetakse see pikemas perspektiivis plaani.

Trepi renoveerimisega loodetakse lahendada ka see mure, kuidas pääsevad pühakotta ratastoolis inimesed.

Foto: SIIM SOLMAN

Volikogu ühtlustas maamaksu ühinenud valdades

Katri Reinsalu

Rapla vallavolikogu kehtestas maamaksumäära 2018. aastaks, mis on ühesugune kõikides ühinenud omavalitsustes.

Maanõunik Ülo Saar selgitas, et ühinenud valdadest olid Rapla, Kaiu ja Juuru juba kehtestanud maksimaalsed maamaksumäärad. Raikküla vallas esines aga erinevus. Volikogul tuli teha otsus, millise maksumääraga järgmisel aastal jätkatakse.

Üldine maamaksumäär oli igas ühinenud vallas 2,5% maa maksustamishinnast. Põllumajandussaaduste tootmiseks kasutusel oleva

haritava maa ja loodusliku rohumaa maksumäär oli Raplas, Kaius ja Juurus 2%. Raikküla vallas oli see aga 1,75% maa maksustamishinnast.

Eelarve- ja arengukomisjoni esimees Andrus Tamm kinnitas, et teemat arutati komisjonis. „Komisjon leidis konsensuslikult, et on õigem minna nii maksumäärade kui ka soodustuste ühtlustamise teed,“ lausus ta.

Volikogu otsustas maksumäärad ühtlustada Rapla, Kaiu ja Juuru tasemele. Seega tõuseb järgmisest aastast Raikküla inimeste jaoks haritava maa ja loodusliku rohumaa maksumäär veerand protsendi võrra.

Sassis lugu

Raplamaa Sõnumite 20. detsembri loos „Mis kellaks tehakse Rapla tänavatel libedustõrjet?“ oli kahetsusväärne viga. Rapla linna kõnni- ja kergliiklusteedel ei teosta talvist teehooldust mitte OÜ Minitraktor, nagu on kirjas valla kodulehel (<http://rapla.kovtp.ee/teed-ja-tanavad>), vaid hoopis Laxnel OÜ. Palume vabandust

Raplamaa Sõnumid

Pangakaart, mis muudab ostud soodsamaks

Oktoobri alguses avas ukse Coop Pank – uus kodumaine pank, mis toob pangateenused tagasi igasse Eestimaa nurka. Coop Pank teeb esimesena Eestis tihedat koostööd Coopi ketti kuuluvate kauplustega, näiteks A ja O, Konsumi ja Maksimarketiga. See muudab Coop Panga pangakaardiga ostlemise neis kauplustes erakordselt soodsaks ja mugavaks.

Coop Panga kaardid kehtivad Coopi kauplustes kliendikaardina: kaardi kasutajad saavad oma igapäevastelt ostudelt erinevaid soodustusi ja koguvad ostude eest boonuspunkte sarnaselt Säästukaardile. Lojaalsuskaardi saad makseterminalis registreerida samal ajal, kui teenindaja kauppa sisestab – piisab vaid kaardi viipamisest või sisestamisest terminali hetkeks.

Coop Panga klientide kasutuses on ka mugav ja kogu Eestit kattev sularahavõrgustik: igapäevapanganduse pakettiga liitunud kliendid saavad ilma lisatasuta võtta sularaha välja kõikides Eesti pankade au-

tomaatidest. Alates järgmise aasta kevadest plaanib Coop Pank hakata pakkuma klientidele võimalust võtta sularaha välja ka kõigi Coop kaupluste kassadest üle Eesti. „Kui Eestis on 764 sularahautomaati, siis Coop Panga sularahavõrgustik täieneb veel ligikaudu 1000 Coop kassa võrra üle Eesti. Kui see kõik kokku panna, siis on Coop Panga klientidel üle Eesti kõige paremad võimalused sularaha väljavõtmiseks,“ lubab Coop Panga juhatuse esimees Margus Rink.

Coop Panga on kaks igapäevapanganduse paketti: **Rahn ja Rändrahn**. Paketid arvestavad kliendi vajadustega ja hõlmavad ühe kuutasu sees erinevaid teenuseid – alates pangakaardist kuni tasuta Euroopa makseteni.

Rahn sobib inimestele, kes ei ole igapäevased sularaha kasutajad, eelistavad ostutehinguid teha peamiselt pangakaardiga ja maksta arveid kasutades internetipanka. Paketi hind on 1,99 € kuus. Soodushinnad kehtivad: lastele (kuni 18 a) – 0 €; noortele (19–25 a)

Kuidas tulla Coop Panga kliendiks?

- Kui soovid tulla Coop Panga kliendiks, siis ava arvelduskonto internetis meie kodulehel www.cooppank.ee või anna meile oma soovist teada üle Eesti paiknevates pangakontorites, klienditoe telefonil 660 0966 või Coop Eesti kauplustes asuvates pangapunktides.
- Interneti teel avad arvelduskonto vaid mõne minutiga, tuvastades oma isiku ID-kaardi või Mobiil-ID kaudu. Pärast taotluse täitmist võid hakata kohe internetipanka kasutama ja pangakontorisse kohale tulla tarvis ei ole.
- Pangakaardi saadame sulle postiga koju nädala jooksul. Seejärel saadki oma igapäevaseid pangatoiminguid teha Coop Pangas.

– 0,99 € ja seniioritele (alates 65 a) – 0,99 €.

Rändrahn sobib eelkõige neile, kelle jaoks on oluline piirideta pangandus. Pakett pakub suuremat paindlikkust, mis on vajalik, kui reisid palju või oled tihti internetist ostja. Sularaha väljavõtmine on tasuta ükskõik millistest sularahautomaadist ja seda üle kogu maailma. Paketi hind on 4,99 €.

Coop Pangal on üle Eesti 14 kontorit, milles pakutakse klientidele kõiki teenuseid,

alates igapäevastest arveldustest kuni laenu- ja liisingute-ni. Lisaks on mitmes Coopi kauplustes üle Eesti avatud pangapunktid, kus saab kaupluste töötajate abiga läbi viia igapäevaseid pangatoiminguid: pangakonto avamine, pangakaartide tellimine ja väikelaenu ning Säästukaart Plussi vormistamine. Kliendid saavad Coop Panga teenuseid kasutada ka internetipangas ja mobiilipangas.

Võida 9000 € ja vii oma kulud nulli!

Avades Coop Pangas arvelduskonto enne aasta lõppu, osaled suures loosimises, mille auhinnaks on elu panga kulul. Maksame sulle terve järgmise aasta jooksul igas kuus 750 €, millega oma kulutusi katta.

Vaata lähemalt www.cooppank.ee/kuludnulli

Enne lepingu sõlmimist soovime tutvuda teenuse tingimustega, vajadusel konsulteerida spetsialistiga.

Politseiteated

Kehtna vald

19. detsembril kella 6.50 paiku juhtus tööõnnetus Keava aleviku tootmistehhis, kus 24-aastane mees pani vasaku käe lahtisaagimise sae terale liiga lähedale, mille tõttu sai vigastada tema vasaku käe neli sõrme. Kiirabi toimetas mehe haiglasse. Politsei alustas juhtunu uurimiseks kriminaalmenetlust Karistusseadustiku paragrahvi järgi, mis käsitleb töötervishoiu- ja tööohutusnõuete eiramist ettevaatamatusest, kui sellega on tekitatud inimesele raske tervisekahjustus (KarS § 198 lg. 1).

Kohila vald

25. detsembril kella 20.20 paiku kaldus 29-aastane mees Hageri külas Kohila-Kernu tee 14. kilomeetril sõiduautoga Hyundai Accent vasakule teelt välja. Sõiduk paiskus vastu kraavis kasvavaid puid ja peatus vasakule poole jääva talu territooriumil. Turvavarustust sõidukijuht ei kasutanud. Juht toimetati Põhja-Eesti Regionaalhaiglasse.

Rapla vald

21. detsembril kella 7.50 ajal toimus liiklusõnnetus Tallinna-Rapla-Türi maantee 36. kilomeetril, kus 68-aastane naine ületas joostes sõiduteed selleks mitte ettenähtud kohas ja sai löögi sõiduautoilt Škoda Octavia, mida juhtis 69-aastane mees. Jalakäija suri saadud vigastustesse kohapeal.

Politsei- ja piirivalveamet

Päästeteated

Haiglas ei töötanud lift

19. detsembril kella 17.45 paiku käisid päästjad abiks Raplas Alu teel tervishoiuasutuses. Teataja sõnul ei töötanud hoones lift ning oli vaja abi patsiendi toimetamisel kolmandale korrusele. Patsient viidi soovitud korrusele.

Sõiduauto põles lahtise leegiga

20. detsembril sai häirekeskus teate tulekahjust Märjamaa vallas Vana-Vigalas Pitku teel. Teataja sõnul põles sõiduauto. Päästjate saabudes põles sõiduk lahtise leegiga. Tulekahju kustutati.

Korteripõlengus hävis tuba

23. detsembril kell 15.40 sai häirekeskus teate tulekahjust Märjamaal Pärna tänaval kortermajas. Teataja sõnum oli ärev – kolmanda korruse korteris põles diivan. Sündmuskohale jõudnud päästjad andsid korteriomaniku üle kiirabile, kes naise haiglasse toimetas. Tulekahju kustutati kiirelt, kahjutuli võis alguse saada põrandalambist. Põlengu tagajärjel hävis korteris üks tuba, teine tuba sai suitsukahjustusi. Töötav suitsuandur leiti kapi pealt.

Lääne päästikeskus

Volikogu istungil olid teemaks töötasud ja koondamishüvitised

Aasta viimasel Rapla vallavolikogu istungil kujunesid kõige tulisemaks arutelud töötasu ja hüvitiste üle.

Katri Reinsalu

Päevakorras oli täiendava tasu määramine nendele ühinenud valdade ametnikele ja töötajatele, kellele pakutud ametikoht ei ole samaväärne ja kes ei soovi tööd vallas jätkata. Samuti arutati vallavanema, volikogu esimehe ning komisjonide esimeeste töötasu.

Maakonna kõrgeim

Lõppeval aastal on Rapla vallavanema Piret Minni töötasu olnud sama, nagu tema eelkäijal ehk 2200 eurot. Volikogu tegi sellise otsuse, lubades aga vallavanema töötasu üle vaadata siis, kui ühinenud valla struktuur paika saab. Neljapäeva õhtul oligi päevakorras vallavanema palga muutmine. Eelarve- ja arengukomisjoni ettepaneku kohaselt võiks vallavanema tasu uuest aastast olla 2700 eurot. Komisjoni esimees Andrus Tamm ütles, et võrreldes naabervaldade ja teiste samaväärsete valdade vallavanemate palkadega ei ole see kindlasti esirinnas, kuid komisjon tegi ettepaneku

selline otsus vastu võtta.

Ilvi Pere (RE) leidis, et vähemalt maakonna tasandil peaks vallavanema palk olema kõige kõrgem. Kuna Kehtna ja Kohila vallavanema töötasu on 2600 eurot ning Märjamaa vallavanema töötasu 2500 eurot, oleks Rapla vallavanema palk uuest aastast tõesti maakonna kõige kõrgem.

Ülle Kiviste (EKRE) leidis aga, et pakutud summa oleks Rapla vallavanema töötasuks liiga vähe, sest Kehtna, Kohila ja Märjamaa vallas jätkatakse üsna stabiilselt. „Siin on täiesti uus olukord ja määramatust ja segadust on palju rohkem,“ ütles Kiviste ning tegi ettepaneku tõsta töötasu 3000 euroni.

Alar Mutli selgitas, et vallavanema palk on osa ülejäänud struktuurist ja seda tõstes tuleks tõsta ka abivallavanemate ja teiste töötajate palkasid. Mutli nõustus, et 2700 eurot ei ole vallavanema jaoks suur palk, kuid terviklikkuse nimel tuleks see hetkel nii jätta.

Margus Jaanson (EKRE) ütles, et naabritega võrdlemine ei ole alati kõige täpsem ja vallavanema palka saab ka edaspidi tõsta. Eelkõige tasuks selle juures hinnata, kuidas vallavanem seatud eesmärgi saavutada suudab.

Volikogu hääletas selle poolt, et vallavanema töötasu tõuseb 2700 euroni.

Järgmise punktina oli päe-

vakorras hüvitise määramine volikogu esimehele ja aseesimehele ning tasu määramine volikogu liikmetele volikogu tööst osavõtu eest. Volikogu esimees Rene Kokk tõdes, et ei ole meeldiv hakata iseenamale tasu määrama, aga kuna eelmine volikogu seda ei teinud, tuleb nüüd hüvitised paika panna. „Pean tunnistama, et minu jaoks on see tume maa. Mina olen esimest korda volikogus. Olen kuulanud oma vanemate kolleegide arutelu,“ lisas ta.

Volikogule on tehtud ettepanek määrata esimehele makstava hüvitise suuruseks 750 eurot kuus. Aseesimees saaks sellest poole ehk 375 eurot. Sama hüvitis planeeriti määrata ka komisjonide esimeestele. Volikogu tööst osavõtmise eest oleks liikmed saanud hüvitist 75 eurot.

Kuna enne päevakorra kinnitamist tehti ettepanek võtta seda päevakorrapunkti esimese lugemisenä ja anda volikogu liikmetele rohkem aega oma ettepanekuid teha, siis sisulist arutelu ei toimunud.

Võrdluseks toodi aga näited naabervaldade volikogu esimeeste hüvitistest. Kehtnas on see 500 eurot, millele lisandub autokompensatsioon. Kohilas 700 eurot ja kuni 1000 eurot aasta peale autokompensatsiooni. Märjamaa vallas on volikogu esimehe hüvitis aga kõige eesrindlikum. See on pool vallavanema töötasust

ehk 1250 eurot kuus.

Ilvi Pere tegi ettepaneku jätkata vanade määradega, kuid nii mõnigi volikogu liige tõdes, et tegemist on täiesti uue olukorraga ning numbrite ülevaatamine on mõistlik. Ei saa tekkida olukord, kus Kaiu inimesed jätkavad oma hüvitiste ning Rapla inimesed omadega, ütles Alar Mutli. „Need numbrid tuleb paika panna.“ Margus Jaanson tuletas meelde, et tegemist on täiesti uue valla ja uue situatsiooniga ning volikogu esimehel on kindlasti ühe palgalise koha jagu tööd.

Kristjan Aller ütles, et tehtud töö maht ning selle eest saadav tasu ei ole nagunii korrelatsioonis, kuid tema arvates ei ole eetilisel õige, kui esimesel sisulisel istungil tõstab volikogu oma töötasusid kolmandiku võrra.

Volikogu esimees toonitas, et tuli volikogusse vabatahtlikult ning ei eeldagi selle eest suurt tasu.

Korra kerkis üles ka sõidukompensatsiooni määramine neile volikogu ning komisjonide liikmetele, kes kaugemal kohale sõidavad. Andrus Tamm sõnul takerduti komisjonis selle taha, et ei suudetud sõnastada mõistlikku viisi, kuidas seda teha. Vallavanem Piret Minn ütles, et sõidukulude kompenseerimine peaks olema korraldatud nii, et see liiga suurt administratiivset koormust endaga kaasa ei tooks.

Lepiti kokku, et volikogu liikmed saavad hüvitiste osas 10. jaanuarini oma ettepanekuid teha.

Preemia lahkuvatele ametnikele

Volikogu määras preemiad neile ühinenud valdade ametnikele, kes haldusterritoriaalsetest ümberkorraldustest tulenevalt oma tööd vallas ei jätka. Rapla, Kaiu ja Raikküla leppisid ühinemislepingus kokku, et pikaajalistele ja eeskujulikele teenistujatele makstakse preemiat kolme kuu töötasu ulatuses.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse muudatus lubab aga rohkem kui kaheksa aastat töötanud ametnikele maksta preemiana kuue kuu palk. Just seda teed plaanis minna Juuru vald. 28. septembril toimunud istungil võttis Juuru volikogu vastu otsuse „Juuru Vallavalitsuse ametnike ja töötajate sotsiaalsed garantiid seoses haldusterritoriaalse korralduse muutmisega“, mille kohaselt oleks valla kauaaegne infospetsialist pidanud saama preemiat kuue kuu palga ulatuses.

Eelarve- ja arengukomisjonis toimunud arutelu käigus asuti aga seisukohale, et preemiat tuleb maksta võrdsetel alustel. Seega saab ka Juuru vallavalitsuse ametnik preemiat kolme kuu ametipalga alusel.

Hea ametniku tiitel tuli Raplamaale

Katri Reinsalu

Novembri eelviimasel nädalal kutsus MTÜ Eesti Naabrivalve kõiki elanikke üles esitama kandidaate konkursile Hea Ametnik 2017. „Konkursi abil tunnustatakse hoolivaid ja abivalmis ametnikke ning kutsutakse üles tähelepanu pöörama nende töö juures inimlikule küljele, mis tihti peale bürokraatiasse kipub kaduma minema,“ võis lugeda konkursi kirjeldusest.

Eesti Naabrivalve ootas eriti positiivseid kogemusi näiteks politseiniku, päästja või mõne kohaliku omavalitsuse töötajaga.

Võitja on selgunud ning Raplamaa võib taas uhkust tunda. MTÜ juhatus andis tiitli Hea Ametnik 2017 Raplamaa tervisedendajale Ülle Laasnerile. Tema kandidatuuri esitas konkursile Purila I naabrivalve sektori vanem Kairi Kaadu.

Laasnerit iseloomustatakse kui inimest, kelle kõik tegevused seonduvad külade

Raplamaa tervisedendaja Ülle Laasner.

Foto: SIIM SOLMAN

tegevuste aktiviseerimise ja terviseega. Ta on teinud tööd Rapla valla kantide arengukavade ja külade tähtsustamiseks vallavalitsuses.

„Lisaks on Ülle Raplamaale loonud mitu naabrival-

ve piirkonda, olles ka ise nendest osade piirkondade vanemaks. Ülle vedas aastaid edukalt Rapla maavalitsuse juurde loodud turvalisuse nõukogu. Lisaks on Ülle läbi projektitegevuste panusta-

nud Raplamaa turvalisuse arengusse. Ülle puhul on tegemist mõistva, abivalmis, tulemustele orienteeritud ja igati positiivse inimesega,“ seisab tema iseloomustuses.

Esitaja Kairi Kaadu ütles, et ühtekokku esitas ta konkursile viis kandidaati. Nimed tulid pähe kiiresti, sest need olid inimesed, kellega ta on koostööd teinud ja kes on küla tegemisi positiivselt mõjutanud. Laasneriga puutub ta kokku peamiselt Rapla valla külade ühenduse kaudu, mida Laasner veab. Kuigi kohtumisi ei ole tihti, on Laasner oma tegevuse ja suhtumisega Kaadu tegemistele positiivset mõju avaldanud.

Ülle Laasner ise ütles, et tunnustus tuli suure üllatusena. Ta lisas, et hindab väga tunnustust, mis tuleb sektorist, mis otseselt kogukondadega tegeleb. Selle üle võib siiralt uhke olla. Auhinna ja tunnustuse andis MTÜ Eesti Naabrivalve tegevjuht Marek Väljari Laasnerile üle turvalisuse nõukogu koosolekul.

Järgmisest aastast lõpetavad maavalitsused oma töö. See tähendab ka Laasneri kui maakonna tervisedendaja jaoks karjääri ühe etapi lõppu. Saadud tunnustus on ilus punkt aastate jooksul tehtule.

Muuhulgas leidis konkursil äramärkimist veel kaks Raplamaaga seotud inimest. Kairi Kaadu esitas konkursile veel Rapla piirkonnapolitseiniku Elle Tikki, keda tunnustati Hagudi kandi ürituste eestvedamise ning mõistva ja abivalmi suhtumise eest.

Rõa külvavem Sandra Mägi esitas konkursile aga Rapla vallaarhitekti Cerly-Marko Järvela. Tema puhul toodi esile, et kõikides ehitusega seotud küsimustes on ta alati olnud äärmiselt vastutulelik ja lahke. „Kui on olnud tõsiselt probleeme portaalidesse ehitiste kandmisega, siis selle ametniku jaoks ei ole raske öelda: „Saada mulle palun need ja need andmed, ma kannan ise ära“,“ seisab tema iseloomustuses.

Maavalitsuse ja vallaametnike tulevik

Helerin Väronen

Maavalitsused lõpetavad oma töö ja vallad on ühinenud. Mis saab aga maavalitsuse töötajatest ja kuidas jaotuvad töökohad neljas suures vallas?

Maavalitsuses töötab koos nelja perekonnaseisuaktide sisestajaga 23 ametnikku. Neist viieteistkümnele andis maavanem Tõnis Blank koondamisteate. Viis inimest jätkavad oma tööd üleviimise korras. Maaosakonnast jätkavad kaks inimest tööd maa-ameti alluvuses. Kaks arendusosakonna planeerijat saavad tööd loodavas regionaalosakonnas ning sotsiaaltöö spetsialist jätkab oma tööd

sotsiaalkindlustusametis. See, kes regionaalosakonna juhatajaks saab, ei ole veel teada. Juhataja kohale kandideerib 12 inimest, nende hulgas ka ametist lahkuvad maavanem ja maasekretär.

Teadad on, et Silvi Tarto jätkab koolis huvijuhina ja perekonnaseisuametnik Marju Pajo kandideerib samale ametikohale Rapla vallas. Haridusosakonna kaks töötajat said koondamisteate kätte juba 1. septembril ja otsisid endale ise uue koha. Riigimajaja jäävad tööle neli perekonnaseisuaktide sisestajat, kes jätkavad tööd Riigi Tugiteenuste Keskuse all. Pärast mitmed aga alles mõtlevad ja otsivad uut kohta.

Suures Rapla vallas koondatakse vallavalitsuses üheksa ametnikku, kuna neile ei ole pakkuda samaväärset tööd. Üks ametnik vahetab ametipositsiooni, kuid ülejäänud ametnikud jätkavad uue valla koosseisus samade tööülesannetega, mis neil seni on olnud. Paaril ametnikul on muudetud ametinimetust, ametikoha sisu on jäänud samaks.

Märjamaa vallavalitsuses (koos Vigala osavallavalitsusega) säilitavad oma ametikoha umbes kolm neljandikku hetkel ametis olevatest ametnikest. Ametipositsiooni on vahetanud 3 ametnikku ja ühe ametnikuga on töövaidlus pooleli.

Kohila vallavalitsusest on

lahkunud kolm inimest, kaks neist volikokku ja üks poolte kokkuleppel. Arendusnõunikukohta hakkab täitma Herkki Olo, kes varem töötas samal ametikohal Rapla vallavalitsuses. Ka avalike suhete nõuniku kohale on uus inimene leitud. Sotsiaaltöö spetsialisti hetkel otsitakse ja luuakse ka uus ehituse juhtivspetsialisti ametikoht.

Kehtna vallavalitsuses on koondamisteate saanud kuus inimest, kaks neist jäid pensionile. Hetkel on 32 ametikohast alles jäänud 26. Uusi inimesi ei ole plaanis juurde võtta, kuid valdkonnasiseselt minnakse spetsiifilisemaks.

Basseinihoone süütamisega seoses kuulati üle viis noort

Siim Jõgis

Laupäeva, 23. detsembri hilisõhtul ja ööl vastu 24. detsembrit põles Järvakandis vana basseinihoone, mis oli pikalt tühjana seisnud.

Lääne päästkeskuse kommunikatsioonijuht Kristi Kais ütles, et 23. detsembril kell 22.48 sai häirekeskus teate tulekahjust Kehtna vallas Järvakandis, kus teataja sõnul põles suure leegiga kasutuseta ujulahoone. Päästjate saabudes kell 22.52 põles hoone lahtise leegiga.

Rapla politseijaoskonna piirkonnavanem Jaan Sildoja kinnitas, et tulekahju sai alguse süütamisest. Viis noort vanuses 12-17 on politseinikud üle kuulanud. Kriminaalmenetluse käigus selgitatakse välja põlengu tekkimise täpsed asjaolud. Jaan Sildoja sõnas, et noored mängisid kaasavõetud tikkude, ajalehtede ja süütevedelikuga, millest tulekahju alguse saigi. „Tahan kõikidele lapsevanematele südamele panna, et nad veel kord selgitaksid enda võsukestele tulega seotud ohte ning keelaksid

Järvakandi vana basseinihoone rused.

Foto: SIIM SOLMAN

neil tikkude, süütevedelikuga ja muu sellisega mängimise,“ lisas Sildoja.

„Samuti on karistatav võõrale territooriumile sisenemine. Siinkohal palun kõigil, kes märkavad inimesi mahajäetud hoonetes, sellest kindlasti teavitada hoone omanikku või politseid. Kiire reageerimine võib aidata ära hoida võimalikku tekkivat kahju või tagajärge,“ ütles piirkonnavanem.

Põlema läinud hoone kõr-

val asub Järvakandi avatud noortekeskus, kuid õnneks see kannatada ei saanud. „Põleng ohustas kõrvalhooneid, mida asuti ka kohe kaitsma. Tulekahjust saadi piir peale kell 00.53,“ rääkis Kristi Kais. Pärast seda jätkusid järelkustutustööd, millega jõuti lõpule 24. detsembril kell 3.43. Kustutustööd kestsid seega üle nelja tunni. Sündmusele reageerisid päästjad Järvakandist, Raplast, Vändrast, Pärnu-Jaagupist, Kehtnast

ja Lokuta vabatahtlikud päästjad. Kehtna vallavanem Indrek Kullam ütles, et hoone oli eraomandis ning vallal ei ole tulekahju järel omanikuga kontakti olnud. Ta lisas, et praegu on omaniku kohustus tulekahjust alles jäänud varem edasi koristada. Kullam pakkus välja võimaluse, et kui kunagi peaks see ala kuuluma kohalikule omavalitsusele, võiks sinna rajada näiteks rulapargi, sest see asub kohe noortekeskuse kõrval.

Jõuluks koju ning kingiks ämber solki kaela

Mart Järvik, endine Järvakandi vallavanem

20. detsembri Raplamaa Sõnumites ilmunud artikli väite kohta „Hooletu planeerimine viis Järvakandi valla hiigelvõlani“ julgen öelda, et see väide ei pea paika. Kui 15. novembril ameti maha panin, siis artiklis mainitud tasumata arvete summa küll selline ei olnud, kui tekstis mainiti. Olid küll tasumata arved, aga oli ka plaan, kuidas aasta

lõpuks asi ära klaarida. Võlgu olime Järvakandi Soojusele ja mõnele teisele veel, kuid summa oli ca 100 000 võrra väiksem tekstis mainitud. Samas oli tehtud juba mitmeid kulutusi alustatud Järvakandi kooli renoveerimise projekti raames, mis tulid kanda sel hetkel vormistamisel olnud laenu arvelt. Planeeritud kulud (projekteerimine, eeltööd ja hangete korraldamine kokku summas vähemalt 70 000 eurot). Uurisid täna (22.12.17)

raamatupidamisest, nüüd kui aega hiljem on laenulepingu summad ikka veel kasutusele võtmata. Tekkib küsimus miks? Ja veel. Järvakandi Soojuse võlgnevus oli plaanis aasta lõpus nulli viia. Selleks oli ja on ka hetkel veel lahendus olemas, sellest on räägitud ka Kehtna valla praeguse juhiga üle kuu aja tagasi. Kui Kehtna valla juhtkonnal on plaanis kasutusele võtta mingid teised lahendused (kasutada ühine-

mistootuse raha, nagu tekstis mainitud), siis ei ole mõtet süüdistada kedagi juhtimise või planeerimise vigades.

Ma ei saanud ise artiklis mainitud volikogu koosolekust osa võtta ja ei tea seetõttu täpselt, kuidas sellise järel- duseeni jõuti. Mulle tundub, et Järvakandi vallale ja selle endistele juhtidele oli uue ühendvalla volikogu poolt vaja lihtsalt ämber solki kaela valada ja seda just jõuluks.

Vaatamata eelnevale, soovin kõigile kena aastavahetust!

Meie lehel on palju sünnipäevi.

Valitud ridu toimetuse päevikust 3.

Tõnis Tõnisson

28. november. Meie vastu tuntakse jätkuvalt huvi. Rapla KEKis tulevad kokku ettevõtjad, kes on justkui valmis ajalehe tegemisse panustama. Meid esindab sellel kokkusaamisel Jaan Nikker.

Hiljem ütleb Jaan, et äriemeeste tuhin kustus, kui nad kuulsid, et

a) vähemalt meie leht ei taha olla kellegi, isegi mitte ettevõtjate hääletoru,

b) me ise oleme leppinud sellega, et lähikuudel suurt rikkust veel ei tule, võib-olla isegi mitte järgmisel aastal veel.

See on nii naljakas, et kõik arvavad, et ajalehega on võimalik väga kiiresti väga rikkaks saada. Lehe ehitamise ajaga ja tellijate arvu kasvatamisega ei taha keegi justkui leppida.

1. detsember. Eesti Kaubakompanii on ikkagi meie vastu pretensiooni kokku pannud. See toodi meile siia ära ja ähvardati, et kui me sellega ei nõustu, siis võidakse meie vastu kohtusse pöörduda. Oleme ühel meelel, et las nad lähevad kohtusse, kui endas nii kindlad on. Meie ennast nende ähvardustega hirmutada ei lase. Me oleme sellest trampimisest juba väsinud, tahaks rahulikult lehte teha. Palume endale aega selle pretensiooniga tutvumiseks, lubame nädala jooksul vastata. Võib-olla peaks kellegagi nõu pidama? Aga kellega?

4. detsember. Tartu Kommertspanga majanduslike probleemide ilmnemise tõttu on meie esimene võimalik osanike ring laiali pudenenud. Ainult Rapla Ärikeskus eesotsas Urmas Minniga ei ole veel huvi meie tegemiste vastu kaotanud. Ta on jätkuvalt seda meelt, et Ühistöö on oma aja ära elanud kahaneva lugejaskonnaga väljaanne. Meie leht ei rahulda teda praegusel kujul samuti, aga sellest olevat võimalik midagi teha. Tema usk meie lehte tuleneb ilmselt sellest, et meie tellijate arv on iga kuuga kasvanud.

Täna tuli ta aga hoopis teistsuguse jutuga. Minn pakub, et Rapla Ärikeskus ja AS Lehtline võiksid kahe peale Rapla raadio asutada. Ärikeskus võtaks enda peale investorite otsimise, meie tuleksime raadiosse oma uudiste ja ajakirjanikega. Selgitan talle, et me võime seda küsimust oma juhatuses muidugi arutada, aga esialgu on kõige tähtsam leht valmis ehitada. Minn on ilmselgelt pettunud meie jahedas suhtumises Rapla raadiosse.

5. detsember. Täna ilmus Nädaline 2 esimene proovinumber. Me oleme tegelikult algusest peale tundnud, et üks kord nädalas jääb meie lehe jaoks väheseks, meil on kogu aeg materjali rohkem olnud, kui lehte mahub. Sellepärast otsustasime teha mõned proovinumbrid. Aeg näitab, mis sellest saab – kas Nädaline 2 liitub põhilehega või kaob jälge jätmata. Igaks juhuks ei ole me esialgu veel kuulutanud, et lehe ilmumise sagedus on muutunud. See jätab meile võimaluse loobuda, kui selgub, et meie jõud või rahakoti võimalused sagedamast ilmumisest üle ei käi. Vähemalt esialgu tundub, et kaks korda nädalas ilmumine võiks ennast õigustada.

Nüüd, kakskümmend viis aastat hiljem võib öelda, et see 5. detsembri sissekanne kinnitab, et laias laastus olime lehe valmis ehitanud. Järgnevatel nädalatel, kuudel ja aastatel oleme tegelenud põhiliselt tema parendamisega. Ka Kaubakompanii jättis meid rahule ja jälgis huviga, kuidas me iseseisvalt hakkama saame.

Ainult põhimõtted on jäänud samaks, millega alustasime: me oleme jätkuvalt nii poliitikast kui ka rahast (ehk siis ärimaailmast) sõltumatud. Tänu sellele ei saa keegi meile ette kirjutada, mida me võime või ei tohi kirjutada. Mõnes mõttes on see meie elu kergemaks teinud kui mõnel sõsarlehel, kus rahamehed ja poliitikud vaderiteks. Sellistena, pisut isepäistena, tahame ka jätkata.

Raplas pakutakse raseduskriisi nõustamist

Raseduskriisinõustaja ja psühholoog Kairi Tozen-Pütsepp pakub kahel korral kuus Raplas erapolikliinikus Praxis raseduskriisi nõustamist peredele, kes soovivad või ootavad parasjagu last või on äsja lapse saanud.

Stina Andok

Tozen-Pütsepp selgitab, et raseduskriisi nõustamine on juba kümme aastat olnud Eesti Haigekassa poolt projektipõhiselt rahastatav tegevus ning selle perioodi jooksul on Raplamaa peredele samuti raseduskriisi nõustamist pakutud. Nõustaja, kes siiani Raplas vastuvõtte tegi, on nõustamisest kaugeenenud ning seega otsustas Tozen-Pütsepp tänavu sügisest Raplas teenuse osutamise üle võtta. Lisaks üle kahe nädala Raplas nõustamisele, tegutseb psühholoog ka Järvamaa ja Rakvere haiglas, Tallinnas Pelgulinna sünnitusmajas ning Tallinna Raseduskriisikeskuses.

Raseduskriisi nõustaja vastuvõtule on Tozen-Pütsepa sõnul oodatud kõik naised ja pered, kes tegelevad aktiivselt pere planeerimisega, on parasjagu lapseootel, on äsja lapsevanemateks saanud või on seotud muude lapse saamisega seotud murede ja küsimustega, näiteks raseduse katkemise või katkestamise teemadega või emaduse ja lapsevanemaks kasvamise seonduvate muutuste ning paarisuhete muredega.

Psühholoogi sõnul inimesed kardavad sõna „kriis“. „Ei peagi olema kriisi, et kõik on hukas. Naised sageli ütlevad, et aga mul ei ole kriisi. Raseduskriisi all mõtleme muutusi elus seoses beebi sünniga, muutusi suhetes, meeleoludes ja mõtetes,“ selgitab ta. Tihtipeale küsitakse nõustaja sõnul ka, millise murega võib tulla. „Ma ütlen alati, et tulla enesetunde alusel. Kui ollakse väsinud, on meeleolulangus või tuntakse, et nad ei ole kohas, kus tahaksid olla. Sellest piisab, et tulla raseduskriisi nõustaja juurde.“

Raseduskriisi nõustajad on psühholoogilise ettevalmistusega ning aitavad peresid neid vaimselt toetades, kuid sageli aetakse neid Tozen-Pütsepa sõnul segamini ämmaemandatega ja küsitakse meditsiinilisi küsimusi.

Psühholoogi sõnul pakuvad raseduskriisi nõustajad psühhoharimist, mis tähendab, et üritatakse tõsta perede teadlikkust ja sellega vähendada ärevust. „Püüame normaliseerida teatud muutusi paarisuhtes. On ka väga palju sünnitushirmu, hirmu valu ees. Aitame vaimselt ette valmistada sünnituseks,“ toob ta mõned näited. Tozen-

Raseduskriisinõustaja ja psühholoog Kairi Tozen-Pütsepp.

Foto: SIIM SOLMAN

Pütsepp räägib, et tänapäeval on aktuaalsed teemad IVF-rasedus ja rakudoonorid, aga ka olukorrad, mil ollakse rase, aga elukaaslane last ei soovi. Samuti pööratakse seoses

raseduse ajal toimuvate füsioloogiliste muutustega ning mõtetega, mis võivad olla uued ja hirmuäratavad. Sageli vajavad paarid ühiselt nõustamist või ka ainult meespool ning

siis on psühholoogi roll pere kohanemisprotsessile psühholoogiliselt kaasa aidata.

„Naistel on puudu emotsionaalsest toest,“ ütleb Tozen-Pütsepp. Tema kogemuse järgi on eesti naine väga tugev naine, kes hoiab tükki aega hinge kinni ja kannatab, enne kui abi otsima hakkab. „Naistele on jäänud mulje, justkui peakski olema raske. Et kõik on hakkama saanud, kuidas mina ei saa. Vanaema sai hakkama sõja ajal kolme lapsega jne.“ Selle tulemusena üritavad emad küll tublid olla, aga lõpuks varisevad ikka kokku. „Tihtipeale juhtub see siis, kui laps on pooleaastane,“ teab Tozen-Pütsepp.

Vastuvõtt tasuta

Raseduskriisi nõustamine on Eesti Haigekassa poolt peredel tasuta enne rasedust, raseduse ajal ja kuus kuud pärast sünnitust, seega tasuta kõhkluse korral pigem kiirelt tegutseda ja vastuvõtule minna. „Pigem tulla igaks juhuks,“ julgustab psühholoog. Nõustamisele tulemiseks on vaja kirja pan-na aeg. Seda saab teha otse nõustaja poole pöördudes või erapolikliiniku Praxis registratuuris.

Vastuvõtule tulemiseks on vaja ka arsti saatekirja. Saatekirja võib väljastada ükskõik missugune arst. Kõige sagedamini annavad seda perearstid, aga küsida võib ka näiteks naistearstilt ja ämmaemandalt. Tozen-Pütse-

pa sõnul pelgavad perearstid väga sageli saatekirja anda, kuna arvavad, et tegemist on tervishoiuteenusega ehk eriarstile suunamisega ja raha läheb perearsti fondi rahast. Raseduskriisi nõustamine on Eesti Haigekassa projektipõhine tegevus ja see ei ole tervishoiuteenusena nimekirjas.

Tozen-Pütsepa sõnul kasutatakse raseduskriisi nõustamise teenust väga aktiivselt ning suure nõustamisvajaduse korral käivad pered ka pärast lapse kuuekuuseks saamist tasulises nõustamises edasi. Ka Raplas ei ole siiani psühholoog kordagi veel ilmaasjata kohale tulnud. Sellegipoolest ütleb Tozen-Pütsepp, et palju on neid naisi, kes ei teagi, et on võimalik sellist teenust tasuta saada. „Mina tahaksin, et see info jõuaks kõige kaugematesse Eestimaa punktidesse.“

Tozen-Pütsepp teeb raseduskriisi nõustamisi Raplas erapolikliinikus Praxis. Seal võimaldab doktor Mare Pruks nõustamist läbi viia ilma tasu võtmata. Psühholoog on sellise võimaluse eest väga tänulik ning tal on hea meel, et sealne personal näeb raseduskriisi nõustamises lisaväärtust. „Neil on ka töö selle võrra kergem, kui saavad keskenduda üksnes meditsiinilisele poolele,“ sõnas ta. Lisaks vastuvõtupäevadele saab psühholoogi vajadusel ühendust võtta ka meili teel ning iga päev on avatud ka valvekriisiabitelefoni liinid, kui on mõtteid, mida ei saa edasi lükata.

Mahutite pesemiseks kasutatav kloor võib vee maitstes tunda anda

Raplas elavad inimesed kurdavad, et viimasel ajal on kraanist tuleval veel kloori maitse juures. On see märk langevast veekvaliteedist? Just selle küsimusega pöördusime AS-i Rapla Vesi juhataja Tarmo Ärmpalu poole.

Katri Reinsalu

Veel mõned aastad tagasi oli Rapla hädas langeva veekvaliteediga. Kirjutasime 2014. aastal, et Rapla veesüsteemi vesi sisaldab varasemaga võrreldes rohkem rauda, samuti on sealt leitud orgaanikat. Hilisema uuringu käigus leiti, et põhjavee kvaliteedi muutused ei ole inimtekkelised ning on seotud looduslike olude muutustega pinnases. Usutavasti tungis põhjaveekihti kõrval asuva

Ridaküla soo vesi. Probleemi lahendamiseks oli uue veehaarde rajamine. Eelmise aasta suvel oli uus suurkaev Uusküla valmis.

Täna tulebki Rapla vesi Uusküla ja Ridaküla puurkaevudest. Tarmo Ärmpalu ütles, et keemilist kvaliteeti hinnates on sealt saadava veega kõik korras. Lõpuks on vee kvaliteedi parimateks hindajateks aga inimesed ise.

Juhataja rääkis, et mõni aeg tagasi oli neil pigem torustikust põhjustatud probleeme.

Torude seest tuli vette tükke. Torustiku seisukord veeanalüüsides ei kajastu, kuid arusaadavalt ei ole inimesed rahul, kui nende filtrid liiga kiiresti ummistuvad.

Kloorimaitse kohta ütles aga Ärmpalu, et mahuteid tuleb tõesti vahepeal klooriga pesta ning see võib vee maitstes tunda olla. Maitsemeeled on erineva tundlikkusega. Täpsemaid kommentaare oskaks ta jagada, teades täpselt, kus kaebaja elab.

Ärmpalu ütles, et osades kohtades on kloori rohkem, teistes vähem. Samuti väheneb kloorihulk ajas ning liikumise käigus.

Samas lisas Ärmpalu, et iseenesest on kloori joogiveele lisamine lubatud ja torustiku seisukohast ka vajalik. See

aitab need desinfitseerida.

Kloori alternatiivina on räägitud ka osoneerimisest ehk bakterite hävitamisest osooniga. Ärmpalu selgitas, et põhjavee veepuhastusjaamas reeglina ei osoneerita ega klooritata.

Seda tehakse juhul, kui vesi tuleb järvest või jõest ning on bakteririkas. Ta lisas, et ka Tallinnas, kus vesi veepuhastusjaamas osoneeritakse, lisatakse sellele veevõrku lastes just nimelt torustiku pärast ka kloori.

Analüüsides põhjal rääkides ei ole Ärmpalu sõnul põhjust vee kvaliteedi üle nuriseda. Kui aga inimestel on kaebusi, siis soovib ta nendega Rapla Vee poole pöörduda, sest täpseid asjaolusid teades on neile ka lihtsam lahendusi leida.

Luksemburgi Eesti Selts toetas Raplamaa peresid

Lilia Raudheiding

Rapla maavalitsusel oli tore võimalus veel oma olemasolu viimastel päevadel osaleda hea teo tegemisel.

27. detsembril 2017 viibisid Raplamaal Luksemburgi Eesti Seltsi esindajatena president Meelik Mallene ja juhatuse liige Merle Milva, et anda kuuale Raplamaa perele üle seltsi poolt annetuste ja oksjoni käigus kogutud rahaline toetus. Tegemist on juba kümneaastase traditsiooniga, millega toetatakse raskustes paljulapselisi peresid Eesti eri paikades.

Seltsi eesmärk on jõuda eelkõige nende peredeni, kes ei ole pidevad sotsiaalabi saajad, vaid on pigem ajutisest raskustest ning kus kasvavad majanduslikele oludele vaatamata tublid ja edasipüüdlikud lapsed. Abivajavate perede leidmisel

abistas seltsi maavalitsuse sotsiaaltöö peaspetsialist Lilia Raudheiding koostöös omavalitsuste sotsiaaltöötajatega. Toetust said kaks Rapla valla, kaks Kaiu valla, üks Raikküla valla ja üks Järvakandi valla pere.

Heategevusprojektis osalevad Luksemburgi Eesti Seltsi liikmed vabatahtlike annetustega. Seltsi presidendid Meelik Mallene sõnul kogutakse oluline panus toetusest ka seltsi jõulupeol toimival heategevuslikul oksjonil, kuhu annetatakse kunstiteoseid, pääsmeid etendustele, pidulikele õhtusöökidele jmt. Sel aastal annetasid oksjoni tarbeks kinkekaarte ka kolm Raplamaa puhkekeskust – Toosikannu, Luhtre ja Lokuta puhkekeskus.

Luksemburgi Eesti Seltsi esindajad lahkusid Raplamaalt väga positiivsete emotsioonidega.

Raplamaa laste inspireerivad karjäärimõtted

Kerli Valgma,
Raplamaa Rajaleidja keskuse
karjäärispetsialist

Raplamaa Rajaleidja keskus korraldas novembris Raplamaa koolide 1.-6. klasside õpilastele karjääriteemalise jutuvõistluse. Fantaasiarikaid ja inspireerivaid kirjutisi tuli kokku 138 ja seda lausa kümnest koolist.

Karjääriteemalise jutuvõistluse eesmärk oli innustada maakonna õpilasi mõtlema oma tulevikule ja õppima tundma erinevaid ameteid. Põnevad ja fantaasiarikkad kirjatööd olid teemadel nagu minu unistuste tööpäev, minu ema / isa / vanaema / vanaisa / õe / venna põnev amet, millist ametit on tulevikus vaja, kelleks tahan saada.

Viieliikmelisse žüriisse kuulusid Eesti Töötukassa Raplamaa osakonna juhataja **Ilvi Pere**, Rapla keskraamatukogu raamatukoguhoidja **Taimi**

Jürgens, Rapla ühisgümnaasiumi gümnaasist **Liisa Tõns**, Raplamaa Rajaleidja keskuse eripedagoog **Liis Ehavere** ja Rajaleidja keskuse karjäärispetsialist **Kerli Valgma**.

„Võistlusele saabus hulgaliselt huvitavaid lugusid. Lisaks laste enda tulevikusoovidele elukutsete osas oli väga huvitavaid ülevaateid ka vanemate ja lähisugulaste ametitest. Tundsin lugeses mitmel korral vau-efekti, sest vanemate kirjeldatud ametid on nii põnevad ja kaasaegsed,“ kommenteeris Liis Ehavere.

Võistlusel olid esindatud Kehtna ja Hagudi põhikool, Järvakandi kool, Kabala lasteaed-põhikool, Alu ja Varbola lasteaed-alkool ning 4 gümnaasiumi. Mõlemast vanuserühmast sai ära märgitud kaheksa suleseppa. Esimesest vanuserühmast olid tublimad:

Meribel Maidla Rapla ühisgümnaasiumi 2. klassist,

Johanna Karilaid Kehtna põhikooli 3. klassist,

Henry Põhjakas Rapla Vesiroosi gümnaasiumi 1. klassist,

Kuldar Kaugemaa Märjamaa güm-

naasiumi 3. klassist ning

Greta Kallau, **Markus Vaher**, **Marten Jässi** ja **Ruby Protsin** Märjamaa gümnaasiumi 3. klassist.

Teisest vanuserühmast on tunnustuse ära teeninud:

Roosi Mari Reede Alu lasteaia-alkukooli 4. klassist,

Kertu Reimal Järvakandi kooli 5. klassist,

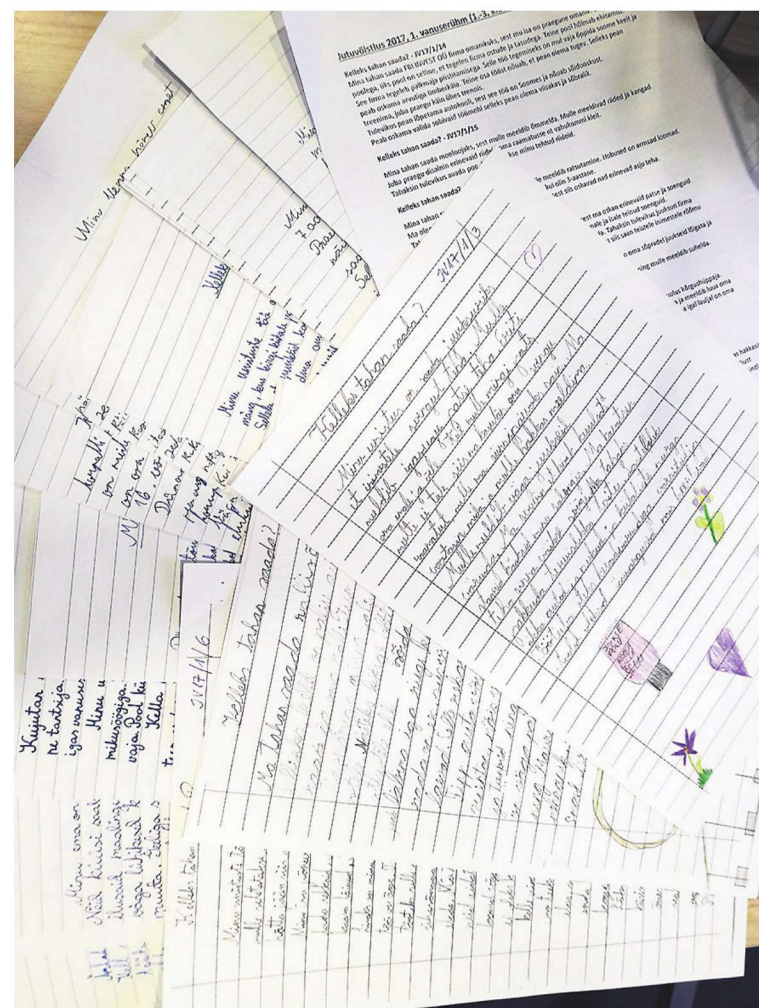
Kristo Bogdanov Kabala lasteaia-põhikooli 5. klassist,

Keiti Tasane Hagudi lasteaia-põhikooli 5. klassist ning

Johanna Buht, **Getter Unga**, **Luiselota Pernits** ja **Mattias Kivisild** Märjamaa gümnaasiumi 4. klassist.

Silmapaistvamate tööde autorid on kutsutud õpetaja või lapsevanemaga **9. jaanuaril Rapla riigimaja talveaeda**, kus nende jutte loevad ette Krista Oleski teatristuudio Ega Vist õpilased, jagatakse auhindu ja kirjutajad saavad kohtuda žüriiliikmetega. Kõiki teisi osavõtjaid tänavad Raplamaa Rajaleidja keskuse töötajad uue aasta alguses koole külastades ja tänumeeneid jagades.

Foto: KERLI VALGMA

Owens-Illinois, Inc. (NYSE: OI) on maailma suurim klaaspakenditootja ning paljude maailma juhtivate toiduaine- ja joogitööstusettevõtete eelistatud koostööpartner. Ettevõtte tulud olid 2016. aastal 6,7 miljardit USA dollarit ning ettevõtte 23 riigis asuvas 79 tehases töötab kokku üle 27 000 inimese. O-I, mille kontserni peakontor asub Ohios Perrysburgis, toodab ja tarnib pidevalt laienevale maailmaturule turvalisi, keskkonnasäästlikke, puhtaid, silmapaistvaid ja tootemarki kujundavaid klaaspakendeid. Lisateabe saamiseks külastage veebisaiti o-i.com.

O-I Production Estonia AS ootab oma meeskonda

KVALITEEDI KONTROLÖR-PAKKIJAT

(töökoht Järvakandis)

Sinu töö eesmärk on valmistoodangu kvaliteedi kontroll, ebakvaliteetsete toodete hülgamine ja kvaliteetsete toodete pakkimine.

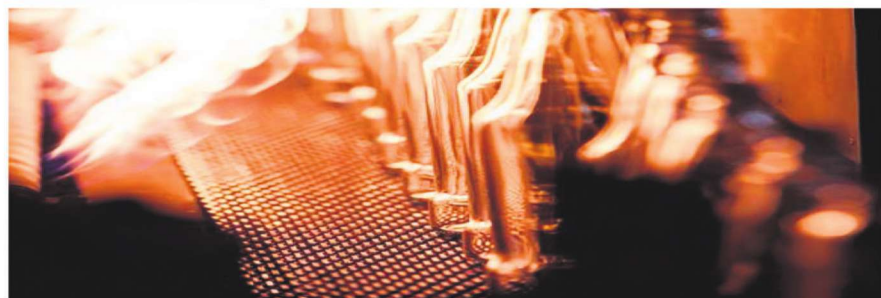
Ootame Sind kandideerima, kui oled:

- Valmis meeskonnatöök ja talud rutiini
- Valmis töötama vahetustega töögraafikuga (6.00-18.00 : 18.00-6.00)
- Kohusetundlik ning vastutav

Omalt poolt pakume:

- Väljaõpet
- Suurepärase ja toetavat meeskonda
- Konkurentsivõimelist töötasu

Kandideerida soovijatel palume saata enda andmed koos elulookirjeldusega meiliaadressile - kandideeri.estonia@o-i.com

Owens-Illinois, Inc. (NYSE: OI) on maailma suurim klaaspakenditootja ning paljude maailma juhtivate toiduaine- ja joogitööstusettevõtete eelistatud koostööpartner. Ettevõtte tulud olid 2016. aastal 6,7 miljardit USA dollarit ning ettevõtte 23 riigis asuvas 79 tehases töötab kokku üle 27 000 inimese. O-I, mille kontserni peakontor asub Ohios Perrysburgis, toodab ja tarnib pidevalt laienevale maailmaturule turvalisi, keskkonnasäästlikke, puhtaid, silmapaistvaid ja tootemarki kujundavaid klaaspakendeid. Lisateabe saamiseks külastage veebisaiti o-i.com.

O-I Production Estonia AS ootab oma meeskonda

SEADISTAJAT

(töökoht Järvakandis)

Sinu tööks on klaasiautomaatide ja kontrollmasinate seadistamine ning hooldus.

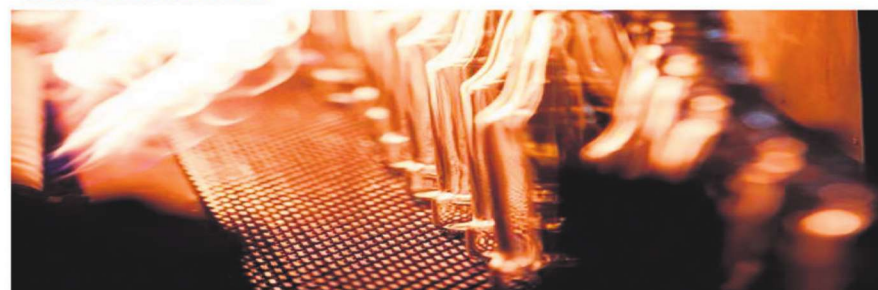
Masinate ja mehhanismide rikete operatiivne likvideerimine.

Kasuks tuleb varasem töökogemus erinevate seadmete häälestamise, seadistamise ja remondi alal

Omalt poolt pakume:

- Püsivat tööd ja arenguvõimalusi
- Suurepärase ja toetavat meeskonda
- Konkurentsivõimelist töötasu
- Majutusvõimalust

Kandideerida soovijatel palume saata enda andmed koos elulookirjeldusega meiliaadressile - kandideeri.estonia@o-i.com

100 aastat maavalitsusi ja Rapla viimane maavanem

Taasiseseisvumise järel on Eestis maavanemaid (koos kohusetäitjatega) olnud kokku sadakond inimest. Ainult kaks neist – Tõnis Blank ja Neeme Suur – on pärast mõningast eemalolemist taas samasse ametisse tagasi valitud.

Tõnis Tõnisson

Tegelikult on Rapla olnud üldse üks õnnelik maakond: siin on läbi-rändamist olnud vähem kui mujal. Maavanema ametit on nende aastate jooksul pidanud vaid neli inimest: Harri Õunapuu, Kalle Talviste, Tõnis Blank ja Tiit Leier. Neist Kalle Talviste (aastatel 1992-2003) kuulub Eesti staažikamate hulka.

Siinkohal on paslik meenutada üht Rapla maakonda puudutavat viktoriiniküsimust: kes on need kaks ühest külast pärit meest, kes pidasid maavanema ametit ühel ajal? Õige vastus on: Ida-Virumaa maavanem Ago Silde ja Rapla maavanem Tõnis Blank - mõlemad elavad Kehtnas. Viimane neist on veel ka Kehtna külavanem.

Tõnis Blank on maavanema ametis olnud kokku 8 aastat. Kui ta 2015. aasta jaanuaris teist korda maavanema kabinetti kolis, oli teda vastu võtnud ka maakonna esimene maavanem Harri Õunapuu, kes ennustas, et Blank võib selles reas viimaseks jääda. Nii ka läks.

Oma tulevikust ei ole tal paraku aga midagi konkreetset rääkida. Sügisel kandideeris ta Kehtna valla volikokku, kuid pidi kohast maavanema ametist tulenevate piirangute tõttu taanduma.

Ta ütleb pisut kibeda naeratu-sega, et maavanema koht on nii neetud, et kõigil, kes jäid seda viisakalt lõpetama (st töötavad 31. detsembrini), lasub nelja aasta pikkune keeld kohalikus volikogus osaleda. Riigikogu liikmed võivad olla kas või volikogu esimehed, maavanemad, kes olid valimiste järel niikuinii vaid maavalitsuste varade kokkulugetajad ja üleandjad, aga ei tohi volikogude lähedalegi minna.

Ta tunnistab, et kandideerib rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna Rapla talituse juhi kohale, aga tal ei ole usku sellesse, et komisjon just tema valib. Kuigi konkursi tulemused ei ole veel välja kuulutatud, on kuluhaaridest juba mõnda aega kostnud, et Raplamaal on see koht antud ühele kindlale erakonnale, kes suunab siia mehe, kes seni ühes ministeeriumis on töötanud. Me jätame siinkohal nii erakonna kui ka mehe nime esialgu välja ütle mata.

Kui need kuluhaaritunud peaksid paika pidama, tuleks keskvoimult küsida mitut asja. Esiteks seda, miks üldse korraldada konkursse kohtadele, mis juba ette kellelegi ära

lubatud. Teiseks: mida tähendab see Eesti halduskorralduse tulevikku vaadates, kui mingi kahe alluvaga ebamääraste ülesannetega talituse juhi koht on poliitilise tähenduse saanud? Aga vaevalt keegi nendele küsimustele vastama hakkab.

Loomulikult on Blangil ka teisi tööpakkumisi, millest ta esialgu targu pikemalt veel ei räägi. Aga kõigele vaatamata ei kahetse ta Rapla maavanemana riigi teenimisele pühendatud aega.

„Need on olnud äärmiselt huvitavad aastad, mis on viinud mind kokku paljude põnevate inimestega. Raplamaa on täis silmapaistvaid, ettevõtlikke ja loomungulisi inimesi. Mul on olnud õnn paljudega neist kohtuda. Ühelt poolt on maavalitsuse töö selline, mis sujub kuust kuusse ja aastast aastasse oma kindlas rahulikus rütmis, teisalt on aga iga uus päev olnud kordumatu. Kui nüüd mõelda, kas kuskil mujal oleks olnud rahulikum, siis on loomulikult palju kohti, mis on kordades pingevabamad. Aga mulle on just nimelt see siin sobinud,“ arutleb Tõnis Blank.

Ta ei ole oma olemuselt ei tuim tööürgaja ega hasartne palgateenija, vaid pigem mõtlik templi ehitaja (vt tänasest lehest Stina Andoki kirjutist „Ühe ajastu mälestused“). Tegelikult vajab Eesti riik, kes peagi alustab oma eksistentsi teist sadat, hädasti just nimelt templiehitajaid, kes oskavad kohusetundliku ja täpse rügamise taga veel ka riigi järjepidevuse ning sellest kantud tulevikuunistused ilusaks templiehitamiseks mõtestada.

Homme on Tõnis Blank viimast päeva Rapla maavalitsuses. Võib arvata, et ta on viimane, kes kustutab tuled, lukustab kabinetiukse ja viib võtmed valvelauda. Tal ei ole justkui midagi kellelegi üle anda ja keegi ei soovi temalt ka midagi vastu võtta. Riigi arengu üks hetk on läbi saanud...

Kolmandalt korruselt alla tulles meenutab Tõnis Blank lugu Joseph Haydni lahkumissümfooniast, mida ta jõulu eel maavalitsuse endistele töötajatele jutustas. Tolles loos oli umbes samuti, et muusika jätkudes kustutasid mängijad üksteise järel küünla ning lahkusid lavalt, kuni lõpuks jäi vaikselt helisema veel vaid üksik viiul. Nagu mälestus millestki, mis on katki kukkunud ja mida ei ole võimalik enam taastada... kuigi elu läheb ju ikkagi edasi.

Rapla viimane maavanem Tõnis Blank.

Viimane sada aastat Eesti

Kahtlemata oli Venemaa 1917. aasta Veebruarirevolutsioon demokraatliku iseloomuga. Eestis oli selle üheks ilminguks eelkõige demokraatlikult valitud maaomavalitsuste teke.

Uue omavalitsussüsteemi rajamise aluseks sai Venemaa Ajutise Valitsuse poolt 30. märtsil 1917 vastu võetud otsus „Eesti Kubermangu administratiivse valitsuse ja kohaliku omavalitsuse ajutise korra kohta“. Kubermangu tasandil sai seadusandlikuks organiks maanõukogu (on nimetatud ka maapäevaks), maakondades valiti aga 7–15-liikmelised maakonnanõukogud. Nende kompetentsi kuulusid kohaliku maaomavalitsusega seotud küsimused, valitsuse otsuste ja seaduste täitmise kindlustamine, kohalike maksude kehtestamine maakonna piires jms. Täidesaatvate organitena

olid maanõukogude juurde moodustatud maakonnavalitsused. Seega oli lõppeval aastal võimalik tähistada maavalitsuste 100. aastapäeva.

Vastavalt Ajutise Valitsuse poolt kehtestatud valimise ajutisele korrale tuli maakonnanõukogude valimised kõikjal Eestis läbi viia 7. juunil 1917. Põhimõtteliselt nii ka sündis, ainult saarlased ei saanud oma esimese demokraatliku valitsemisorgani loomisega kohe esimesel katsel hakkama.

Eesti iseseisvumise järel sätestati kohaliku omavalitsuse olemus ja roll 1920. aasta põhiseaduse VII peatükis. Sealt tuleks esile tõsta kaks väga

olulist tunnust. Kõigepealt seda, et volikogud olid otsevalitavad, ja teiseks, et neil oli maksude kehtestamise õigus.

Väga radikaalselt käitusid aga 1934. aasta põhiseaduse loojad. See oli toonases riigielus põhimõtteline muudatus. Võrreldes suhteliselt nõrkade valdade ja linnadega kujutasid maakonnad potentsiaalset opositsiooni keskvoimule ja võimule tõusnutel oli raske seda pikemat aega taluda. Nii jäi see kogu vaikivaks ajastuks.

Maakonnatasandi omavalitsuste likvideerimise taga ei olnud seega mitte kohaliku omavalitsussüsteemi täiustamine ja tema efektiivsuse tõstmine, vaid hoopis soov seda nõrgestada, et nii poliitilist rivaliteeti kõrvaldada. Kui nüüd ajas pisut ette rutata, siis tuleb uskuda, et autoritaarse valitsemise aastatel

Foto: SIIM SOLMAN

Rapla viimane maavanem **Tõnis Blank** reformidest

Tõnis Blank ütleb, et tegelikult kirjutati maavalitsuste kaotamine põhiseadusse juba 1992. aastal ja esimene samm selle poole astuti 1993. aastal, kui kaotati teise tasandi omavalitsus ning maavalitsused muudeti riigi käepikenduseks maakondades. See nõrgestas väga oluliselt keskviimu tee tekkinud omavalitsuslikku opositsiooni. Nüüd on haldusreformiga astunud ka viimane samm, mis vähendas omavalitsuste arvu ja haavas kindlasti ka nende ühtsust.

Samas ei karda Rapla viimane maavanem, et maavalitsuste likvideerumine ja valdade koondamine mingi kaose endaga kaasa toob. Jah, esialgu võib tekkida natuke segadust, sest uus süsteem vajab kogupildi seadmiseks natuke aega, aga ajapikku loksuvad kõik vaikselt oma kohale. Eks me kõik peame varuma natuke kannatust, et lasta sellel sündida ja sündinuga harjuda. Keegi ei oska praegu öelda, kas see pilt meid ka rahuldama hakkab. Väga palju sõltub ikkagi inimestest, kes maavalitsuste kirjutatud ja kirjutamata kohustused uues olukorras enda kanda võtavad.

Maavalitsuse töötajad on tänaseks oma asjad juba pakkinud ja valmistuvad uusi väljakutseid vastu võtma. Osal on uus rakendus juba ka leitud – kõik nad on ju kõrgelt kvalifitseeritud ja kohusetundlikud ametnikud. Mõni inimene saab senist tööd jätkata siin kohapeal, kuigi uutes oludes. Kõigisse maakondadesse tulevad rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonna kohalikud talitused, kus pakutakse tööd kohalikele inimestele. Raplas saab seal tööd kolm inimest: talituse juhataja,

keda ei olnud tänaseks veel valitud, ja kaks planeeringute spetsialisti. Arhivaari kohta meile ei tule, Rapla maavalitsuse dokumentatsioon viiakse praegu Ida-Virumaale.

Päris alguses räägiti, et nende talituste koosseisudes saavad olema ka riigi infospetsialistid, kuid praeguses jaotuses neid enam ei ole. Ehk tulevad hiljem, loodab Tõnis Blank.

Üks asi nende maakondlike talituste juures tundub kummaline olevat küll. Nimelt see, et maakonna arengu strateegia koostamine on omavalitsusliidu käes, maakonna planeering alub aga rahandusministeeriumi regionaalhalduse osakonnale. Praegu on raske ennustada, kuidas neis küsimustes kokku mängima hakatakse. Blank ütleb kerge irooniaga hääles, et ju siis peab siia olema peidetud nii peen mõte, et tavamõtlemisega ei suuda seda kuidagi ära tabada.

Sellegipoolest läheb elu oma-soodu edasi.

ROL ehk Raplamaa Omavalitsuste Liit on kuulutanud välja konkursi oma büroo vakantsetele ametikohtadele. Jaanuaris tehakse kokkuvõtteid ja valitakse kandideerijate hulgast kõige sobilikumad inimesed. Tuleb loota, et veebruarist hakkab lõpuks midagi taas liikuma. Aga see ajutine paigalseis ei ole midagi niisugust, mille läbi võiksid kodanikud kannatada. Enamik maavalitsuse päevaülesannetest on uutele täitjatele juba üle antud.

„Kogu selle reformi üks murekoht on see, et säiliks regionaalne mõõde,“ arutleb lahkuv maavanem. „Jätkuvalt on üleval „silotornide teema“, mis tähendab seda, et iga mi-

nisteerium vaatab oma tornist küll väga tähelepanelikult alla, kuid seda, mis jääb tornide vahele, ei näe tegelikult mitte keegi,“ mureseb Tõnis Blank. See „silotornide“ vahele jääval alal toimetamine oligi ju üks mitteametlik kohustus, mida maavalitsused vabatahtlikult kandsid. Maavalitsused olid ju piltlikult öeldes keskviimu ja esmatasandi omavalitsuste vahel puhvriks. Loomulik, et rahandusministeeriumi osakonna kohalikud talitused sellist rolli enda kanda ei võta.

Tõnis Blank usub, et väga tähtis saab uues olukorras olema tulevase omavalitsuste liidu büroo kultuurispetsialisti roll. Just tema peab olema see inimene, kelle hoida on nii kõik senised maakondlikud traditsioonid, aga samuti ka uute tavade loomine ning kinnistamine. See on väga vastutusrikas koht.

Teine tänaseni selge vastuseta küsimus on, kas ministeeriumid hakkavad arvestama mittetulundusühinguliste omavalitsusliitudega. Pildi muudab veel kirjumaks see, et ka neid MTÜsid ei saa igas maakonnas olema – praegu on teada, et liitusid ei ole Saare- ja Hiiumaal ega ka Pärnus. Küsimus on selles, kas tekib ühtne idee, mis oleks lipukirjaks ka siis, kui tsentraliseerimine ja politiseerimine viib riigi rahvast veel kaugemale.

Kerge ei saa olema ka utel suurtel valdadel, kus kokkumängu harjutamiseks kulub rohkem kui üks valimistsükkel. See eeldab kohalike poliitikutelt ja ametnikelt kannatlikku ühisosa otsimist ja aeg-ajalt ka enesalgamist. Kuid ka kodanikel peab jaguma pikka meelt ning mõistvat suhtumist.

omavalitsustes

poliitiliste puhastustega veelgi enam nõrgestatud ja tsentraalselt valitsetav (vt 1937. aasta vallandamine ning 1938. aasta linnaseadust) kohalik haldussüsteem oli 1940. aasta suvel riigipöörastele kerge saak. Ei aidanud enam seegi, et 1938. aasta uus põhiseadus nägi taas ette teise (maakonna) tasandi omavalitsuse taastamist, kuigi sedagi vaid 1938. aastal kehtestatud maakonnaseadusest lähtuvalt esmatasandilt delegeeritud esindajatest moodustunud volikoguga.

Okupatsiooni (nii Nõukogude kui ka Saksa) aastad on mõistlik sellest lühiväljast välja arvata, sest omavalitsusega ei olnud tollel halduskorraldusel mingit pistmist. Jätkata saame 1989. aasta augustist, kui Eesti NSV Ülemnõukogu võttis vastu otsuse haldusreformi läbiviimise kohta. Selles dokumendis oli kaks olulist sätet. Esiteks fikseeriti suundu-

mus vabariigisisese rahvavõimu detsentraliseerimiseks omavalitsuslikele juhtimistasanditele ning riikliku ja omavalitsusliku juhtimise kindlapiirilise eristamine. Teiseks määrati, et haldusreformiga luuakse tolleaegses Eesti NSV-s kahetasandiline haldusstruktuur, mis on kogu vabariigi territooriumi ulatuses ühine ja ühetaoline.

Esmase haldustasandi moodustasid omavalitsuslikud vallad, alevid ja linnad, teise tasandi, mis oli üheaegselt nii omavalitsuslikuks kui ka riikliku juhtimise regionaalseks tasandiks, moodustasid maakonnad ja vabariiklikud linnad, kusjuures viimased täitsid samaaegselt ka esmatasandi kohaliku omavalitsuse funktsioone. Olgu siinkohal meenutatud, et Eesti oli kohaliku omavalitsuse seaduse kehtestamisel 1989. aastal kõige esimene postsotsialistlikest riikidest.

Seega hakkas taasiseseisvuvus Eestis kohaliku omavalitsuse süsteem kujunema 1989. aastast, mil kujundati arusaam demokraatlikust ja autonoomsest valitsemisest kohalikul tasandil, kusjuures esmatasandi faktilise puudumise tõttu tuli see tasand alles 1989. aasta detsembri (kohalike võimuorganite) valimiste järel luua. Kohaliku omavalitsuse ülesehituse kava oli planeeritud neljaks aastaks, seega 1994. aastani. Paraku hakati juba 1991. aastal, vahetult pärast Eesti iseseisvuse taastamist ja eriti aktiivselt pärast põhiseaduse vastuvõtmist 1992. aastal, ette valmistama uut kohaliku omavalitsuse korraldust. Sealt edasi on Eesti kohalik haldussüsteem olnud permanentse reformi seisundis.

1993. aastal võeti vastu kohaliku omavalitsuse korralduse seadus, mis kaotas uuesti maa-

konnatasandi omavalitsused. Nende asemele loodi maavalitsused kui riigi üldise kohahalduse (generalistlikud) asutused. Kompensatsiooniks kohalikku elu juhtinud maavolikogude kaotamisele moodustati maavanemate juurde 1938. aasta maakonnaseaduse eeskujul esmatasandilt (valdadest ja alevitest) delegeritud esindajatest nõu andva õigusega maakogud. Tegelikult teadsid kõik, nii maakogude idee väljapakkujad, maavanemad kui ka sinna delegeritud inimesed, algusest peale, et tegemist oli surnult sündinud nähtusega, mis juba 1994. aastal likvideeriti.

Ka seekord, nagu 1934. aastalgi, nägi keskviim koos suuremate erakondadega maakondades potentsiaalselt opositsiooni, mille tagalas kosusid juba ka esimese taseme omavalitsused. Võimule tõusnud kartsid kaota-

da oma positsioone.

1994. aasta juunis võeti vastu kohaliku omavalitsuse üksuste ühinemist soodustav seadus, mida uuendati põhjalikult 2004. aastal. 1995. aasta veebruaris kehtestati Eesti territooriumi haldusjaotuse seadus.

Me mäletame värskest, mis edasi on tulnud. Siinkohal olgu esile tõstetud vaid mõned tähtsused sellel teel: 1. juulil 2016 jõustus haldusreformi seadus ja kriteeriumid omavalitsustele. 1. veebruaril 2017 kinnitas Vabariigi Valitsus omaalgatuslike ühinemiste nimekirja. 15. oktoobril 2017 valis Eesti kohalikel valimistel uusi volikogusid. 31. detsembril 2017 sulguvad lõplikult maavalitsuste ukseid ja 1. jaanuaril 2018 peaksid alustama maakondlikud haldustalitused, millest keegi esialgu veel väga palju ei tea.

Ühe ajastu mälestused

Selle aastaga lõpetab Rapla maavalitsus oma tegevuse ja sellega seoses korraldati praegustele ja endistele maavalitsuse ametnikele pidulik lõpuüritus, kus meenutati ühiseid tegemisi.

Stina Andok

Eelmisel kolmapäeval, 20. detsembril kogunesid Rapla riigimaja suurde saali Rapla maavalitsuse töötajad läbi aegade, et mälestada ühiseid tööaastaid ja panna punkt ühele olulisele etapile. Ürituse avasõnad ütles maavanem Tõnis Blank, aga enne veel, kui kõnede juurde jõuti, esinesid kümme konna lauluga Rapla laulustuudio noored Thea Paluoja juhendamisel.

Pärast muusikalist vahepala meenutas maavanem Tõnis Blank haldushoone tekkelugu ning tõi välja, et ehitama hakati hoonet 1969. aastal ning avapidu oli 1974. aastal. Ta meenutas, et 1989. aastal võeti vastu otsus haldusreformi läbiviimiseks, ja tõdes, et haldusreform ei ole sugugi uus nähtus. Rapla maavalitsus alustas oma tegevust 1990. aastal. Toona sai maavanemaks Harri Õunapuu, kellele järgnes 1991. aastal Kalle Talviste, kes püsis ametis 2003. aastani. Seejärel täitis maavanema rolli kohatäitjana Silvi Ojamuru, kuni 2004. aastal sai maavanemaks Tõnis Blank.

Vahepeal täitsid maavanema ülesandeid maasekretär Ene Matetski ja maaparandusosakonna juhataja Elbe Künnapää, kuni 2009. aastal sai maavanemaks Tiit Leier ja siis 2015. aastal tuli Tõnis Blank teisele ringile.

Kadumine oli ette teada

Oma kõnes tõi Blank välja need inimesed, kes on töötanud Rapla maavalitsuses algusaegadest peale ja töötasid seal kuni lõpuni ehk kakskümmend seitse aastat. Need on Tiina Martin, Tiit Susi, Lea Saaremäe, Lea Leppik, Elbe Künnapää ja Raivo Kont-Kontson. Seejärel andis maavanem sõna kõigile eelnevatele maavanematele, alates kõige varasemast. Harri Õunapuu meenutas oma kõnes haldushoone ajalugu ja tõi välja ka mõned olulisemad inimesed, kes maavalitsuse algusaastatel tegevad olid.

Kalle Talviste, kes oli maa-

Rapla maavalitsuse töötajad läbi aegade.

Fotod: SIIM SOLMAN

vanemana ametis kolmteist aastat, alustas oma kõnet andeks palumisega. Nimelt tõdes ta, et maavalitsuse ametnikel tuli täita tema käsul raskeid ülesandeid. „Ma ei ole jõudnud andeks paluda,“ ütles ta ning parandas kohe oma vea.

Samuti tänas ta maavalitsuse töötajaid tehtud töö eest ning selle eest, et nad teda nii kaua kannatasid. Talviste rääkis, et kõik töötajad täitsid oma igapäevaseid ülesandeid, mis olid küllaltki keerulised, kui tuli lahendada näiteks mitmeid omandireformiga seonduvaid küsimusi. Talviste sõnul tuli töötajatel see ebaõiglus ära kannatada, mis nad pidid taluma ebaõiglust õigeks taastades.

Endine maavanem meenutas aga ka rõõmsaid hetki. Nii näiteks tõi ta välja traditsioonid: erinevate kultuurisündmuste ühine külastamine, rabamatkad, koristuspäevad, aasta inimeste valimine jms. Talviste tõdes, et see, et maavalitsused ei jää, korraldati ära põhiseadusega. Ta meenutas, et põhiseaduse koostamise protsessis oli võimalik ka neil omal ajal kaasa lüüa ja

ettepanekuid esitada. Nii oli tema ja teistegi ettepanek, et omavalitsuste kõrval oleksid ka maakonnad põhiseaduses, kuid kahjuks nii ei läinud.

Endine maavanem Tiit Leier meenutas, et kui tema alustas maavanemana, olid maavalitsused juba peaaegu paar aastakümnet tegutsenud ja ka ministriumid olid muutunud üsna tugevateks võimukeskusteks. Võib-olla isegi liiga tugevateks. Nimelt tõi Leier välja, et suuremate planeeringute elluviimisel tekkis ministriumiga suhtlemisel alguses tõrkeid ning alles teiste maavalitsustega ühiselt saadi seal jutule. Leieri hinnangul iseloomustas see mingis mõttes seda, et üks võimukese oli läinud liiga tugevaks.

Leieri sõnul oli arenguplaneeringuosakond maavalitsuses kohaliku arengu suunaja ja nüüd on omavalitsuste liidul tõestamise koht, kas suudetakse arenguprotsessi juhtida või mitte. „See on hädavajalik, sellega peab nüüd omavalitsuste liit hakkama saama,“ ütles ta. Leier meenutas, et kuigi maavalitsused lõpetavad

tegevuse alles nüüd, olid töötajad juba siis, tema valitsusajal, igapäevastest jutust, et maavalitsus kaob kohe ära, nii frustrerunud, et see oli jätunud inimeste tööle ja motivatsioonile jälje.

Leier usub, et maavalitsuse kadumisega maailma lõppu siiski ei tule. „Omavalitsused on suuremad ja muutuvad tugevamaks, võimekamaks,“ ütles ta. Samuti leiab Leier, et igapäevased küsimused, millega maavalitsus on tege lenud, on muutunud võrreldes algusaegadega hoopis teistsuguseks.

Ehitage templit

Rapla viimase maavanemana jätkas Tõnis Blank, kes lisas Tiit Leieri mõttele, et maavalitsuste kadumisest räägiti aastaid, et lisaks rääkimisele näitas seda ka pidev riigieelarve koomale tõmbamine, mistõttu tuli pidevalt inimesi koondada. Veel kümme aastat tagasi oli maavalitsuses üle viiekümne ametniku, tänase seisuga on neid kakskümmend kolm, kellest kuusteist on saanud koondamisteate,

teised aga jätkavad riigiameetites ja mujal.

Blank jäi kõnet pidades murelikuks, küsides, kui õhukeks on võimalik riiki lihvida. „See on nagu õhuke jää, mis võib üks hetk läbi vajuda,“ ütles ta ning tõstas küsimuse: „Kuhu jääb siis pädevus ja haldussuutlikkus?“ Blank tõdes, et ei jää muud üle, kui vaid loota, et eesmärgid täidetakse.

Kui maavanemad olid oma kõned ära pidanud, võttis sõna ka kunagine Rapla abi-maavanem Jaak Herodes, kes soovis omavalitsuste juhtidele maavalitsuste kogemusi edasi anda. Ta rääkis, et ühte asja tehti õigesti ja seda võiks meenutada ka praegu. Ta rääkis arsti visiiditasu rakedamisest maakonnas.

Herodes meenutas, kuidas viidi läbi kaks uuringut, et välja selgitada rahva arvamus ja et 79% inimestest toetas seda otsust. „Inimesed olid teadlikud, mis tuleb. Kuidas me praegu teeme otsuseid? Kui palju me räägime inimestega? See on üks asi, mida omavalitsused peaksid meele pidama. Kui rahvas ei näe, kuidas

maksud, mida me maksame, toimivad, siis on väga raske usaldada.“

Kõnedevooru lõpetuseks jutustas Tõnis Blank veel loo kolmest kiviraidurist. Kui esimeselt küsiti, mida ta teeb, vastas too, et tööd rügab. Kui teiselt küsiti, mida ta teeb, vastas ta, et teenib raha. Kui aga kolmandalt küsiti sama, vaatas mees kõrgustesse ja ütles, et ehitab templit. „See on minu soov kõigile omavalitsusjuhtidele – ehitage templit,“ sõnas Blank.

Kõned kuulatud, kogunesid endised ja praegused kolleegid maavalitsusest ühiselt sööma ja muljetama. Riigimaja esimesel korrusel olid imetlemiseks üles pandud ka fotojäädvustused erinevatest perioodidest, mis kujutasid töötajaid läbi aegade. Samuti sai tutvust teha töötajate kokku pandud mäluraamatute ja fotoalbumitega.

Rapla maavalitsuse viimane ühine koosviibimine jäädvustati ka tol päeval fotole, mis jääb igaveseks meenutama päeva, mil lõpetati pidulikult üks suur ja oluline ajastu meie maakonna ajaloos.

Näitust uurib perekonnaseisumetnik Marju Pajo.

Esireas kuulavad Caspar Alase esinemist maavanemad läbi aegade: vasakult Tõnis Blank, Kalle Talviste, Harri Õunapuu ja Tiit Leier.

Päevale lisasid pidulikkust Rapla laulustuudio noored Thea Paluoja juhendamisel. Laulab Aleksander Aruoja.

Maavanem Tõnis Blank tervitab Veiko Rakaselga. Tema kõrval Andrus Ründal. Esiplaanil Jurist Angela Peäske.

Owens-Illinois, Inc. (NYSE: OI) on maailma suurim klaaspakenditootja ning paljude maailma juhtivate toiduaine- ja joogitööstusettevõtete eelistatud koostööpartner. Ettevõtte tulud olid 2016. aastal 6,7 miljardit USA dollarit ning ettevõtte 23 riigis asuvas 79 tehases töötab kokku üle 27 000 inimese. O-I, mille kontserni peakontor asub Ohios Perrysburgis, toodab ja tarnib pidevalt laienevale maailmaturule turvalisi, keskkonnasäästlikke, puhtaid, silmapaistvaid ja tootemarki kujundavaid klaaspakendeid. Lisateabe saamiseks külastage veebisaiti o-i.com.

O-I Production Estonia AS ootab oma meeskonda **MASINAHOOLDUSOSAKONNA OPERAATOR** (töökoht Järvakandis)

Sinu tööks on klaasivormimismasina mehaanikasüsteemide jälgimine ning hooldus. Masinate ja mehhanismide rikete operatiivne likvideerimine.

Ootame Sind kandideerima, kui:

- Omad töökogemust tehnika valdkonnas. Kasuks tuleb tehnikaalne haridus ning treimis- ja keevitamisoskus
- Sul on tehnilist taipu ning huvi tehnika vastu
- Oled valmis meeskonnatööks ning hea pingetaluusega
- Oled kohusetundlik ning vastutav

Omalt poolt pakume:

- Püsivat tööd rahvusvahelises ettevõttes
- Täistööaega (6.45 – 15.15)
- Suurepärast ja toetavat meeskonda
- Konkurentsivõimelist töötasu

Kandideerida soovijatel palume saata enda andmed koos elulookirjeldusega meiliaadressile kandideeri.estonia@o-i.com

Viimased 14 aastat on Age Tekku töötanud Rapla maavalitsuse kultuuritöö peaspetsialistina.

Fotod: SIIM SOLMAN

Kultuuriametniku töö õpetab aega planeerima ja inimesi tundma

Viimased 14 aastat on Age Tekku töötanud Rapla maavalitsuse kultuuritöö peaspetsialistina. Nüüd, kui maavalitsused kaovad, on õige aeg Agega laua taha istuda ja rääkida sellest, milline see aeg olnud on, mis ta sellest õppis ja mida toob tulevik.

Helerin Väronen

Peale selle, et Age töökoht kaob, on ka maakonna rahvakultuuri spetsialist Mari Tammar lahkumisvalduse andnud. Rahvakultuuri Keskuse all olev töökoht jääb küll alles ja loodetakse, et

sobiv inimene sellele kohale tuleb end ise pakkuma, siis ei pea konkurssi välja kuulutama, saaks kiiremini ja valutumalt. Rahvakultuuri Keskuse tulevik on aga ebamäärane, nii et päris kindel ei olda, kuhu, mismoodi ja mis tingimustel nad selle inimese tööle võtaks. Nii on Age

sõnul uuest aastast meil maakonnas kultuurivaldkonnas kehvad lood.

Aeg iseendale ja kodule

Sobivaid inimesi rahvakultuuri spetsialisti ametikohale oleks kindlasti, kuid nii mõnigi on loomeinimene. Ja loomeinimestel on natukene teine elurütm kui kontoriinimestel. Samas sõnab Age, et ega kultuuriametniku tööd ei saagi teha päris tavaametniku kellaaegade või tööaja järgi. „See on täiesti tavaline, et sa pead olema nädalavahetustel

kusagil. Mul on vaid üksikud nädalavahetused aastas, kui ma kuskil ei käi. Tööpäevaõhtuti on tihti mingid asjad, kus sa pead näiteks midagi üle andma või lihtsalt kohal olema. Laua taga aga on ka projektiasjad ja muu arvutiga töö vaja ära teha, ja seda pead tegema tööajal.“

Age lisas, et tal küll oli osakonnajuhatajaga tehtud kokkulepe, et kui ta oli töövälisel ajal mõnel üritusel käinud, siis sai ta neid aegu tagasi võtta, kui oli vaja perega kuhugi minna. Samas Age naerab ja sõnab,

et tegelikult on küll sellist aega tema ametikohal tekkinud palju rohkem kui mõnel teisel ametikohal riigimajas.

Edasiste plaanide kohta sõnab Age, et kõigepealt võtab ta aja maha ja siis vaatab edasi. Näiteks projektitöö, nii nende vedamine kui ka kirjutamine, on talle sobinud, nii et see valdkond tuleks kõne alla. Seni aga, kui tööalane tulevik selgineb, tahab Age aega pühendada kodule ja iseendale.

„Tean, et lähen jaanuaris soojamaareisile lastega. Ma

olen täielik päikese fänn. Sellise kehva suvega, nagu meil oli, ei suuda ma vastu pidada. Kindlasti tegelen rahvatantsuga edasi. See võtab ka päris palju aega. Ma juhendan hetkel kahte rühma. Vahel olen küll möelnud, et tahaks ise ka rohkem tantsida, aga sinnani pole ma väga veel jõudnud.

Kindlasti tahaks rohkem käsitööd teha. Ma pole viimastel aastatel midagi eriti jõudnud. Töö kõrvalt ei jõua väga teha. Mulle nii meeldiks tikkida, vanasti sai isegi kampsuneid kootud... Ömmelda tahaks, toolikatted koju ootavad õblemist.

Mul on terviserada kodu lähedal, nii et kindlasti teen päevas tiiru seal ära, ma olen sellest väga suurt puudust tundnud. Kui lumi on maas, siis suusatan, kui lund pole, siis lihtsalt kõnnin. Nii et saan tervisega tegeleda.“

Inimeste tundmaõppimine

Novembris sai Agel täis 14 aastat maavalitsuses töötamist. Urin, millise kogemuse ta sellest sai ja mida õppis. „Kui ma selle peale mõtlesin takkajärgi, siis hästi palju oli väga erinevaid projekte nende aastate jooksul. Kogemused, mis sealt tulid, olid väga erinevad ja väga rikastavad. Üks konkreetne asi vähemalt minu ametikohal oli see, et ma sain maakonda ja siinseid inimesi väga hästi tundma. Ma olin ju võõras inimene tegelikult, ainult kaks aastat siin Raplamaal elanud enne seda, kui sellele ametikohale asusin. Ega ma teadnud väga palju ei siinsetest inimestest ega üldse kohtadest. Nüüd võib aga öelda, et igas maakonna kohas on mul mõni tuttav, tean, mis seal kultuurivallas toimub ja millega tegeletakse.“

Kuigi varem oli Age töötanud Mahttras kaks aastat projektipõhiselt, sai ta kultuuritöö spetsialistina erinevate projektide juhtimise kogemuse. Sealhulgas sai ta ka kogemuse juhtida väga mastaapseid asju, nagu seda oli maakonna laulu- ja tantsupidu ning noorte kultuurikonverents.

Age töö seisnes paljuski inimestega töötamises ja selle kohta sõnas Age: „Inimestega töötades pead olema valmis selleks, et alati ei lähe kõik nii, nagu sa arvad. Alati tuleb midagi ette, mis tuleneb sellest, et sa töötad inimestega. Iga inimene on ju omamoodi. Sellega peab arvestama, ei tohi endast välja minna, tuleb säilitada rahu ja otsida lahendusi.“

Olen aru saanud, et see inimestega töö sobib mulle. Kuid samas see ka väsitab.“

Üheks oluliseks asjaks, mida kultuurispetsialisti töö talle õpetas, nimetab Age ajaplaneerimist. Sellel ametikohal pidi väga täpselt teadma, mis tähtajaks mingi asi valmis peab olema.

„Sa pead tegema intensiivset tööd ja mahutama ühte aega palju. See ajaplaneerimine ja oma peas asjade selgeks tegemine on olnud väga hea kogemus,“ sõnas

Age. Lisaks sellele nõudis töö väga head pingetaluvust.

Oskus aega planeerida ja inimesi märgata

„Selle ametikoha eripära on see, et see on hästi killustatud. Erinevaid valdkondi, millega tegeleda, on hästi palju. Korraga on nii palju asju laual ja see väsitab. Sageli on see kultuurijuhtimine lihtsalt protsess, ei ole seda, et nii, ma lõpetan selle asja ära ja panen sahtlisse, see on korras ja tehtud. Mis väsitab, ongi see, et on pidev protsess. Sellist lõpetatuse tunnet, mis laseks puhata, naljalt ei teki.“

Age meenutas, et kui ta oma ametikohal alustas, võtsid paljud teemad palju rohkem aega. Ta sõnas selle kohta, et mõni teema lausa imes su enda sisse. Nüüd lõpu poole olid asjad sissetöötatud ja seetõttu jõudis ta rohkem teha. „Eks see tarkus tuli aastatega, kuidas oma tööd kergemini teha,“ sõnas Age.

Noorematele kultuuriinimestele üritab Age vahel õpetada, kuidas oma aja planeerimisega paremini toime tulla. Loomeinimestele on seda küll raske öelda, kuid elus on vaja teatud rutiini. „Hea on, kui sul on mingid kindlad asjad, millesse sa ei pea nii palju närvirakke sisse panema, siis läheb kõik kergemini. Loomeinimesel ongi raske, kuna ta panustab kõigesse nii palju. Kuid kui mõned asjad on rutiinsed, läheb midagi kergemalt ja seeläbi on võimalik rohkem mujale panustada,“ lausus Age.

„Minu töö eripära on ka märgata inimesi: kes millega tegelevad ja kas neid annab kuidagi toetada. Kui ma seda tööd tegema hakkasin, siis ma võtsin enda eesmärgiks, et minu ülesanne ongi pakkuda tuge maakonna kultuuriinimestele. Kui ma saan neid kuidagimoodi aidata, siis on mu tööülesanne täidetud. Mõnikord on toe pakumine see, et märkad inimest, kes on palju kuhugi panustanud, ja esitada ta kuhugi tunnustamiseks. Ja mõnikord on see hoopis midagi muud, vahel on vaja lihtsalt, et sa räägiksid temaga, küsiks, kuidas tal üks või teine asi läks.“

Kuid peale selle on reaalsed asjad, mida tuleb teha. Nendeks on näiteks õppereisid, võrgustiku hoidmine ning inimeste kokkukutsumine mingi perioodilisusega. Age sõnas, et sellised asjad pakuvad kultuuriinimestele tuge ja seeläbi jõuavad nad rohkem.

Kuid mida peab Age üldse kultuuriks? Selle küsimuse peale Age naerab ja sõnab, et tööle kandideerides pidi ta kirjutama samal teemal essee. „Ma arvan seda, et kogu inimese elamise ja vormi saab sinna kultuuri alla panna. Kõik moodustab kultuuri. Kui inimene arvab, et ta on hästi kultuuritu, siis ta ikkagi elab kultuuri sees ja teeb oma olemise kultuuri. See ei saa olla väljaspool inimest.“

Oma töös puutus Age kokku väga erinevate kultuuritahkudega. Mõned neist teemadest olid talle südamelähedasemad.

"Loomeinimesel ongi raske, kuna ta panustab kõigesse nii palju. Kuid kui mõned asjad on rutiinsed, läheb midagi kergemalt ja seeläbi on võimalik rohkem mujale panustada."

Näiteks rahvatants, kuna ta on sellega isiklikult tugevalt seotud. „Nüüd tööga seoses on kodulugu meeldima hakanud. Ma küll ei saa öelda, et ma sellega varem üldse ei tegelenud, kooliajal ikka kirjutasin neid koduloouurimisi. Ma mäletan, et Pärnumaal elades sain rajoonis selle eest auhinna-lise koht. Päris noore inimese tavalisse huviorbiiti see ilmselt ei kuulu, see tuleb inimese teisel eluperioodil. Siin töötades on see aga aina tähtsamaks muutunud.“

Veel enne aasta lõppu on vaja Agel oma kapid korda saada ja seda tehes on ka välja tulnud dokumente, mille kohta Age mõtleb, et see on ju samuti ajalugu, aga mida sellega teha. Osa asju saab ta küll rahvakultuurispetsialisti kätte anda ja osa asju ROL-i, millega siis sealne kultuuriametnik edasi saab tegeleda. Need dokumendid, mis klassifitseeruvad pigem ajaloo alla, on lubanud aga raamatukogu enda hoolde võtta. „Raske on, kui pead mingeid asju sorteerima. Ühtepidi on põnev ja

teistpidi on see küsimus, et mida ma ikkagi jätan alles. Ilmselt koosolekuprotokolle ei jäta, kuid mõned asutamislepingud jätan hetkel igaks juhuks alles,“ sõnas Age.

Isiksusepõhisem haridussüsteem

Üks oluline teema, mis Agele hingelähedane, on hariduselu. Küsingi temalt, mis tema arvates seal muutmist vajaks. „Kunagi, kui ma Ameerikas töötasin, olid nad hästi uhked oma haridussüsteemi üle, ütlesid, et meil on progressiivne haridussüsteem. Ja see põhineb sellel, et nad ei tuubi fakte pähe, vaid võtavad mingi valdkonna ja lähevad teatud teemas sügavuti. Siis olin ma ise ka noor õpetaja ja sel ajal ei avaldanud see mulle mitte mingit muljet.“

Ma nägin neid ameerika noori ja nad ei teadnud elementaarseid asju, näiteks, kus on Euroopa. Ma arvan, et segu haridusest ei saa olla vaid selline ameerikalik progressiivne, midagi peab olema ka niimoodi omandatud, et meil kõigil on samasugune pagas kaasas. Aga samas võiks olla haridus isiksusest lähtuv.“

Age küll tõdeb, et õpetada on sellisel juhul raske, kuid ka õpetajad peavad olema val-

mis selleks, et maailm muutub. „Kõik muutub ja me kõik oleme inimesed, me kõik õpime aina juurde, me ei ole kunagi valmis ja õpetaja-õpilase suhe võiks olla ka teistsugune. See on praegu liialt teises äärmuses, see, et õpetaja tunnis midagi teha ei või, on minu jaoks imelik. Peab saama õpilased mitte mingite vahenditega õppima. Õpetaja peab ikka autoriteet olema.“

Juttu tuleb ka erivajadustega lastest ja selle kohta sõnab Age, et ta on uurinud erinevaid teooriaid, miks neid viimasel ajal nii palju on. Näiteks on arvatud, et meie haridussüsteem vajakski lõhkumist ja uuesti ülesehitamist ning selle jaoks on tulnud erivajadustega inimesed. Kuid Age leiab, et asi ei saa olla vaid selles.

Lõppkokkuvõttes loeb aga selliste laste puhul Age arvates kõige enam see, et nad saaks inimesena hakkama. „Just see emotsionaalne IQ on minu arust see, mis peaks inimesel kõigepealt olema ja siis tulevad kõik teised teadmised. Kui ta saab inimesena hakkama, siis ehk leiab ta ka selle valdkonna, millega ta inimühiskonnale kasulik on, millega saab leiba teenida.“

Maailmakuulsad teadlased on ikka mingi sündroomiga olnud.“

Age töö eripära on märgata inimesi: kes millega tegelevad, ja pakkuda tuge maakonna kultuuriinimestele.

100 PÕHJUST VÄLJA SÕITA!

Octavia STYLE alates 14 500 €

ŠKODA
SIMPLY CLEVER

Eesti juubeliaastal kutsume kõiki eestimaalasi tegema kogu-pere-väljasõite meie ilusa maa kaunimatesse paikadesse. Põhjuseid väljasõiduks pole vaja kaugelt otsida – vahemaad on Eestis lühikesed, vaatamisväärsed leidub igas Eesti nurgas ning väike seiklus liidab noori ja vanu! Türisalu pangalt saab imetleda kaunist vaadet ka autost väljumata, kuid merele lähemale pääsed mööda pangaastangust alla laskuvat rada.

Pilt on illustreeriv

ŠKODA Tallinn • Tallinn, Paldiski mnt 73 / Pirni 1 • Telefon: 6808 222 • auto@skoda.ee
ŠKODA Laagri • Pärnu mnt. 543, Laagri • Telefon: 6837 070 • auto.laagri@skoda.ee
Aasta Auto AS • Tartu, Sepa 24 A • Telefon: 7308 000 • info@aastaauto.ee
Moller Auto Pärnu OÜ • Pärnu, Välja tn. 3 • Telefon: 4476 140 • parnu@skoda.ee
Moller Auto Viru OÜ • Jõhvi, Narva mnt 143 • Telefon: 6808 200 • viru@skoda.ee
Folk Auto OÜ • Viljandi, Tallinna 45 • Telefon: 4355 340 • viljandi@skoda.ee
Warma Auto OÜ • Kuressaare, Tallinna 82a • Telefon: 4530 120 • info@warmaauto.ee

ŠKODA Eesti mobiilirakendus

www.skoda.ee

facebook.com/skodaestti

Padjad taaskasutusmaterjalist.

Foto: HGTV.com

Dekoratiivpadjadel kasutatakse elegantseid tikandeid, mustreid või lihtsalt huvitavat kujundust.

Foto: www.housebeautiful.co.uk

Rännak kivipatjadest sulepatjadeni

Katri Reinsalu

Tänapäeva maailmas tähendab padi enamasti padjapüüri või -katet, mis on täidetud pehme sisuga. Sisu poolest on valik moodsale ajastule omaselt mitmekesine.

Keraamiline padi Hiinast, Jini dünastia, 1115-1234.

foto: www.vam.ac.uk

Jämedalt võib padjad kolmeks jagada – voodipadi, ortopeediline padi ning dekoratiivne padi. Esmajärjekorras on padja eesmärk toetada magamise ajal pead ja kaela. Selle kõrval on aga ka muid kasutusviise. Nii sätitakse mõned head pehmed padjad näiteks diivanile, et seal lõogastumine mõnusam oleks. Padja võib asetada ka toolile, et seal selga toetada. Padi sobib põrandale, kui istekohtadest puudus tuleb.

Lisaks funktsionaalsele poolele kasutatakse patju tihti dekoratiivsetel eesmärkidel. Efektne kangas aitab toale sära anda. Padjakatete vahetamine on lihtne ja võrdlemisi odav ning seeläbi saab alati oma kodule natuke värskema väljanägemise anda.

Teadaolevalt kasutati esimest korda sõna „padi“ juba enne 12. sajandit. Möistagi on meile tuttavad pehmed padjad valgusaastate kaugusel oma

eellastest.

Esimesed inimesed, kes patju kasutasid, elasid Mesopotaamias 7000 aastat enne Kristust. Nagu paljud muudki mugavused, olid padjad tol ajal rikaste pärusmaa. Patjade arv sümboliseeris inimese staatust – mida rohkem patju, seda jõukam inimene. Muuhulgas aitas padja pakutav tugi leevendada magamise ajal tekkivat kaela-, selja- ja õlavalu.

Patju on seostatud ka Egiptuse muumiatega ajast 2000 aastat enne Kristust. Tollased padjad olid siiski tänapäeva omade üsna kauged sugulased. Peatoed olid valmistatud hoopis puidust või kivist. Kasutati neid enamasti aga surnute pea alla asetamiseks. Egiptlased uskusid nimelt, et inimese pea on püha, sest selles on inimese olemus.

Tundmatu ei olnud padi ka vanas Euroopas, kus see

samuti lahkunud pea alla asetati. Roomlased ja kreeklased olid esimesed, kes õppisid valmistama pehmemaid patju. Täitematerjalina hakati kasutama pilliroogu, sulgi ja õlgi. See aitas palju kaasa patjade mugavamaks muutmisele. Kuigi kõikidel inimestel oli võimalus patja puhkamise ajal toena kasutada, olid pehmemad padjad vanasti Euroopas kõrgema klassi luksus.

Euroopast on pärit ka traditsioon patju kirikus kasutada. Just eurooplased hakkasid oma patju kirikusse kaasa võtma, et palvetamise ajal neil põlvitada ning pühasid raamatuid neile asetada. See traditsioon elab tänapäevani.

Hiinas tunti peamiselt kavasid patju, mis teinekord pehmema kangaga kaeti. Neid valmistati väga erinevatest materjalidest, alustades pronksist ja lõpetades bambuse, puidu ja portselaniga. Kõige

populaarsemaks kujunesid keraamilised padjad. Esimest sellist teatakse umbes aastast 600. Hiljem hakati neid juba massiliselt tootma.

Patjade kaunistamiseks valmistasid hiinlased neid erineva kujuga ning maalisisid neile loomade, inimeste ja taimede pilte. Keraamiliste patjade hiilgeaeg jääb 10. ja 14. sajandi vahele. Paremate materjalide leidmisel jäid nad tagaplaanile.

Tänapäeva padi

Tänapäeva padi on pehme ja mugav. Selle sisu osas on valik lai. Üheks eriti väärtuslikuks täitematerjaliks peetakse sulgi, sest need võtavad kuju inimese järgi. Möistagi on see ka üks kallimaid padjatäiteid.

Eriti looduslähedane lahendus on näiteks tatrapi. See on täidetud aurutatud tatrakestadega ning on seega hästi hingav ja head und soodustav. Indias täidetakse patju aga näiteks puuvillaga.

Villapadjad on täidetud naturaalse villa ja villakarvaga. Nende plussiks peetakse võimet imada nahale tekkinud niiskust. Möistagi on loodusele lähedane kõrval lai valik erinevaid sünteetilisi lahendusi. Täitematerjali ümber on padjapüür või -kate, mis võib olla väga efektne.

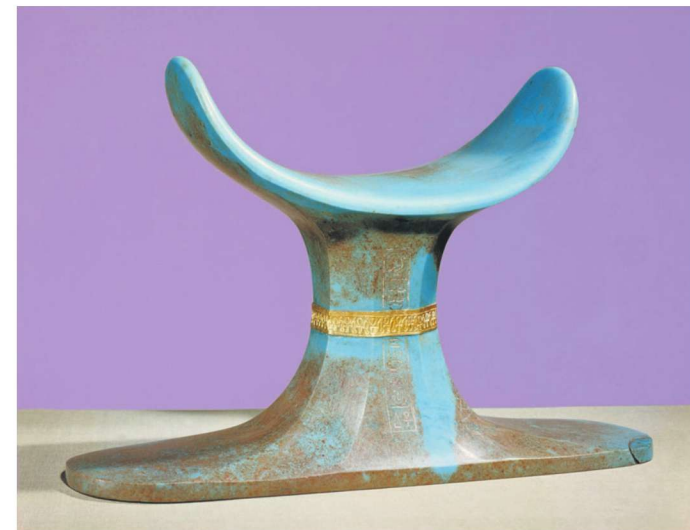
Ajastule kohaselt valmis-

tatakse patju kõikvõimalikes mõõtudes ja eesmärkidel. Lennukisse haaratakse kaasa kaela ümber käiv reisipadi. Pikk nuudelpadi aitab rasedal mugavama magamisasendi leida ning hiljem beebit imetamise ajal toetada. Elektriline padi muutub mõnusalt soojaks...

Allikas:

<https://en.wikipedia.org/wiki/Pillow>

Vanaegiptlaste ajal tehti padjad puidust või kivist ning neid kasutati surnute peade toetamiseks hauakambrites. Arvati, et padi suurendab vereravust ja hoiab deemonid eemal. Pildil padi vaarao Tutanhmoni hauakambri.

Padi muudab kõik mugavamaks

Mis võiks olla mõnusam, kui pimedal talveõhtul end pehmete patjade vahele diivanile sättida. Padja saab sättida selja taha või pea alla. See lihtne väike ese muudab olemise kohe palju mugavamaks. Seetõttu võtsingi sel korral teemaks padjad ja padjakatted.

Esimeses loos saab teada, millised olid esimesed padjad, mis oli nende eesmärk ja kellele need kuulusid. Seejärel tegin juttu Aive Kurvitsaga. Ta on juba mõned aastad valmistanud heledates toonides naturaalsest materjalidest padjakatteid. Kangana eelistab ta linast või puuvillast. Romantilise meeleolu annavad patjadele rohked pitsid ja kolm nõopi. Lõpptulemus sobib kahtlemata peaaegu igasse interjööri. Aive jaoks on käsitöö mõnus ajaviide ja võimalus end igapäevamaailmast korra välja lülitada.

Viimasel küljel on aga õpetus, kuidas padjaga oma väiksemaid pere liikmeid rõõmustada. Magamaminek muutub hulga toredamaks, kui on keegi endale kaissu võtta. Armas kaisupadi sobib selleks ju suurepäraselt. Nii on terve öö kindlam magada.

Katri Reinsalu,
Käsitöölase toimetaja

Mõte padjakatteid õmblema hakata tekkis
Aivel soovist oma kodu hubasemalt sisustada.

Aive Kurvitsa padjakatted on romantilised ja looduslähedased

Katri Reinsalu

Aive Kurvits valmistab hobikorras käsitööd, millega kaunistada oma kodu ja muuta see õdusamaks. Käsitöö on tema jaoks hinge kosutuseks. Tema erinevate toodete seast teeme sel korral lähemat tutvust padjakatetega.

Padi on oma olemuselt universaalne. Neutraalsetes toonides padjakate sobib peaaegu igasse interjöörü ning sellele leiab alati kasutust. Aive padjakatted just sellised ongi.

Käsitööhuvi

Aive võtab mind vastu oma vastvalminud Rapla kodus. Pere on leidnud ideaalse lahenduse. Maja asub piisavalt lähedal kõikidele olulistele paikadele, kuid jääb samal ajal siiski suuremast liiklusest natuke eemale.

Varem elas pere aga Purilas. Aive ütleb naerdes, et sealsete

metsade vahel sai lapsevanemast taksojuht ja logistik. Kuigi õmblemisega oli Aive ka enne tegelenud, tekkis tõsisem käsitööhuvi just nimelt Purilas elamise ajal. Maja oli suur ja tundus vahel veidi kõle. Selle tunde peletamiseks tuli nupukalt sisustada. Ja nii tekkiski naisel mõte ise padjakatteid õmblema hakata.

Aive päris esimene padi on tal siiani alles. Teised samast kangast padjakatted osteti ära, kuid see jäi alles. Ta näitab seda natuke muheledes ja meenutab selle sünnilugu. Esmalt oli olemas efektne linane kangas, millele olid lehed peale tikitud. Sellele

lisandus mõte, et padja peal peaks kindlasti näebid olema. Tollane kodu oli talumaja stiilis ja nii õmbles ta oma padjakattele ka natuke pitsi peale. Just sedasi sündiski neli aastat tagasi Aive padjakatte mudel, millele ta on tegelikult tänaseni suuresti truuks jäänud.

Laiemalt rääkides huvitab Aivet kõik kodusisustusega seonduv. Ta on valmistanud linikuid ja küünlatopse ning avastas hiljuti enese jaoks trikoopaelast heegeldatud vaibad. Naise stiil on looduslähedane ja eelkõige romantiline. Kõik tema valmistatud tooted moodustavad kokku ühe terviku, täiendades üksteist.

Inspiratsiooni uue padjakatte väljamõtlemisel Aive kusagilt ammutamas otseselt ei käi. See tuleb ikka kõik tema enda peast. Naise sõnul võib inspiratsioon tabada ka poole magamise pealt. Siis on ta tekkinud idee jaoks kiiresti pitsid ja kanga üksteise peale valmis sättinud, pildi teinud ja uuesti magama läinud.

Hommikul saab juba teostuse juurde asuda.

Peamiselt tulevad aga ideed ikka kangast ja pitsi täis kastide ääres istudes, neid lihtsalt omavahel sobitades. Reeglina on ühe padjakatte peal mitmeid erineva tegumoega pitse.

Naturaalsed materjalid

Materjalide valikul eelistab Aive naturaalsed. Tema padjakatted on valmistatud linasest või puuvillast kangast, sest need on käe all mõnusad. Puuvillase kanga valik on üsna mitmekesine. Linast kangast on küll vähem saada, kuid siiski piisavalt. Aive eelistab Valgevene ja Venemaa linast, sest see on ühtlase struktuuriga ning tundub oma kvaliteedilt kõige parem.

Linase kanga puhul on aga oluline pidada mees, et see pesemise käigus arvestatavalt kokku tõmbab. Nii saadabki Aive kanga pärast soetamist otsemaid pesumasinasse. Alles pärast kuivatamist ja pressimist

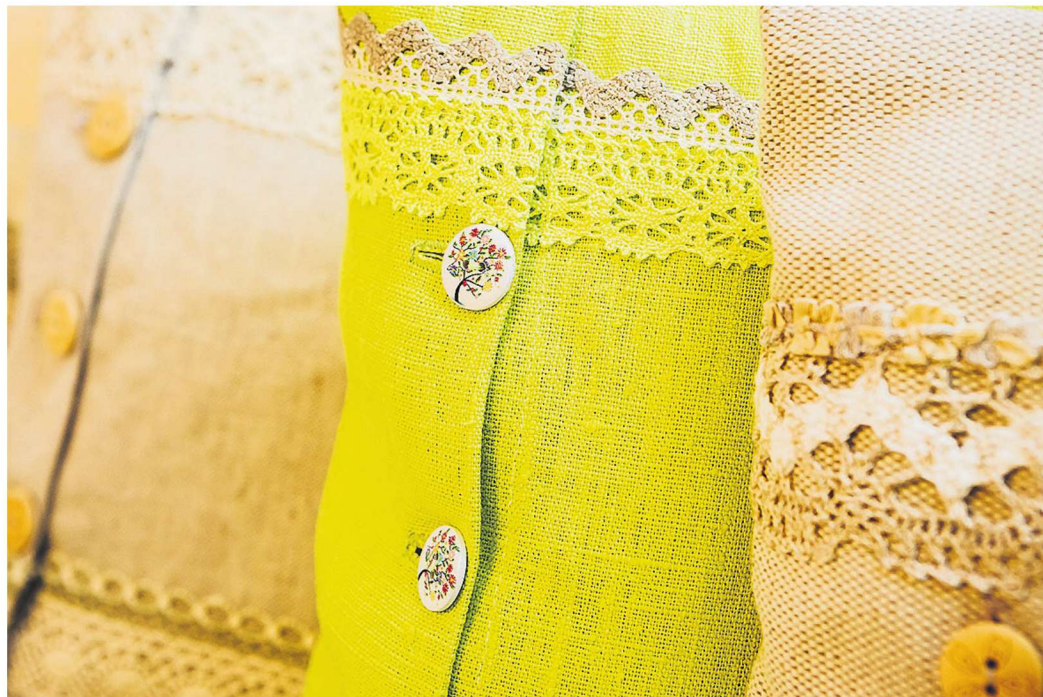
saab asuda padjakatete väljalõikamise juurde.

Väikest vürtsi looduslähedasele kangale lisavad kaunistusena pitspaelad ja nõõbid. Materjalide hankimiseks on mitmeid viise. Aivele on tuttavad kõik Eesti suuremad kangapoed. Nõõpe on aga tihtipeale kordades soodsam Hiinast tellida. Kohalikest võimalustest rääkides on Aive sõnul üks oiuline koht ka Meie Äri, kus kaalukaubana võib teinekord olematu raha eest hulganisti kauneid pitse leida.

Kõik õmblemiseks vajalik on Aivel kastidesse sätitud. Osast mudelitest on järele jäänud vaid kangajäägid ja patjade täpne välimus hakkab juba naisel endalgi meelest minema. Kangakasti silmitsedes on aga selge, et värviskaala ulatub ühest otsast teise. Seal on kõike roosast roheliseni.

Täna on Aive liikunud pigem neutraalsete toonide poole. Neid on lihtsam kõikvõimalike interjööridega sobitada.

Asendamatuks abimeheks kangast padjakatete vormis-

Viimase lihvi annavad patjadele kolm efektset nõopi.

Ühel padjakattel kohtuvad tavaliselt mitu-mitu erinevat pitspaela ning just nende kokku sobitamine on Aive jaoks kõige huvitavam osa.

tamisel on loomulikult Aive õmblusmasin. Sellest rääkides hakkab naine naerma. Husqvarna õmblusmasin on teda juba üle kahekümne aasta truult teeninud. Pika eluea saladus on vaid regulaarne hooldus ja nõelte vahetamine. Naine ütleb, et tahaks ehk uut vaadata, kuid vana on nii töökindel, et seda lihtsalt ei saa maha kanda. „Ta lihtsalt õmbleb,“ nendib ta naerdes.

Padjakatted on enamasti suuruses 40x40 cm. Selline mõõt on ilupadjale hea, sest see on piisavalt väike, et seda saaks sättida nii diivanile kui ka toolile seljatoeks. Sortimenti on sattunud ka mõni suurem, 50x50 lukuga padi ning 30x50 kaelapadi.

Koos etiketi ja nõopide külge õmblemisega kulub ühe padjakatte valmistamiseks Aivel umbes tund. Selle aja sisse ei ole ta arvestanud aga mõttetöö

osa enne alustamist. See on tema jaoks loomulikult kõige põnevam osa. Ilmselt ka just sel põhjusel ei armasta Aive kuigi palju täpselt ühesuguseid padjakatteid õmmelda. Pigem valmistab ta igast mudelist kolm-neli padjakatet ning liigub siis edasi järgmise juurde. Nii on endal huvitavam.

Aive meenutab, et kord tuli tal tellimuse käigus õmmelda 25 padjakatet. Naerdes ütleb ta, et selle tellimuse lõpetamisel oli tal endal juba õmblejaid vaja. Tellimus muutus pigem masstootmiseks ning protsessi käigus läks kaduma käsitöö võlu. Kui mõte enam hästi ei liigu, siis kipuvad ka apsakad sisse tulema.

Laadamelu

Aivel oli padjakatete õmblemisega alustades suur õhin ja palju plaane, kuhu ta oma käsitööga

jõuda tahaks. Veidi hiljem tuli aga karm reaalsus, et Eestis end käsitööga ära elatada on võrdlemisi raske. Nii on see ikka pigem hobiks jäänud, mida naine oma põhitöö kõrvalt harrastab. See on midagi hingele ja võimalus end igapäevamaailmast välja lülitada.

Üheski poes täna Aive tooteid müügil ei ole. Ta on katsetanud Väärt Raplamaa Toote poodi, kuid see ei tasunud end ära. Ta on suhelnud ka käsitööpoeaga Hää Eesti Asi Tallinnas. Tekstiil on oma olemuselt aga natuke keeruline müügiartikkel. Selle efektne väljapanek võtab üsna palju ruumi. Täitepadjata padjakatted jälle ei näe nii ahvatlevad välja.

Samal ajal on ka selge, et turist ostab mahuka padja ja sisustus-elementi asemel midagi söödavat või praktilisemat kaasa. Eks ole üsna kõnekas seegi, et isegi populaarse kunstniku Navitrolla

patjade müük jäi käsitööpoe üsna kesiseks. Selle valguses ei ole Aive enam poeriiulitele väga trüginud. Tal on oma Facebooki leht, mille vahendusel huvilised ta üles leiavad.

On aga veel üks tegevus, mida ta oma käsitööle uute omanike leidmisel väga naudib. See on laatadel käimine. See on hea võimalus huvilistel ta üles leida ja oma käega asju katsuda. Aive ütleb, et nii mõnigi kord tullakse ta laua juurde ja rõõmustatakse tema leidmise üle. Laatadelt on ta ka tellimusi saanud.

Nagu ikka, satub laadale väga erinevaid inimesi. On ka neid, kes tulevad inspiratsiooni ammutama ja salaja toodetest pilte teevad. Aive ütleb, et alguses ärritas teda, kui inimesed luba küsimata asju pildistasid. Kiiresti sai ta aga aru, et päris üks ühele keegi tema asju järele ei tee. Nüüd suhtub ta sellisesse väikesesse spionaazi leebemalt.

Eestlane on juba kord selline, et teeb väga palju ise ja otsib lihtsalt mõtteid, kuidas asju teostada.

Laatade juures naudib Aive ka teiste müüjatega tutvumist. Ta räägib, et seal kohtub alati väga huvitavate inimestega, kes on elav tõestus, kui nutikad ja osavad inimesed võivad olla. Seal kohtub ka nendega, kes tõesti asja suuremalt ette on võtnud ja elatavadki end oma käsitööga ära.

Küsin Aivelt, kas ka tema unistab kord käsitööst oma põhisissetulekuallika teha. Selle peale ütleb ta, et pärast 15 aastat panganduses töötamist õppis ta hiljuti ümber kosmeetikuks. Nüüd käib ta kahel-kolmel päeval nädalas Tallinnas kosmeetikuna tööl. Ta tõmbab paralleele käsitööga. Kosmeetiku töö on samuti käeline ja eesmärgiga midagi paremaks teha. Praegu on ta pigem sellele keskendunud.

Oma kolme nõobiga mudelile on Aive tänaseni truuks jäänud. Varasematel aegadel on aga padjakatete värviskaala märksa laiem olnud.

Fotod: SIIM SOLMAN

Kaisupadi

Ulvi Blande

Seekordne Käsitöölane on pühen-
datud patjadele. Arutades, millist
õpetust seekord teha, tulid mulle
meelde kaisupadjad. Neid saab
teha väga erineva kuju ja suu-
rusega. Valisin kõige lihtsama.
Paberile kavandit joonistades
tekkis nii palju erinevaid va-
riante, et hooga teingi kohe
valmis kaks patja. Põhimõte on
kõigil sama, padja välimus sõltub
fantaasiast.

Vaja läheb: ühevärvilist puu-
villast kangast, vana triiksärki,
nöope, 15 cm paela, 50 cm jäme-
damat lõnga, padjatäidet.

Tee nii:

Lõika ühevärvilisest kangast
kaks riba mõõtudega 19x30.
Mõõtudest oleneb, kui suur padi
tuleb. Mina tegin väiksema kai-
supadja.

Assume padja kaunistamise
juurde. Kuna mul oli võtta üks
vähekasutatud naiste triiksärk,
sobis see ideaalselt. Lõikasin ära
pluusi krae. Seljaosast lõikasin
välja kaks 12 cm kõrgust ja 19 cm
laiust riba, üks esitüki ja teine
tagumise tüki jaoks.

Õmblesin mõlemad triiksärgi
tükid aluskanga külge nii, et vär-
viline kangas jääb padja alumisse
otsa. Siis õmblesin esipoole külge
ärälõigatud krae, nii et lõikeser-
va keerasin alla ja õmblesin pealt
läbi. Nüüd tegin paelast lipsu ja
õmblesin selle kraele.

Joonistasin padjale suu piirjoo-
ne ja märkisin ära, kuhu tulevad
silmad, nina ja juuksed. Juuste
jaoks lõikasin 10 lõngajuppi.
5 juppi õmblesin esitükile ja 5
tagumisele tükile.

Nüüd õmblesin musta niidi
ja masinaga joonistatud suu
piirjoont mööda padjale suu.
Õmblesin seda joont 4 korda
edasi ja tagasi. Võib kasutada
ka spetsiaalset masinapistet või
tikkida käsitsi.

Vahepeal triikisin oma tööd.

Järgmisena õmblesin nööbid.
Kui on tegu väga väikese lapse
kaisupadjaga, siis on parem
kasutada nööbi asemel aplikat-
sioonitehnikat. Väikesed lapsed
võivad nööbid eest ära kruttida.

Nüüd õmblesin valmis padja-
tükid pahemalt poolt kokku nii,
et alumisse serva jätsin väikese
ava, kust saab täidise sisse top-
pida. Seejärel toppisin padja täis
ja õmblesin ava kinni.

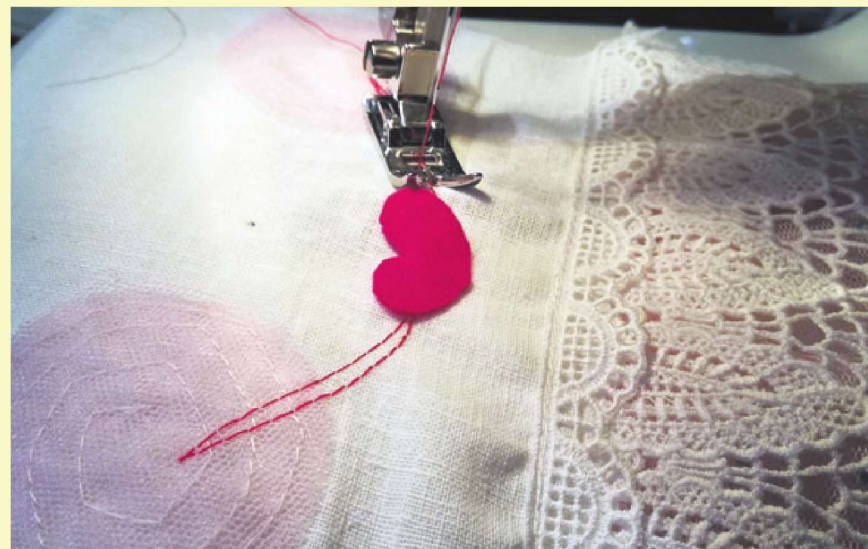

Lõbusad kaisupadjad.

Fotod: ULVI BLANDE

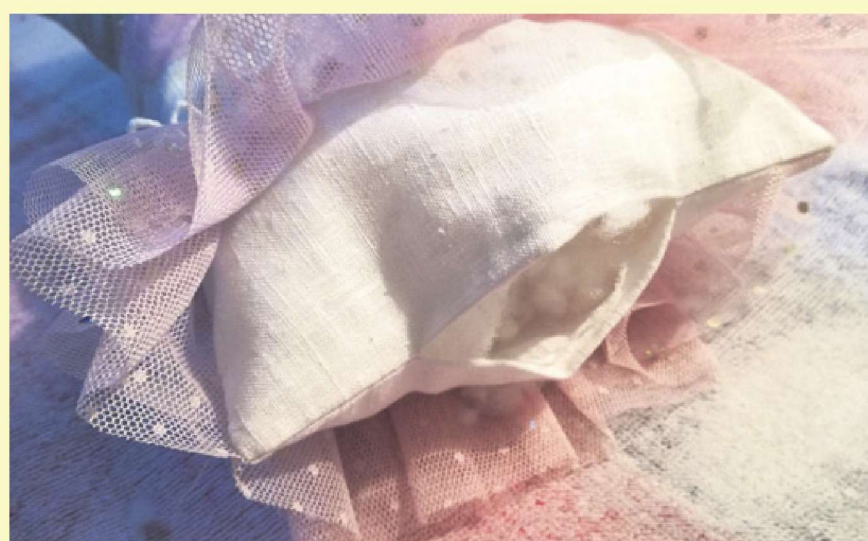
Padja tükid enne suujoone ja nööpide õmblemist.

Suujoone tikkimine. Roosad põsed on tehtud kahekordsest tüllist ringelt vabakäega üle õmmeldes.

Lõngast juuksekarvade kinnitamine.

Täistopitud padi, enne ava kinni õmblemist.

Arno tõvevoodis.

Kehtna põhikooli jõulupidu taas elustas „Kevade“ filmi

Möödunud nädalal peeti koolides hoogsalt jõulupidusid, kus traditsiooniliselt esitavad õpilased jõululaule ja -luuletusi. Kehtna põhikool lähenes pühadele aga hoopis uue nurga alt, viies nii koolipere kui ka külalised filmi „Kevade“ võtteplatsile.

Mariliis Vest

Uus oli Kehtna koolipere jaoks ka see, et pühasid ei tähistatud mitte oma ruumides, vaid naabrite juures - Kehtna kutsehariduskeskuse peahoone suures saalis. Vaat et kõige erilisemaks tegigi kogu õhtu asjaolu, et saal võimaldas kokku kutsuda kogu koolipere ning nende lähedased-tuttavad. Põhikooli enda saal jääb selleks kahjuks veidi väikeseks ja seetõttu on varasematel aastatel peetud eraldi pidu väiksematele ja suurematele. Tänavu õnnestus kogu koolipere kokku tuua, mis suurendab põhikooli direktori Liivi Siimi sõnul kindlasti omavahelist ühtsustunnet.

Jõulupeoga tegid algust õpetajad, kes esitasid koorina Rock Hoteli laulu „Tea, ei tea“, dirigendiks Liivi Siim. Siis panid end valmis õpilased. Igale klassile oli välja valitud üks sketš filmist „Kevade“, mida nad playback-stiilis esitasid. See tähendab, et kogu tekst tuli lindilt ja õpilastel tuli vaid suud õigesti liigutada ning kehakeele kaudu emotsioone võimalikult teatraalselt edasi anda. Nii sai õhtu jooksul näha mitut Arnot, Teelet, Tootsi, Tõnissoni jne. Igäüks elas rolli

sisse omamoodi – väiksemad veidi tagasihoidlikumalt, suuremad juba julgemalt. Kogu pidu vedasid õhtujuhid Teele ja Arno, vastavalt kaheksandikud Elizabeth Valgma ja Angela Pajo.

Suurde saali sisenedes jäi silma saali keskel olev kaunistamata jõulukuusk. See oli aga nii kindlal põhjusel. Pärast iga etteastet võtsid õpilased ise valmistatud kaunistused ning käisid flöödimängu saatel kuuske ühiselt ehtimas. Kuusele riputati komme, piparkooke, kuivatatud apelsine, paberist kuuski jms. 8. klassi õpilane Elizabeth Tähe esitas iga stseeni järel flöödil pala „Kui mina alles noor veel olin“. Säärane kuuseehitamine tekitas direktori sõnul helge tunde.

Aga miks just „Kevade“? Jõulupeo teemat valides lähtuti direktori sõnul „Eesti Vabariik 100“ ja „Eesti film 100“ üritustest. „Et minna selliste põhiväärtuste juurde,

mida hirmsasti tegelikult on vaja. Meie, meie vabariik, meie film. Ja seal on üliarmas koht jõuludest, kus nad ümber jõulukuuse käivad, ning selle meie jõulupeo keskele toomine tuli armsalt välja,“ rääkis Siim.

„Kevade“ puudutab direktori sõnul kõiki. Hingelähedane on see vanavanematele, vanematele ja lapsed puutuvad sellega kokku koolis. Miks tuli aga tekst just lindilt? Ikka selleks, et lapsed saaksid turvaliselt oma esimese suure lavakogemuse ning ka selleks, et siduda kogu loo jutustamine päris filmiga, ütles Siim. Direktor rõhutas, et väga oluline oli, et kogu koolipere sai koos olla. „See meie-tunne on hästi oluline,“ rääkis ta. Jõulupeo viimase osana laulis kogu saalitäis rahvast klaveri saatel laulu „Oh, kuusepuu“.

Kehtna KHK maja peab direktor heaks kohaks, kus jõulupidu teha. „Sinna tasub minna, seal on ikka nagu

päris. Muidu tehti jõulupidu jupiti, aga nüüd oli kogu kool koos ja see oli ikka nagu üritus,“ selgitas Siim. Kooli sotsiaalpedagoog Pille Prey rääkis, et jõulupeol oli eriti hästi näha, kuidas väiksemad tasakesi ja imestunult jälgisid vanemate koolikaaslaste näitlemist.

Siim kiitis kooli huvijuhti Kersti Mäeväljat. „Super töö igale klassile välja mõelda neile jõukohane pildike. Ka see oli väga hea mõte siduda flöödimäng ja kuuseehitamine stseenide vahele. Meie lastes ja õpetajates on olemas loomingu- gulus ja on väga hea meel seda kokku tuua ja panna,“ ütles direktor.

Ka järgmisel aastal plaanitakse jõulupidu teha kogu kooliperele. Jätkatakse ka kirikukontserdiga Peetri kirikus, mis tänavu tõi kokku 220 inimest. Kaasatud olid nii kool, kunstide kool kui ka lasteaid.

Oh, kuusepuu, oh, kuusepuu...

Fotod: erakogu

Lugemissoovitus

„Õudne Eesti“, koostanud Indrek Hargla

Vahur Abramson,
Rapla keskraamatukogu

Veel üks õudsalt hea pimedate ja ebamääraste õhtute lugemismaterjal! See on väga tõsiselt võetav koondteos, võti, mis avab jõuliselt selle žanri ja sunnib innukalt otsima teisigi ilmunud eesti õudslugusid.

Raamatust saab lugeda 31 hirmuäratavat lühijuttu 31 autorilt - klassikutelt ja uuema aja ulmekirjanikelt. Sissejuhatuses visualiseerib koostaja eesti õudslugude tekke ja arengu ajateljel, mõtestab lahti teemakohaseid mõisteid ning lahterdab eesti autoreid ja nende õudusloomingut erinevatel ühiskondlikel ja kirjanduslikel perioodidel. Meil on autoreid, kellel õuduslood on kindlaks loominguiliseks tunnusjooneks, ja neid, kellel aeg-ajalt esile tõusnud teemaks.

„Tegelikult on üsna vähe kirjanikke, kes kordagi poleks oma loomingus kasutanud fantastilisi elemente,“ kirjutab sissejuhatuses Indrek Hargla ja jätkab, et õudusjutt ei pea olema loogiline ega moraalne, et õudusjutt on tugevate tunnete ja hirmude väljendamine kirjanduslikus maailmas. Moodne õuduskirjandus on väga mitmepalgeline, kasutatakse julgelt psühholoogiat ja psühhiaatriat, aga ikkagi toetatakse teatud väljakujunenud müütidele. Sageli võib õuduse moment sisaldada paljudes meile igituttavates elementides - inimene, hääl, maja, kivi, tee, lõhn, puhang, mets, soo, udu jne, aga vastavasse žanrisse asetatult mõjuvad need täiesti pöördeliselt. Õudne on ka teadmatus, seletamatus.

Esimese loo au on Fr. R. Kreutzwaldil, kelle muistendite ja rahvapäraste juttude tõttu on meil olemas mõiste „etnoõudus“. Järgnevad vanemad ja uuemad kirjanikud erinevas järjekorras. Mõnel autoril võtab omaenda loo sisse minek väga pikalt aega – tegevus on täiesti ilmalik ja kestab kaua, seejärel toimuvad kiiresti õudsed pöörded ning lugu libisebki lõpusõnadesse – justkui sooviks ka autor kiirelt hirmude ilmast väljuda. Mõnel teisel autoril on kombeks kohe alguses vajalikud torked teha ja hoiab lugu pidevas pinges ning kulminatsioon, mis sel viisil võib kogemata lahjaks jääda, on tegelikult meisterlikult mitmekihiline.

Mitmed autorid toovad julgelt sisse fantaasia-õuduse elemente, mida ei saa ei mõistuslikult kontrollida ega samas ka ümber lükata. Need lood sisaldavad sageli ulmet. Ja osa autoreid paigutavad jutustuse päris kaugele minevikku, sulgevad lugeja sinna ja sunnivad tundmatus ajas hirmunult ringi vaatama. Järgmised, vastupidiselt, valivad oma käesoleva aja, kus justkui vanaaegseid jubedusi ei saa olla, aga loomulikult on - ja jääbki painama ehmatusteadmine: kas siis tänapäeval ka või? Kokku 31 õudsalt suurepärasest lühilugu!

Kellel loetud, kellel mitte. Head lugemist!

Übermaailmareis kui eneseleidmise tee

Paras šokk on vanematele, kui nad saavad oma pojalt teate, et armastan teid väga, aga lähen nüüd übermaailmareisile. Niimoodi alustas 19. märtsil 2015 oma rännakut Märjamaalt pärit Jüri Burmeister. Vahepeal on saanud ta käike jälgida Facebooki postituste kaudu. Aga sama ootamatult, nagu poeg läks, oli ta 1. detsembril 2017 kodus. Tõsi, mitte just oma plaanide kohaselt.

Reet Saar

Jüri lõpetas 2006. aastal Märjamaal põhikooli ja läks koos sõpradega Tallinna merekooli tüürimeheks õppima. Õpingute aeg ja sellele järgnenud aastad on olnud noormehele suur eneseotsingute tee. Jürit hakkas huvitama võrkurundus. Surnumere kosmeetikatoodete müügiga tegeles ta mitu aastat. Amway koolitusreisidel käidi mitmes riigis, peagi hakkas ta juba teisi õpetama. Kõik see kasvatas enesekindlust, aga töötamine kuus päeva nädalas, millest põhiaeg oli nädalavahetusel, muutus ikkagi kurnavaks.

2013. aastal hakkas Jüri tegema meditatsiooni ja joogaga, jõudis taimetoitluseni, tegi läbi reiki I ja II astme koolituse ja hakkas reikiseansse läbi viima. Vahepeale jäi ka töötamine ehitustel, ökopoes ja logistikaalane telefonimüük. 2014. aasta lõpul läks ta Soomes töötava ema juurde ja võttis end seal töötuna arvele. „Kõik sõbrad käivad töö, eks minagi pean seda tegema, aga tunne ei ole nagu päris õige,“ ütles ta selle kohta. Ta tundis, et peab siduvatest lubadustest-kohustustest lahti laskma.

11. märtsil 2015 sai Jüri 25-aastaseks. Poja soovi kohaselt kinkis ema talle seljakoti. „Kutsusin venda ja isa übermaailmareisile, aga nad ei võtnud seda tõsiselt. 19. märtsil pakkisin seljakotti minimaalse varustuse, maksin ära kõik arved, panin kinni pangakaardi ja lõpetasin kõik „sabad“. Meelerahu saavutamiseks – suure muutuse eel on hinges ikka ärevus – tegin läbi joogaharjutused ja mediteerisin. Läksin keskpäeval õnnelikuna raudteejaama, taskus 15 eurot, ja tundsin, et terve maailm on mu ees valla,“ meenutas Jüri algust.

Ta ostis kõnekaardi, helistas perekonnaliikmede läbi, andis oma plaanist teda ja soovis neile kõike head.

Esialgne kavatsus oli soov paastuda mobiilist, internetist ja kirjavahetusest inimestega, elada spontaanselt siin ja praegu, lihtsalt liikuda edasi. Kodustega pidas ta sidet siis, kui igatsus hakkas vaevama.

Reisida raha kasutamata

Jüri plaan on reisida ilma raha kasutamata, leides seejuures alternatiivseid liikumisviise ja vahendeid elamiseks. Ta istus esmalt rongi, et sõita Tamperele. Peale tulnud piletikontrollile rääkis noormees oma plaanist rahata reisida, kuid pidi siiski järgmises peatuses maha minema. Järgmise rongiga jõudis ta Tamperele. „Kui kontroll tulnuks, oleksin jälle ausalt kõigest rääkinud. Minu printsiip on olla aus ja avatud ja anda endast sel hetkel parim,“ iseloomustab ta oma käitumist. Tuttava kaudu sai ta võõraste juures peavarju. „See oli esimest korda elus. Tundsin end pisut häbeliku, kuid ka õnnelikuna. Sellest ajast peale on iga reispäev mu elus esmakordne.“

Teekonna algus viis Rovaniemisse jõuluvana juurde, edasi Euroopa põhjatippu, kust hakkas lõuna poole liikuma. Algul polnud Jüril telkigi. Soojadel maadel magas ta magamiskotiga rannas. Telgi kinkis talle Islandil üks pere, et oleks teekonnal katus pea kohal. Muide, selgus, et telk on tehtud Eestis.

Esimestel kuudel tundis rännumees ka hirmu, aga siis sai aru, et pole vaja karta. „Ise loon oma vahetu kogemuse eluga. Me õpime inimeseks olemist ja pole vaja karta surma, pigem olla julge elama, ja elada nii hästi, kui oskan.“ Ta hakkas teekonna jooksul veel rohkem praktiseerima joogat ja mediteerima, et lülitada teadvuse antennid vahepeal välja. Loobus lihast, vahepeal ka piimatoodetest, gluteenist ja suhkrust. Kaks korda tegi läbi 21-päevase paastu, mille ajal hommikust kuni kella 15-ni ei söönud ega joonud, liikudes samal ajal aina edasi. „Keha muutus sel ajal küll nõrgemaks, kuid vaim selgemaks,“ rääkis Jüri.

Tänaseks on rännumees läbinud 33 riiki. Ta on liikunud jalgsi ja hääletades, lennukiga, laevaga, purjekaga, aerupaadiga, mootorrattal ja hobuveokil... Olnud Euroopa põhja-, lääne- ja lõunapoolseimas tipus. Gibraltarist oli vaja pääseda üle mere Aafrikasse. Jüri nägi, et rekad

Rändurite laager São Paolo ja Rio de Janeiro vahel.

Reisikaaslased Jüri ja Mylène.

sõidavad laevale, kuid sadamaala oli aiaga piiratud. Sisepääsu valvuritele rääkis Jüri, et on meremees Eestist. Hispaanlased ei saanud temast täpselt aru ja küsisid, kas ta otsib tööd. „Noogutasin. Mind lubati edasi. Kolmas autojuht, kellele oma lugu rääkisin, võttis mu oma auto peale ja vormistas reisile.“

Marokos Casablancas soovis Jüri minna mošeesse, et õppida tundma moslemiusku. Algul öeldi, et kristlastele pole sissepääs

lubatud, aga lõpuks lisati, et kui lausuda nn kuldseid sõnad, siis lubatakse siseneda. Ta nägi seal pesemisrituaali ja kuulis esimesi palveid. Teises mošees anti Jürile moslemi nimi, kingiti pikk rüü, mitu mütsi ja pleier koraani tekstiga. „Olin seal neli päeva. Viis korda päevas palvetasime ja sõime koos. Mind kutsuti jääma, lubati anda maatükk ja näidati juba minu jaoks väljavalitud neidu. Üks mees ütles, et annab mulle

oma korteri, aga kui sa siit lahkud, siis sa kohtud oma elus veel palju kordi saatnaga. Olin tänulik, aga jätsime jumalaga ja hakkasin hääletama Casablancast Lääne-Saharasse.“

Kuna selles riigis on olukord rahutu, peatasid teda teel mitu korda sõjaväekonvoid. „Mind kutsuti bussist välja, andsin pikalt seletusi, rääkisin, kes ma olen ja et lähen esimesel võimalusel edasi Kanaari saartele.“

Sealt oli plaanis minna Brasiiliasse, ületades ookeani purjelaeval. Kuna oli tsüklo-nite periood, oleksid alused alles paari kuu pärast selles suunas liikuma hakanud. Jüri leidis hoopis kalalaeva, mis läks Gröönimaale ja oli nõus viima ta Islandile. Seal otsis ta ligi kuu aega lennukeid-laevu, et Ameerikasse sõita, kuni ühe lennufirma esindaja ütles, et talle Jüri unistus meeldib ja andis pileti reisiks Bostonisse.

Läbi USA liikus ta kolme nädalaga. Ikka põhimõttel, et kõik, mis vaja, on juba olemas. Hääletades arvestas, kui palju on valget aega ja püüdis edasi liikuda võimalikult pika teekonna. Iga päev algas joogaharjutuste ja meditatsiooniga. Süüa küsis toitlustusettevõtetest, marketitest või farmidest, rääkides oma reisilugu ja pakkudes vastu oma abi. „Nägin, kui palju visatakse toitu ära. Mõistsin, et toidu pärast ei pea muretsema.“

Palju on Jüri oöbinud kirkutes, samuti kodudes, kuhu teda on korduvalt kutsutud, kui

Vanuatu lapsed korraldasid tuluõhtu, et Jüri ja Mylène saaksid lennata Uus-Meremaale.

inimesed olid ta lugu kuulnud. Palju on ta teinud retke jooksul tänutäheks reikiseansse, õpetanud joogat ja meditatsiooni. Samas on olnud ka kordi, kus ta on vältinud inimestega suhtlemist ja otsinud ööbimiseks varjulisi kohti.

Erilised esimesed jõulud

Nicaragua pealinnas Managuas oli Jüri reisi esimeste jõulude ajal. Öömaja otsides kohtus ta mehega, kes oli nõus viima ta oma perekonna juurde. Anti süüa, vastastikku sooviti häid jõule. Jüri pandi võrkkiike magama, aga kui ta mõne aja pärast ärkas, märkas kohe, et seljakott on läinud. „See oli suur ehmatus: olen Kesk-Ameerikas ja kõik asjad, ka pass, on kadunud.“ Pereliikmed väitsid, et ei tea midagi.

Jüri tormas tänavale, küsis inimestelt, kas nad on näinud kedagi suure seljakotiga. Seal olid mõned talismanid, talle annetatud eri riikide rahad ja muud kingitud asjad. Päringu peale hakati häämama ja juhatati vale suunda. Jüri jooksis edasi, kuni hakkas leidma kotist välja loobitud riideid. Lõpuks leidis ka pusa, mille taskus oli pass. Ta lubas kutsuda politsei, aga öeldi, et seda pole vaja teha. „Nii jäigi. Olin kogemuse võrra rikkam. Mu esimesed jõulud olid ekstreemsed – ei saanud ühtki kingitust, vaid kõik asjad võeti ära,“ meenutas Jüri naerdes. „Leppisin sellega, et asjad on läinud – pole vaja neisse klammerduda.“

Üks pere, kes nägi, et noormees on hädas, kutsus ta enda juurde. Hommikul anti uus seljakott, toidumoonaja teekond jätkus.

Esialgne plaan muutus

Esmalt oli Jüril kavatsus teha maailmareis läbi aastaga, kuid teekonna jooksul plaanid muutusid. Kuue kuuga läbis ta Euroopa, Aafrika ja USA kuni Mehhikoni. Sel maal oli ta kolm kuud, et õppida karma joogat ja puhast meditatsiooni. Õppekeskuses kohtas ta kanadalannat Mylène Curi, kellega hakati koos edasi liikuma.

2016. aastal jätkus reis Lõuna-Ameerikas. Pikem peatus oli Brasiilias, kus Jüri õppis joogat ja India kultuuri. „Koos rändamisest tekkisid uued eesmärgid: näiteks tutvuda vihmametsas

ühe hõimu eluoluga ja õppida tundma sealseid ravimtaimi. Või leida Uruguaist koht, kus kristallid on maapinnal. Need sädelesid lehmade karjamaal, lehmakookide vahel. Kohtusime ka perekonnaga, kes saadab kristalle Euroopasse. Tänu Mylène'ile sain suhtlustasandil selgeks hispaania keele.“

Islandil kohtas Jüri hiinlasest matkajuhti ja karateõpetajat. Temalt võttis noormees karatetunde ja koos mediteeriti. Hiinlase sõnul on maailma kolm kõige ilusamat piirkonda Põhja-Islandi fjordid, Machu Picchu Peruu ja Uus-Meremaa. Need on Jüril nüüd läbi käidud.

Viimati olid nad Mylène'iga Uus-Meremaal 5. oktoobrist 28. novembrini. Seal käinud Jüril peast läbi mõte, kus on minu selle aasta jõulud: kas Austraalias või Indoneesias. Aga see otsustati ära tema eest. Jüri tahtis minna läbi Austraalia, aga kuna tal ei olnud vormistatud tagasisõidupiletit Uus-Meremaale, võtsid migratsiooniametnikud ta „rajalt maha“. Öeldi, et rännak läbi Austraalia on liiga ohtlik ja paljud, kes väidavad, et tulevad siia turistina, hakkavad tegelikult tööle.

„Kuus tundi andsin selgitusi. Rääkisin oma reisiloo ära. Öeldi, et nad usuvad mind, kuid lisati, et seadus on selline.“ Rännumees pandi lennukile ja mitme vahemaandumise järel jõudis ta 1. detsembril Eestisse. See oli kodustele ja sõpradele täielik üllatus.

Palju on Jüril rääkida lugusid kohtumistest abivalmis inimestega. Ta koges, et lapsed on suurepäraseid giidid ja nendega suhtlemine reisil oli väga põnev. Värvikaid meenutusi on ka piiride ületamisest. Soovides Mehhiko piiripunktis passi templit riiki sisenemise kohta, öeldi, et seda pole vaja. Hakates kolme kuu pärast riigist väljuma, küsiti Guatemala piiril, kus on tempel. „Rääkisin oma loo ära. Ametnik lasi mind riiki, ise ütles, et ärge seda kellelegi öelge. Hondurase piiril vaatasid ohvitserid mu passist, et märke on ainult USA-sse sisenemise kohta, kuid vahepealseid riike pole. Öeldi, et nad ei saa mind sisse lasta. Kästi oodata hommikuni, kui tuleb vanemohvitser. Too kuulas mu loo ära. Algul öeldi, et mul tuleb tagasi minna. Vastasin, et see on võimatu, ma reisin raha kasutamata läbi riikide, lähen ikka edasi. Ohvitser kutsus mu õue ja ütles, et ta tahab

Islandil vulkaani tipus.

mind aidata ja teab, kuidas seda teha. Passi löödi templid, mis näitas, et olen kahe päevaga tulnud läbi Kesk-Ameerika, mis annab riiki sisenemise õiguse.“

Imetlust väärrib, kui detailselt on Jüril meeles kõik need arvukad kohtumised ja inimeste nimed, kellega põgusalt on kohtunud. Mitmed kirjutised ajalehtedes on omakorda aidanud seda erilist rännakut laiemalt tutvustada.

Plaan on reisi jätkata

Jüri ütleb praegu kodus olles, et päritolumaa on kõige ilusam ja Eesti looduspuias toit on kõige parem, aga enne kui paikselt jääda, tahab ta käia läbi ka Aasia. „Ümbermaailmareis on justkui tehtud, aga viimane osa Austraaliast Eestisse toimus liiga kiiresti, ja see plaan, kuidas nägin end rändamas läbi Aasia, pole teostunud. Tunnen, et olen alles teekonnal. Selleks kulub veel aasta või poolteist. Kolm aastat

olen ära olnud, kohustusi mul siin ei ole,“ rääkis Jüri.

Rändurite paari on tänatud, et nad on valgustatud inimesed, kes on toonud võõrustajate ellu palju toredat, on soovitud head ja kutsutud tagasi. On ka võrreldud, et levinud arvamise kohaselt on reisimiseks vaja raha, aga näete, siin on Jeesuse moodi noormees, kes reisib ilma rahata ümber maailma, kinnitades, et see on võimalik. (Vahepeal kasvas Jüri pikad juuksed ja habeme, et näha, kuidas karv naturaalselt vohab, siis meenutas ta tõesti pühapiltidel kujutatud Jeesust.) Jüri usub ka, et on tekitanud paljude kohatud inimestes huvi Eestimaa vastu, sest on kodumaad aktiivselt tutvustanud.

Palju vihikuid on tal reisimärkmeid täis kirjutatud, tehtud on tuhandeid fotosid ja videoklippe. Jüri on hea jutustaja, kes suudab kuulajale maalida pildid oma seiklustest silma ette. Kunagi on plaanis kirjutada kõigest ka

raamat.

„Reisi alustades tundus ümbermaailmareis liiga suur ettevõtmine, aga vaimus olin selle juba ära teinud. Igall pool on erinevad kombad ja uskumused, samal ajal oleme kõik ju inimesed. Tuleb ära tunda headust, mis inimestes on, ja olla ise aus. Mulle meeldib liikuda läbi eri kultuuride ja neid tundma õppida. Minu lugu innustab ehk järgmisi inimesi reisima ja oma elus muutusi tegema. Nii nagu mina olen kuulnud lugusid, mis on mind julgustanud ja aitavad uskuda iseendasse.“

See on võimalik, kui uskuda headusse ja armastusse, usaldada elu. Olen eneseleidmise teel. Me kõik siin planeedil õpime inimeseks olemise õppetunde. Kui me ei räägi sama keelt, siis südamekeel on see, milles kõik räägime,“ usub Jüri Burmeister. Ta seljakott on juba pakitud, et uue aasta algul oma teekonda jätkata.

Sisenemas Boliiviast Tšiilisse.

Abivajaja, ära unusta enne aasta lõppu
soodustuseks vajalikke dokumente kontrollida!

Margita Tuulik,
Abivahendikeskuse Invaru
infojuht

Abivahendikeskus Invaru tuletab pühadesaginas abivajajatele meelde kontrollida soodustingimustel abivahendite ostmiseks või üürimiseks vajalike dokumentide kehtivust. Uuenenud dokumentidest tuleb teavitada ka abivahendiettevõtet.

Abivahendiettevõtte Invaru klienditeeninduse valdkonna juhi Kadri Tiido sõnul on iga abivajaja oluline jälgida, millal lõpeb temale väljastatud arstitõendi kehtivus ja aegub puude või töövõime hindamise otsus. "Kui dokumendid kaotavad kehtivuse näiteks aasta lõpu seisuga, ei saa abivajaja uue aasta alguses vajalikke abivahendeid ja teenuseid soodustingimustel," selgitas Tiido. Ta lisas, et kuigi dokumentide uuendamise

vajadus seisab inimestel enamasti hästi meeles, kiputakse sageli unustama aga järgmist sammu. "Uuendatud töövõime hindamise otsuse alusel saame jätkata üürilepinguid riigipoolse soodustusega," lisas Tiido.

Abivahendite valdkonda ei ole veel digitaalne andmevahetus jõudnud ja seetõttu tuleb abivahendikeskuses soodustingimustel ostmiseks esitada endiselt paberdokumendid. Invarul on valmisolek digitaalseks asjaajamiseks juba olemas, kuid riiklik infosüsteemi valmimine võtab veel aega. Seetõttu on väga oluline, et abivahendeid ostma tulles oleks inimestel vajalikud dokumendid kaasas.

Hea uudis on see, et ka sel aastal on riigi vahendid soodustustega toodete soetamiseks tagatud kuni aasta lõpuni. Mistõttu ei ole vajalik ilmingimata enne aastavahetust abivahendit-

tevõttese kiirustada, et soodustustega tooteid soetada. Uue aasta alguses jõustuvad muudatused abivahendite soodustingimustel saamise võimaldamise määruks. Muudatuste alusel laieneb abivahendi vajaduse tuvastajate ring, õiguse abivahendite tõendeid väljastada saavad ka füsio- ja tegevusterapeudid. Kuid oodata on muudatusi ka näiteks nahahooldustoodete võimaldamises. Uuest aastast võivad soodustingimustel nahahooldustooted osta vaid abivajajad, kes on eelnevalt soetanud mähkmeid või kaetetreid.

Tiido lisas, et Invaru esindused on aasta lõpuni avatud kõigil tööpäevadel. "Meie juurde võib sisse astuda ka siis, kui soovitakse lihtsalt meie klienditeenindajatega konsulteerida või saada rohkem infot soodustuse saamiseks vajalike dokumentide kohta," selgitas Tiido.

Kaunistatud klaasid ja pudel aastavahetuseks

Ulvi Blande

Kohe on käes aastavahetus. Selleks
 puhuks pakume variandi, kuidas
 lisada oma peolauale sära.

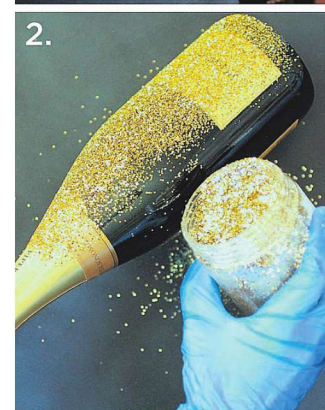
Vaja läheb: šampusepudelit või morsiklaase, spreiliimi, glitterpuru.

Tee nii: Kata pudel vōi klaasi
puhul pool klaasi spreiliimiga. Raputa
glitterpuru peale.

Kaunistatud pudelisse võib teha nii lilleseade kui ka kasutada küünlaalusena.

Fotod: ideas.evite.com, Pinterest

VABAD TÖÖKOHAD

Raplamaal seisug 28.12.2017

Eesti Töötukassa

TÖÖPAKKUMISE NIMETUS

TÖÖKOHTI

ASUKOHT

abitööline/hooldaja abiline
seadistaja
kvaliteedi kontrolör-pakkija
tõstukijuht (välitõstuk)
tootmistööline kvaliteediosakonda
välitööde elektrik
sekretär- juhiabi
müüja (puhkuseasendaja)
tõstukijuht
müüja
müüja (puhkuseasendaja)
transporditööline
tootmismasina operaator
ehituse juhtivspetsialist
operaator
valmistoodangu pakkija
tootmisseadmete operaator
kukk
tootmisoperaator
müüja-klienditeenindaja
järelvalvespetsialist
keskkonnaspetsialist
teedespetsialist
kantseleispetsialist
lastekaitse spetsialist
tugispetsialist
sotsiaaltööstspetsialist
haridusnõunik
müüja-klienditeenindaja
noorsootöötaja
koristaja
hooldusõde
raamivalmistaja
autojuht
operaator
kukk
müüja
kukk - juhataja
maakonna turvalisuse ja rahvatervise
spetsialist
Rapla maakonna arendusjuht
kultuuri- ja haridusspetsialist
juuksur
kukk
klienditeenindaja
väikepaki pakkija
laotöötaja-tõstukijuht
vanametalliplatsi kauba vastuvõtja
tööstusseadmete mehaanik-lukksepp

1	Juuru alevik
1	Järvakandi alev
1	Järvakandi alev
1	Keava alevik
2	Keava alevik
1	Kehtna alevik
1	Keava alevik
1	Keava alevik
1	Kohila alev
1	Kohila alev
2	Kohila alev
1	Kohila alev
1	Kohila alev
1	Kohila alev
1	Kohila alev
3	Kohila alev
1	Kohila alev
1	Loone küla
1	Salutaguse küla
1	Urge küla
1	Märjamaa alev
1	Märjamaa alev
1	Märjamaa alev
1	Märjamaa alev
1	Märjamaa alev
1	Märjamaa alev
1	Märjamaa alev
1	Märjamaa alev
1	Märjamaa alev
1	Sipa küla
1	Tolli küla
1	Tolli küla
1	Lipametsa küla
1	Purila küla
1	Purila küla
1	Rapla linn
1	Rapla linn
1	Rapla linn
1	Rapla linn
1	Rapla linn
1	Rapla linn
1	Rapla linn
1	Rapla linn
1	Valku küla
2	Kivi-Vigala küla

Hinnavörðlus

Soovitus aastavahetuseks: suitsukana-tatrasalat

Stina Andok

Pärast jõulupühi tahaks hinge tõmmata nii söömisest kui ka söögitegemisest. Tatar on imeline mitmekülgne toiduaine, millest annab valmistada maitavat salatit, mis täidab küll kõhtu, kuid seedimist liialt ei koorma ja mis kõige parem – see salat valmib väga

kiirelt.

Vaja läheb: 400 g suitsukana, 6 dl keedetud tatart, 4 marineeritud kurki, 1 tomat

Kastme jaoks: 1,5 dl majoneesi, 1 dl hapukoort, 2 tl aroomisoola, 2 tl sidrunipipart, maitserohelist

Tee nii: Sega kokku kastmeained ja jäta köögiviljade tükeldamiseks ajaks maitsestuma.

Lõika kurgid ribadeks, tükelda tomat. Puhasta ja tükelda kana. Pane kõik salatiansed kaussi ja sega kastmega. Soovi korral maitsesta meelepärase maitserohelisega (till, peter-sell vms).

Retsept: www.toidutare.ee
 Rapla Talupoest leiab kordumaist tatart hinnaga 3,80 eurot kg.

	Tatar, Tartu Mill 1 kg	Suitsutatud broilerikoib, Tallegg, 1 kg	Kobartomat, 1 kg	Marineeritud kurk, Perekurk, Põltsamaa 680 g
Konsum	1,90	4,35	2,69	1,35*/180
Selver	1,69	4,99	2,99	1,39**/1,89
Meie Toidu				
kaubad	1,49	4,80	3,39	1,89
Maxima	1,90	-	2,49	1,79
Mini-Rimi	-	4,99	2,49	1,89

*Soodushind/ tavahind

****Hind kliendikaardiga/ tavahind**

Hinnad on seisuga 27.12.17

KUU HOROSKOOP

JAANUAR

JÄÄR

Aasta esimene kuu on sinu jaoks äärmiselt soodsa ja edasiviiva mõjuga. Nimelt kestab Jäära valitseja Marsi ühendus õnnetoova ja võimalusi loova Jupiteriga päris pikalt - jõulujärgsest ajast kuni 18.-20. jaanuarini.

Seega peaksid olema võimalikult aktiivne ja soodsat aspekti maksimaalselt ära kasutama. Kui aga oled koleeriline tüüp ja kaldud kergesti liialdustesse, siis võid selle seisu tõttu millegagi „hakkama saada”. Positiivsel juhul suudad edukalt läbi viia vajalikud muudatused või tegeleda vanade vigade eduka parandamisega.

9. jaanuari paiku (+/- 5-6 päeva) võid kogeda ülitugevat konkurentsi ühiskondlikus plaanis. Sinu rivaalid ja oponendid võivad püüda sulle kuidagi survet avaldada. Kui sul puudub ühiskondlik väljund, siis võid olla enda suhtes lihtsalt liiga nõudlik.

Tegusatele ja aktiivsetele Jääradele annab jaanuar uue võimaluse end ühiskondlikus plaanis maksma panna. Palju aitab siin kaasa ka sinu oskus luua sidemeid ja tutvusi vajalike inimestega.

SÕNN

Suhted ja partnerlus on endiselt igati heas seisus. Marsi-Jupiteri ühendus Skorpionis, mis Sõnnide jaoks on kõikide üks-ühele suhete solaarmärk, lubab prognoosida viljakat ja efektiivset koostööd või kasulikku tutvusi. Seda eriti

kuu esimeses pooles.

Sõnni valitseja Veenus on kuni 18. jaanuarini ühenduses Päikesega Kaljukitses. See on suurepärase seis, et ühendada teadmised- oskused meeldiva ja kergema seltskondliku suhtlemisega.

9.-20. jaanuarini (tugevaim mõju 14. jaanuaril) peaksid hoiduma juriidilistest ettevõtmistest ja ka tööreisidest. Välismaa ja välismaalastega seonduv võib kaasa tuua üllatusi või ootamatusi. Ka asjade kaotamise ja varguste tõenäosus on suurem.

Jaanuari viimane kümmepäevak soosib avalik-ühiskondlikku tegevust, uute eesmärkide seadmist, organiseerimist ja initsiatiivi haaramist.

KAKSIKUD

Jaanuari esimesel poolel on sul parimad võimalused end üles töötada. Sinus on rohkem püsivust ja süvenemisvõimet, mistõttu suudad just rutiinses töös olla üllatavalt edukas.

Teisel tasandil pead aga jaanuaris tegelema kas vana- de vigade parandusega või midagi otsustavalt ja kardinaalselt muutmata. Seda eriti siis, kui su elu on viimasel ajal olnud staatiline ja muutumatu. Kui oled pidevalt teinud väikesi muutusi, siis ei pruugi nüüd suuremate muutustega tegemist tulla.

Muutus ei pea tingimata olema väline ja kõigile nähtav, vaid see võib olla näiteks ainult suhtumises või hoiakus. Ümberhäälestumine sinus eneses, mingi uus laine või tunnetus.

Alates 18. jaanuarist soosib Veenuse asend reisimist ja välismaaga seonduvat – kõike kodukaugt ja eksootilist.

VÄHK

Aasta algus võib olla oluline eelkõige suhetes. Partnerlus kui selline kerkib esile ühes või teises vormis. Positiivsel juhul tutvud kellegagi, kellest saab sulle oluline liitlane. Negatiivsel juhul võid kogeda tugevat

opositsiooni ja endale vastutõotamist – seda eriti 9. jaanuari paiku (+/- 5-6 päeva). Seetõttu püüa teha kõik selleks, et leida endale liitlasi ning ürita hoiduda tegevusest, mis võib sinu suhtes vastuseisu tekitada. Ka peaksid hoolikalt hoidma oma mainet ja mitte minema kaasa kahtlaste ettevõtmistega.

Kuni umbes 20. jaanuarini soosib aeg endiselt kõike meeldivat ja nauditavat sinu elus. Sul võib olla rohkem juhuslikku õnne ja vedamist. Romantilises plaanis on võimalikud igati kirglikud arengud.

Kuu viimane kümmepäevak võib tuua muutusi – ehk pead oma plaane muutma, tegema korrektiive, võtma mõnes küsimuses omaks uue suhtumise. Hea oleks püüda mõnest halvast harjumusest lahti saada.

LÕVI

Suures osas sarnaneb jaanuar detsembriga – jätkuvalt on heas seisus kõik, mis seotud koduse majapidamise ja lähisuhetega. Kuu esimene dekaad või ehk isegi terve esimene pool on parim aeg koduga seotud muudatuste tegemiseks.

Seda nii asjade-esemete kui ka suhete-suhtumiste tasandil.

Samas teeb Lõvi valitseja Päike 9. jaanuaril (mõju ca 3.-15. jaanuar) ühenduse intensiivse, survestava ja äärmusliku Pluutoga. See võib just argitasandil tuua kas mingi läbimurde või tekib tugev pinge ja võitlusmoment. Suhetes kolleegidega tuleks sel ajal olla rõhutatult viisakas ja taktitundeline.

Kui sul on konkurente, siis võib nende tegevus aktiviseeruda. Või on lihtsalt palju tööd, mis võib tervise peale hakata. Samas on Päike terve jaanuari ühenduses ka Veenusega, mis peaks viitama heale võimalusele kõiki suhteid parandada ja siluda.

Jaanuari viimane dekaad soosib uusi tutvusi või lihtsalt meeldivat laadi kohtumisi. Seltskond kui selline muutub olulisemaks.

NEITSI

Uue aasta esimesed nädalad võivad vaimses mõttes olla huvitavad ja nauditavad. Puutud ehk kokku mõne huvitava idee või nähtusega, mis mõjub sulle inspireerivalt, või oled lihtsalt väga heas vaimses vormis ja suuteline kestvaks intellektuaalseks pingutuseks. Siiski ei tohi sa vaimse tööga liiale minna, vaid pead ennast kindlasti ka füüsiliselt liigutama.

Romantilises plaanis on seisud vägagi paljulubavad. Siiski kummitab ka armukadeduse või muu suhteprobleemi oht, kuna kipud suhetes olema ülemäära nõudlik ja pretensioonikas. Eriti 5.-14. jaanuarini kipud oma partneri suhtes olema liialt kriitiline. Püüa olla mõistvam tema inimlike nõrkuste suhtes!

14. jaanuari paiku (+/- 4-5 päeva) tasuks olla ettevaatlik potentsiaalselt ohtlikes oludes. Mitte riskida! Kui oled mängusõltlane, hoiakasiinodest eemale!

Jaanuari viimased kümme päeva võivad soosida igapäevatööga seotud olukordi. Samas võib tervis nõuda suuremat tähelepanu.

KAALUD

2018. aasta esimesed kaks nädalat võivad viia su mõtete nostalgilistele radadele. Mõtted möödunud aegadest panevad kõrvutama kunagi olnut ja praegust. Kui oled aga konkreetne tegudeinimene, siis lükkad need

mõtted tagaplaanile ja keskendud oma kodu, pere ja lähedaste vajadustele. Või tekib sul tahtmine oma majapidamises midagi oluliselt ümber korraldada.

Võimalik on ka pakiline ja ootamatu vajadus remondi või mõne kodumasina paranduse järele. Kui su lähisuhted pole korras, võid ka siin tunda vajadust midagi asja parandamiseks ette võtta. Samas ära survesta oma lähedasi, lase neil rahus olla.

Umbes 4.-14. jaanuarini peaksid hoiduma nii kadeduse kui ka armukadeduse ilmingutest. Ka ei tohiks sa halvale harjumusele järele anda.

Suurem osa jaanuarist (kuni umbes 18.-20. jaanuarini) on väga soodne raha- ja äriasjadele. Siin võib sul olla rohkem juhuslikku õnne või siis oskust näha ja tähele panna uusi avanevaid võimalusi.

SKORPION

Skorpionis liiguvad koos ehk siis moodustavad kena paari Marss ja Jupiter. Nende ühendus kestab umbes 18.-22. jaanuarini. See on parim aeg aktiivseks tegevuseks, initsiatiivi haaramiseks, oma tahtmise maksmapanemiseks.

Jaanuari esimene pool on sobiv aeg ka aktiivseks vaimseks pingutuseks – nii õppimiseks kui ka millessegi põhjalikult süvenemiseks. Sul võib olla palju ideid, millest mõnel on ka kalduvus muutuda kinnisideedeks. Samuti võid olla kahtlustav, kinnine ja paranoiline.

14. jaanuari paiku (+/- 4-5 päeva) võib olla rahutu aeg, palju asju juhtub korraga, ette võib tulla ootamatusi. Ettevaatlik tuleks olla liikluses ja ümberkäimisel ohtliku tehnikaga.

Jaanuar tervikuna sobib tõsisteks ettevõtmisteks, kus on vajalik maksimaalne pühendumine ja põhjalikkus. Nüüd alguse saanud asjad saavad olema ajas püsivad ja vastupidavad. Samas peaksid jaanuaris hoiduma liigsest irooniast ja sarkasmist.

AMBUR

Meheliku energia ja aktiivsuse planeet Marss on suurema osa jaanuarist ühenduses Amburi valitseja Jupiteriga (18.-20. jaanuarini). Samas on see ühendus Skorpionis, mis Amburi jaoks on hinge- sügavuste, alateadvuse ja varjatud-peidetud asjaolude solaarmärk. Seega sobib kuu esimene pool ideaalselt oma hingejõudude vaatlemiseks, sisemise selguse ja hingelise tasakaalu kasvatamiseks. Parim aeg jooga/reiki tüüpi harjutuste praktiseerimiseks, kuna hingelised ja füüsilised energiad on rohkem omavahel seotud.

Seevastu raha- ja äriasjades on kuu esimesel poolel võimalikud pinged ja konfliktid. Alternatiiv sellele on ebamõistlikud ostud või lihtsalt liiga suured kulutused. Probleemiks võib olla ka kadedus ja armukadedus.

Jaanuari viimane dekaad muudab elutempo kiiremaks, rohkem on liikumist, kohtumisi, infovahetust. Probleemiks võib olla ajapuudus.

KALJUKITS

2018. aasta jaanuar on sinu jaoks üsna eriline kuu, kuna Kaljukitse märgis liigub kuni 18. jaanuarini lausa 6 planeeti – Päike, Merkuur, Veenus, Saturn, Pluuto ja Lilit (viimane neist siiski Kuu apogee-

punkt, mitte planeet).

Seega peaksid olema igati omas elemendis nii heas kui ka halvast mõttes. Positiivsel juhul ilmnevad sinu parimad omadused nagu järjekindlus, tõsidus, püsivus, praktilisus, organiseerimisvõime. Samas võid olla ka kangekaelne, aeglane, pessimistlik, suhtlemist vältiv ja nalja mittemõistev. Võid olla sarkastiline või isegi küüniline.

9. jaanuaril aset leidev Päikese-Pluuto ühendus (aspekti mõju ca 4.-15. jaanuar) võib olla seotud ülitugeva võimuvõitluse ja ägeda konkurentsiaga. Aga see võib väljenduda ka vaid sinu enda suhtumistes ja hoiakutes – ülemäära- ses auahnuses ja soovist teistele „ära panna”.

Kuid jaanuar tervikuna on jätkuvalt soodne kaugemate tulevikuplaanide tegemiseks ning enda erinevate rühmade ja gruppidega sidumiseks.

VEEVALAJA

Uue aasta esimene kuu pakub sulle suurepäraseid võimalusi nii oma karjääris kui ka muus ühiskondlikus tegevuses. Kuna oled enesekindel ja mõjud väga veenvalt, ollakse sinuga kohe nõus koostööd tegema. Samas tajutakse sind ka

võimeka konkurendina, mistõttu püütakse sind oma meeskonda meelitada.

Jaanuari väljakutseks võib olla oma võimete ja võimaluste ülehindamine ning liiga suurejooneliste plaanide tegemine. Võid korraga liiga palju ette võtta, mis võib päädida ajapuuduse või kurnatuse-haigusena.

Umbes 9.-20. jaanuarini peaksid ennast hoidma, mitte kiirustama, olema avalikes kohtades tähelepanelik. Kipud asju kaotama või pannakse mõni vidin lihtsalt pihta. Sellel ajal tuleks püüda olla suhetes aus ja otsekohene. Samuti pead olema kõigega korralikult kursis – tegutsemine puuduliku info põhjal võib lõppeda suurema jamaga.

18. jaanuarist 11. veebruarini liigub Veevalajas Veenus – parim aeg seltsieluks ja romantikaks.

KALAD

Jaanuarikuu esimene pool võib pingestada sinu ja mingi grupi vahelisi suhteid. Selle võib tunduda, et teised suruvad peale asju, millega sa ei saa nõus olla. Või leiavad teised grupiliikmed,

et hoopis sina oled liialt isepäine ega taha teha meeskonnatööd. Või pingestuvad sinu suhted mõne sõbra või tuttavaga.

Jaanuar tervikuna soosib uusi ideid ja arusaamu maailma kohta. Võid huvituda uuest teemast või valdkonnast. Soositud on nii reisimine kui ka õppimine. Samas peaksid kuu esimeses pooles hoiduma liiga suurejooneliste plaanide tegemisest – just vaimses mõttes. Samuti vali rohkem infot, millega kokku puutud. Sa ei jõua tegeleda kõikide huvitavate asjadega!

Jaanuari viimane dekaad sobib hästi aja mahavõtmiseks ja puhkuseks. Vajad rohkem vaikust ja rahu, et saaksid piisavalt oma mõtteid korrastada.

Jaren Sina.

Foto: SIIM SOLMAN

Jaren Sina ei jätka Raplas

Rapla korvpallikool

Avis Utilitas Rapla otsustas pärast katseaja lõppu mitte jätkata lepingut tagamängija Jaren Sinaga. "Jaren oli tubli töömees, meil ei ole tema suhtumisele ühtegi etteheidet, aga iga välismaalane peab tegema meeskonda selgelt paremaks, seda nii mängudes kui ka treeningutel. Ta alustas katseaga väga hästi, aga otsustamiskuu-päeva lähenedes muutus mäng üha ebakindlamaks," selgitas otsuse tagamaid

Rapla korvpallikooli juht Jaak Karp.

Ameerika Ühendriikide ja Kosovo passiga Jaren Sina saabus Raplasse novembri lõpus ning mängis Rapla eest kuus mängu. Praeguseks on mängija meeskonna juurest lahkunud ning kodumaale naasnud. Avis Utilitas Rapla peab oma järgmise mängu Alexela korvpalli meistriliigas saabuval laupäeval, 30. detsembril kodus Pärnu Sadama vastu, mis on kahe meeskonna jaoks sel hooajal juba neljas omavaheline kohtumine.

Raplamaa JK jäi aastalõputurniiril pidama alagruppi

Siim Jõgis

Iga aasta detsembris korraldab Eesti Jalgpalli Liit traditsioonilise aastalõputurniiri. Pärast aastast pausi toimub võistlus taas Tallinnas Kalevi spordihoones ning väljakul käis ka Raplammaa JK esindusmeeskond. Alagrupist siiski edasi ei pääsetud.

Üks võit ja kaks kaotust andsid II liiga 1. turniiril D-alagrupis viimase ehk neljanda koha. II liiga 1. turniiri toimus teisipäeva, 26. detsembri õhtul. Avavoorus läks Raplammaa JK vastamisi Tartu FC Merkuuriga ning võttis veenva 3:0 võidu. Väravate autorid olid Hendrik Väli, Ken Krister Maalinn ja Oliver Andres. Edasi turniir nii roosiliselt siiski ei läinud. Olgugi et Narva United FC vastu mindi juba kolmandal minutil Oliver

Andrese väravast 1:0 juhtima, tuli kokkuvõttes vastu võtta 1:3 kaotus. Narva eest skoorisid ühe korra Stanislav Böstrov ja Aleksander Mironov kaks korda.

Alagrupiturniiri viimases voorus tuli Raplammaa JK-le vastu Türi Ganvix JK, kes selle mängu ka võitis – tulemusena 4:1. Võitjate poolel lõi kaks väravat Rauno Kald. Ühe tabamuse lisasid Roman Zarovski ja Raido Kangur. Raplammaa JK ainsa värava eest hoollitses Ken Krister Maalinn. Raplammaa JK sai alagrupis neljanda ehk viimase koha.

Esikoha võttis Tartu FC Merkuur, kes turniiri kokkuvõttes sai kolmanda koha. II liiga 1. turniiri võitis JK Tabasalu, kes alistas finaalis 3:2 Tallinna FC Levadia III meeskonna.

Rait-Riivo Laane: Platsil ei saa end liiga mugavalt tunda

Teist hooaega Kreeka esiliigas Ethnikos Piraeuse meeskonnas mängiv Rait-Riivo Laane sai pühade ajal aja maha võtta ja tulla Eestisse. See tekitab tema sõnul alati sooja tunde. Viimane mäng enne kojusõitu ei läinud aga üldse roosiliselt. Laane sai mänguepisoodis vastaselt löögi lõua pihta ning viidi lähedal asuvasse haiglasse õmblemisele.

Siim Jõgis

Kui see tehtud, tuli mees tagasi saali ning jätkas kolmandal veerandajal mängu. Kahjuks pidi tema meeskond siiski kaotuse vastu võtma. Laane ise viskas selles vastasseisus 17 punkti. Kohilas sirgunud mängumees esindas enne Kreekas mängimist TYCO Rapla ja TTÜ meeskondi. Lõppeval aastal sai teda kodukamaral näha mängimas Eesti koondise eest 2019. aasta maailmameistrivõistluste valikmängus Suurbritannia vastu, kus ta viskas kuus punkti. Kreekas mängib ta teist hooaega. Enda sõnul tunneb ta nüüd end mugavamalt kui mullu. Muidugi mitte liiga mugavalt, sest muidu võib sisse tulla eksimusi, mida lubada ei saa.

Kuidas Ethnikos Piraeuse jaoks senine hooaeg kulgenud on?

Senine hooaeg on meil kulgenud väga raskelt, kui võrrelda eelmise hooajaga. Pärast teist mängu vallandati treener, kellega eelmine hooaeg suutisime häid tulemusi näidata. Uue treeneri nõudmiste ja stiiliga üritame kohaneda, kahjuks oleme saanud mõned valusad kaotused. Võistkonda on räsitud ka vigastused, mis muudab olukorra raskemaks.

Kui tihti mängud toimuvad?

Mängud on meil korra nädalas, iga laupäev, kui ei ole riiklikku püha. Erandina mängitakse jõuluperioodi mäng ette, siis on kaks mängu nädalas.

Rait-Riivo Laane veel TYCO Rapla vormis.

Foto: SIIM SOLMAN

Kas lisaks liigamängudele osalete ka karikavõistlustel?

Osalesime karikavõistlustel ka, seal langesime Bubalo meeskonna vastu välja. Süsteem on seal üpris segane. Veerandfinaali saavad koha kuus paremat meistriliiga klubi, ülejäänud kahe koha peale mängivad kõik ülejäänud, mis suuri võimalusi nõrgematele ei jäta.

Kas praegu on liigas jõulupaus? Kaua see kestab?

Järgmine liigamäng toimub meil 7. jaanuaril, mis 6. jaanuaril oleva riigipüha tõttu mängitakse pühapäeval.

Võrdle Eesti kõrgliiga ja Kreeka esiliiga taset.

Väga keeruline on taset võrrelda, kui meeskonnad omavahel ei kohtu. On olnud mehi, kes Eesti liigas hästi mänginud ja saanud suurepäraselt Kreeka esiliigas hakkama, aga samas on ka mehi, kes on jäänud pingile.

Aga treeningud? Kas need on intensiivsemad kui Rap-

las?

Treeningud ei ole kindlasti sama intensiivsed kui Raplas, selle tingib juba see, et meil on meeskonnas vanemaid mehi, kes ei peaks sellisele koormusele vastu. Selletõttu peab treener kindlasti selle koha pealt tagasi hoidma.

Käimas on sinu teine hooaeg Kreekas. Kas sa tunned ennast seal mugavalt?

Kui vaadata asja korvpalliväliselt, siis kindlasti tunnen end mugavamalt kui eelmine aasta, kõik on tuttavam, mis on iseenesestmõistetav. Aga platsil end kindlasti Kreekas mängides mugavalt tunda ei tohi, vastasel juhul võib eksimusi sisse tulla. Mängude kaotuste puhul vaadatakse põhjusi otsides esimesena välismängija poole.

Viimati kaotasite võõrsil Arkadikosele 97:92. Kui valus kaotus see oli, arvestades, et Arkadikos asub Ethnikosest liigatabelis tagapool?

Jah, kaotus Arkadikosele oli väga valus, sest nemad olid kindlasti see meeskond, keda

me pidanuks võõrsil võitma. Kahjuks jäi tolles mängus 30-punktilisest kaotusseisust tagasi tulles mänguajast paar minutit puudu, et võit võtta.

Kas sind viidi tõepoolest keset mängu kiirabisse, kus tehti kuus õmblust ja pärast seda sa jätkasid mängu? Mis õnnetus sinuga juhtus?

Jah, see info vastab tõele. Esimese veerandi keskel sain küünarnukilöögi lõua pihta. Siis käisin Tripoli kohalikus haiglas, kus õmmeldi haav kinni, ja kolmanda veerandaja keskel sain mänguga taas liituda.

Tabelis asub Ethnikos Piraeus tagumises osas. Kas eesmärk on hooaja lõpuks ülemisse poolde kerkida?

Eesmärk seati meile mängida paremini ning võtta rohkem võite kui eelmine hooaeg. Praeguses seisus tundub see suhteliselt võimatu. Hooaja alguses lahkusid meilt kaks tugevat tegijat ja neile samaväärset asendust ei leitud, aga üritame meeskonnana arenda iga trenniga ja loodame, et teine poolaasta saame oma mängu paremini käima.

Sügisel esindasid sa Eesti koondist valikmängudes. Kui eriline tunne see on esindada Eesti koondist?

Koondise esindamine on alati auasi ja riiki esindada on hoopis teine kui koduklubi eest mängida. Loomulikult tekitab hooaja sees kodumaale tulek samuti sooja tunde. Loodan, et saan ka tulevastest mängudes abiks olla.

Kui palju oled jõudnud välismaalt jälgida Rapla ja Kalevi korvpalli?

Ega palju ei ole jõudnud, tabeliseisuga olen kursis, statistikaid olen jälginud, aga mängu olen näinud üksikuid.

Mis mulje jättis reedene mäng Avis Utilitas Rapla ja BC Kalev/Cramo vahel?

Reedeses mängus suutis Kalev oma võimsuse ja agressiivsuse kohe esimesest minutist maksma panna. Rapla üritas ja võitles kuidas jaksas, aga reaalset ohtlikuks nad Kaleville ei saanud. Aga üldjoontes ma usun, et Rapla on kindlasti võimeline korrektuuride tegemisel paremaks esituseks, neis on rohkem sisu, kui reedel näidati.

Kertu Laak jahib LP Viesti Saloga Soome meistritiitlit

Kertu Laak on üks talendikamaid noori sportlasi, kes viimasel ajal Kohilas üles kasvanud. Ta oli mitme hooaja vältel Kohila VK/E-Service'i naiskonna üks põhimängijaid. Koos naiskonnaga jõuti mitme tiitlini nii Balti liigas kui ka kodustel meistrivõistlustel. Tema talenti hinnati Eestis ja välismaalgi.

Siim Jõgis

Pärast eelmise hooaja lõppu 2017. aasta kevadel otsustas tütarlaps, et nüüd on õige aeg teha samm edasi välisliigasse. Kuuldavasti tunti tema vastu huvi nii Venemaa kui ka Itaalia liigadest, ent ometi otsustas Laak valida oma esimeseks välisklubiks midagi kodule lähemat. Käesoleval hooajal esindab ta Soome kõrgliiga naiskonda LP Viesti Salo. Pinged on seda kõrgemad, et sama naiskond krooniti kevadel Soome meistriks ning nüüd soovitakse sama saavutust korrata.

Samuti osales LP Viesti Salo tänavu sügisel Euroopa tugevaimas karikasarjas Meistrite liigas. Seal kahjuks eelringist edasi ei pääsetud. Pärast kahte mängu tuli kuldse geimis tunnistada Bulgaaria naiskonna Maritza Plovdiv nappi paremust. See tähendab, et LP Viesti Salo jätkab mänge aste madalamal ehk CEV karikasarjas.

Kertu Laaki pole unustatud ka kodumaakonnas. Alles hiljuti valiti ta neidude arvestuses Rapla maakonna paremuselt teiseks sportlaseks. Esikoha võttis vibusportlane Triinu Lilienthal. Eesmärkidest rääkides ütles Laak, et esmalt soovib ta tulla koos naiskonnaga Soome meistriks ja karikavõitjaks.

Vähemtähtsad pole ka euromängud. Kui need on saavutatud, võib edasi vaadata. Jõulude ja aastavahetuse puhul tehakse Soomes mängupaus, et siis 2. jaanuaril täie hooga edasi mängida.

Mõni aeg tagasi tunnustati Rapla maakonna parimaid sportlasi. Sina said neidude arvestuses teise koha. Kui oluline sinu jaoks see tunnustus on?

Kertu Laak: Alati on tore, kui tunnustatakse. Kodumaakonna tunnustus on eriti väärtuslik minu jaoks.

LP Viesti Salol on nüüd Soome liigas kaksteist mängu mängitud. Kuidas sa kohanenud oled?

Nüüd on juba päris okei. Algas oli kindlasti raske, sest mängisin elus esimest korda välisliigas. Nüüd olen harjunud ja üritan endast parimat anda.

Kui palju erineb Soome liiga tase Balti liigast?

Ütleks, et tugevaid klubisid on siin rohkem. Tase on ühtlaselt hea. Kaks-kolm klubi on madalama tasemega, aga üldiselt on kõik konkurentsivõimelised.

Kuidas LP Viesti Salol Soome liigas seni läinud on?

Hästi. Paar libastumist on küll olnud, aga hooaeg on alles noor. Usun, et saame tiimimängu veel paremini käima. Esimene tähtsam mäng oli Meistrite liigas, mille me kaotasime kahjuks. Edasi tulevad Soome karikamängud jaanuari alguses. Seal ootab meid poolfinaalis tugev vastane ja mängu tuleb panna kõik, mis meil pakkuda on.

Te mängite Meistrite liigas ka?

Mängisime. Kaotasime teises ringis ja kukkusime CEV karikasarjas, kus saime esimeses mängus võidu.

Kui palju peale sinu veel võistkonnas välismaalasi on?

Meie sidemängija on ukrainlane ja jaanuarist tuleb üks serblane juurde. Ta on varem ka Salos mänginud ja teeb nüüd *comeback*'i. Tuleb aitama meid.

Mis keeles te võistkonnas suhtlete?

Treeningutel ikka soome keeles. Mina saan soome keelest nii palju aru, et tõlkima ei pea. Ukrainlasele peab ikka ning tüdrukud tõlgivad treeneri jutu inglise keelde. Omaval suhtleme pigem inglise keeles.

Lugesin sinu blogipostitust Viesti Salo veebilehel. Kuidas nende Euroopa reisidega on siis? On need tüütud või saab ilusti tehtud?

Need saavad ikka ilusti tehtud. Õnneks ei ole väga pikki reise tulnud ette võtta. Kui oleksime Meistrite liigas edasi pääsenud, siis oleks tulnud vastaseks Krasnojarsk, mis asub täitsa Siberis. See oleks kindlasti olnud huvitav kogemus, aga kui kerge... seda ei tea. Pikad reisid on vahelduseks Soome liigale.

Kui palju teie kodumängudel pealtvaatajaid käib?

Kindlasti rohkem kui Eestis. Täpsete numbritega jään hätta, aga see on suurem kui Kohilas. Iga mäng on saal täis. Vahet ei ole, kas on liiga- või euromäng, ikka tulevad pealtvaatajad kohale.

Kui oluline on sinu jaoks mängijana see, et publik oleks saalis ja tribüünidel käiks melu?

Väga oluline. Mängima peab igal juhul, aga see annab palju juurde. See loob atmosfääri, mis lisab kõvasti motivatsiooni.

Kui kaua liigas jõulupaus kestab?

Pilt on tehtud, kui Kertu Laak oli veel Kohila VK/E-Service'i naiskonna ridades.

Foto: SIIM SOLMAN

Jaanuari alguseni. Siis lähevad mängud uuesti käima. Esimene mäng on 2. jaanuaril.

Kui tihti oled Eestis saanud käia?

Sügise jooksul kolm-neli korda. Vabadel nädalavahetustel olen püüdnud ikka siia tulla. Mugav on see, et üleminek kodust välismaale on olnud sujuv.

Kui palju oled jõudnud jälgida Kohila VK/E-Service'i tegemisi?

Ikka jälgin nii palju, kui neist kirjutatakse. Päris *livescore*'i ei ole jälginud, aga hoian silma peal küll. Ja mitte ainult Kohila, vaid terve Eesti liiga tegemistel.

Kohilal võiks paremini minna.

Jah, aga eks tuleb ka sellised hooajad üle elada.

Viesti Salo asub praegu tabelis kolmandal kohal. Mis eesmärk on?

Soome tiitli kaitsmine on meie

jaoks suurim eesmärk. Samuti karikavõit. Kuna me oleme tiitlikaitsjad, on uuesti võitmine meie positiivne kohustus.

Aga CEV karikasari? Kui kaugele seal jõuda tahate?

Oleme koosolekutel rääkinud, et ükski vastane ei ole seal meie jaoks midagi müstilist. Eesmärgid tuleb kõrged seada ja me oleme võtnud eesmärgiks jõuda võimalikult kaugele ja ühtegi mängu me kaotama kindlasti ei lähe.

RAPLAMA SÕNUMID:
KUULUTUSTE HINNAKIRI
Kehtib alates 1.08.2017

Selleks, et kuulutus ilmuks soovitud kuupäeval, peab kuulutus olema saadetud ja arve tasutud lehe ilmumisele eelneva päeva kella 14-ks, välja arvatud kaastundeavalduste puhul, mis lähevad lehte kohe.

REAKUULUTUSED	Eraisik	Firma
3 rida = (90 tähemärki koos sõnavahedega)	6 €	9 €

- iga järgnev rida +1 €
- üle 10 reaga kuulutus ilmub moodul-kuulutuseks, millele kehtib reklaami hinnakiri
- kuulutus paksus kirjas toelthinnaga
- lehes ilmuvad kuulutused avaldatakse ka Raplamaa Sõnumite kodulehel
- kuulutuste hinnad sisaldavad käibemaksu 20%

KAASTUNDEAVALDUSED	Eraisik	Firma
42x30 mm (kaastundeavaldus)	7 €	10 €
42x64 mm (kaastundeavaldus + lühike luuletus või sümbol)	10 €	13 €
42x99 mm (kaastundeavaldus + luuletus + sümbol)	13 €	16 €
90x64 mm (kaastundeavaldus + luuletus + sümbol + pilt)	16 €	20 €

- hinnad sisaldavad käibemaksu 20%

ÕNNITLUSED/TÄNUAVALDUSED	
90x64 mm	16 €
90x99 mm (koos fotoga)	20 €

TÖÖPAKKUMISED	Firma
90x17 mm (kuni 150 tähemärki)	16 €
90x38 mm (151-300 tähemärki)	23 €
90x60 mm (301-450 tähemärki)	30 €
90x77 mm (451-600 tähemärki)	37 €

Kuulutusi võetakse vastu			
Internetis	kuulutused.sonumid.ee		
E-posti kaudu	kuulutused@sonumid.ee		
Toimetuses	Raplas Viljandi mnt 6	E-R 9-17	
Telefoni teel	489 2130, 5551 1084	E-R 9-17	
Kaupluses Arleenike	Kohilas Vabaduse 3	E-R 7.30-17; L 9-15	

- OÜ Nädaline ei avalda kuulutusi:**
- mis on vastuolus kehtivate õigusaktidega
 - mis võivad kahjustada väljaande mainet

- Kuulutuste ees tasumine:**
- kuulutuste eest on võimalik tasuda sularahas, ülekandega otse kodulehel või arve alusel

RAPLAMA Sõnumid

KA ÕHK VÕIB TAPPA

TOETA UUTE ISOLATSIOONIPALATITE LOOMIST

Eestis saab vähidiagnoosi 35 last aastas. Raviperioodil on organism nii habras, et iga bakter on eluohtlik. Et võitlusest eluga väljuda, on vaja erilist kaitset.

900 7705 – 5 €
900 7710 – 10 €
900 7715 – 25 €

www.toetusfond.ee

TEENUS

Soojuspumpade remont, müük ja paigaldus, kodumasinade ja sõiduki kliimaseadmete remont. Tel 5330 1720 www.kulmaline.ee

Bussiteenus 8 kuni 82 kohta. Helista tel 5330 7447, sivaau-to2007@gmail.com

Raamatupidamine, aruanded. Tel 505 9669, info@holopoint.ee

KAARDID ENNUSTAVAD 24 H. Tel 900 1727, h. 1,09 €/min

Raplamaa Takso. Tell 5811 5904. Sõidu alustamine 2 €. Ootetund 15 €. Kilomeetri hind 0,8 €.

Ohtlike puude langetamine. Tel 5663 2968 või 5340 2068

Rehivahetus Rapla linnas Jürna tn 2. Hinnad väga soodsad. Rehivahetuse aja saab broneerida tel 5818 8986

Eesti Elektrimootorid OÜ Raplas remondib ja mähib elektrimootoreid. Tel 5333 5313 www.eestielektrimootorid.ee

Ekskavaator-laaduri teenused. Erinevad kaeve- ja pinnasetööd. Tel 5378 5222 http://www.bestkop.ee

Hoonete soojustamine puistevillaga. Puistemees OÜ. Tel 501 6689, www.puistemees.ee

Üldehitus, katuse-, fassaadi- ja viimistlustööd. Tel 5352 9476 mehitus@gmail.com

Õhksoojuspumpade keemiline pesu. Fb TOLMUKRATT. Tel 5366 9898

Kaani- ja kuputeraapia Raplas. Tel 5689 1193, peep73@hotmail.ee

OSTETAKSE

Vanametalli kokkuost Raplas Jürna 2. E-R 9-17, L 10-14. Tel 5818 8986 www.rauaspets.ee

Vanametalli kokkuost Agrovartu territooriumil E-R 9-17, L 9-14. Tel 505 8637, www.feralmet.ee

metsakinnistuid ja kasvavat metsa. Tel 502 4895; info@pajakapuit.ee

OÜ ESTEST PR ostab põllu- ja metsamaad. Tel 504 5215, 514 5215, info@est-land.ee

vanu jalg- ja mootorrattaid, võrre ning nende varuosi. Võivad olla ka mittekomplektsed. Samuti pakuvad huvi erinevad vanaaegsed esemed. Tel 508 6947

MÜÜAKSE

Kanarbiku talu müüb korralikku toorest ja kuiva lepa-, kasepuud ning sangleppa 30, 33, 38, 50, 60, 70 cm (ka võrgus). Vedu al 5 rm. Tel 5373 7294

Rapla Kütteäris puidubriketti, pelleteid, kaminapuid kotis. Vedu tasuta. Tel 5563 6856

Toorest lehtpuud, hind al 28 €, metsakuiv okaspuu al 35 €. Laotud puude tarne 10 ja 15 rm autoga, transport hinnas. Tel 502 4895

Lõhutud ja saetud lepa küttepuid nii lahtiselt kui ka võrkkotis. Müüme ka puitbriketti. Vedu. Tel 516 6305

kuivi pakitud kütteklotse ja kaminapuid, pelleteid ning puidubriketti alusel. Vedu tasuta. Tel 433 3130, 523 8503

kuivi küttepuid lahtiselt ja võrgus. Tel 503 6941

ehituslikku saematerjali, servamata lauda, lepalauda, terrassi-, voodri- ja põrandalauda. Pikkused 3 - 6 m. Laudade värvimine. Vedu tasuta. Tel 528 2268

saunaahjusid, kaminaid, pliite. Soodsalt. Tel 505 4355

soodsa hinnaga talusealiha. Vajadusel tükeldame. Info tel 505 9151, 5354 3002

suitsuvorsti ja maasinki väikehulgi, kohaletoomisega. Info tel 5196 2628 või 5351 7414

Tapamaja müüb emise lihakehasid kohaletoomisega. Info tel 5351 7414

vikerforelli Pirgu kalakasvatust 7 €/kg. Tel 5346 7418

KESKKONNAAMET

Õhusaasteloa menetluse algatamise ja eelnõu teade

Keskkonnaamet teatab keskkonnaseadustiku üldosa seaduse (KeÜS) § 47 lõike 2 alusel, et on võtnud menetlusse Oniar OÜ (registrikood 10936116; aadress Pargi tn 16, Märjamaa alev, Märjamaa vald, Rapla maakond, 78301) õhusaasteloa taotluse. Nimetatud taotluse alusel on valminud õhusaasteloa eelnõu.

Käitise põhitegevuseks on põllu- ja metsamajandusmasinate tootmine (EMTAKi kood 28301), muudeks tegevusaladeks on metallitöötlus ja metallpindade katmine (EMTAKi kood 25611) ning auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine (EMTAKi kood 35301). Tootmisterritooriumi aadress on Pargi tn 16, Märjamaa alev, Märjamaa vald, Rapla maakond, 78301; katastritunnuse numberkood on 50501:010:0510. Lähimad kaitstavad loodusobjektid on Märjamaa järtade maastikukaitseala (KL01000243), mis jääb ca 1 km kaugusele ja kavandata Laane- ja salumetsa looduskaitseala Märjamaa sihtkaitsevöönd (-1975431612) jääb 0,34 km kaugusele.

Käitise heiteallikateks on värvimisruumi väljatõmbeava, üldventilatsiooni väljatõmbekorsten ja katlamaja korstnad (koondallikas). Tootmises kasutatakse kuni 44,13 tonni orgaanilisi lahusteid sisaldavaid kemikaale aastas, õhku eraldub kuni 18,52 tonni lenduvaid orgaanilisi ühendeid aastas. Katla võimsus on 0,15 MWth, kütteks kulub kuni 115 tonni puitu aastas.

Õhusaasteloa taotluse ja eelnõuga saab tutvuda Keskkonnaameti Lääne regiooni Rapla kontoris (Tallinna mnt 14 79513 Raplas, tel 484 1171) ja Keskkonnaameti avalikus dokumendiregistris <http://dhs-adr-kea.envir.ee/>. Kuni välisõhu saasteloa andmise või andmisest keeldumise otsuse tegemiseni on igaühel õigus esitada Keskkonnaametile taotluse kohta oma põhjendatud ettepanekuid ja vastuväiteid.

Ettepanekuid ja vastuväiteid saab esitada suuliselt või kirjalikult e-posti aadressil laane@keskkonnaamet.ee või postiaadressil Tallinna mnt 14, pk 5, 79513 Rapla ühe kuu jooksul. Õhusaasteloa andmise või andmisest keeldumise otsuse eelnõu valmimisest teavitab Keskkonnaamet täiendavalt ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

TÖÖPAKKUMISED

AS Solbritt pakub seoses tootmismahu suurenemisega tööd VÄIKEPAKI PAKKIJATELE (pakkeliinile). Kiire!
Helistada telefonil 489 0400;489 0405
või tulla kohale aadressil:
Rapla, Viljandi mnt 91e (piimatööstus))

OÜ Feralmet pakub tööd
Rapla vanametalli platsil **KAUBA VASTUVÕTJALE**
(Rapla Agrovastustus OÜ territooriumil Viljandi mnt 105)
Info www.feralmet.ee

Pakume tööd **CE-kat AUTOJUHI**
Eesti - Saksa suunal ja
Raplasse tööd **AUTOREMONDI LUKKSEPALE**.
Tel 501 0618 ja 527 2580

Lp paberlehe tellija!
Raplamaa Sõnumite paberlehe tellijatele on digileht TASUTA.
Kui te soovite endale digilehte, registreerige kodulehel end kasutajaks ja võtke ühendust toimetusega.

Tel 489 2130,
e-post: kuulutused@sonumid.ee

Maarja koor avaldab
sügavat kaastunnet
Arvole isa ja Hannesele onu

HARRY LEHTMAA

kaotuse puhul.

Tunneme kaasa
klassijuhataja Kalev
Kasele ema
EVI MEISTRI
surma puhul.

JEVK 7. klass

Oniar OÜ avaldab sügavat
kaastunnet
Vjatšeslav Lukjanovile ja
Liis Tättel peredega
IVAN LUKJANOVI
surma puhul.

Südamlik kaastunne
Kalevile ja Kaupole
perega kalli ema, ämma ja
vanaema
EVI MEISTRI
kaotuse puhul.
Eino perega

Kallis Leo perega!

Südamlik kaastunne venna

MATI PARVE

kaotuse puhul.

Angelina ja lapsed
peredega

On vaikus ja rahu sinuga,
kustumatu mälestus
meiega...

Südamlik kaastunne
perele ja lähedastele
kalli

HARRY LEHTMAA

kaotuse puhul.

Helgi, Hele, Toivo,
Raivo, Kaido

*Su rüppe heidan unele,
mu püha Eestimaa..*
Teatame kurbusega,
et lahkus meie kallis

MATI PARVE
2. VIII 1939 – 23. XII 2017

Leinavad lähedased

Ärasaatmine
neljapäeval, 28. dets kell 11
Rapla kirikust

Mälestame

MATI PARVET.

Avaldame kaastunnet
Ehale, Katrinile ja Evalle
peredega.

Veski, Valli, Sepa ja
Oja pered

Avaldame kaastunnet
Ehale ja tütardele
peredega
abikaasa, isa, äia ja
vanaisa

MATI PARVE

kaotuse puhul.

Malle

Sügav kaastunne
Kalev Kasele kalli ema

EVI MEISTRI
kaotuse puhul.

Juuru koolipere

Sügav kaastunne Anne-
Lys Vagurile armsa
vanaema
SIRJE AUNPUU
kaotuse puhul.

Juuru koolipere

Mälestame kauaaegset
kinomehhaanikut Rapla
kinovõrgu päevilt

VILLI BELJÄEVIT.

Avaldame südamlikku
kaastunnet abikaasale ja
lastele perekondadega.
Kunagised töökaaslased
kinovõrgu päevilt

Kallis Eha perega!
Oleme mõtetes Sinuga
sel raskel hetkel, kui jääd
hüvasti oma kalli abikaasa,
isa, vanaisa ja äia

MATI PARVEGA.

Ene, Leo, Tiitu, Rein

Mõnd kallist südant kaotsin,
mis järel nuttes leinasin,
aeg andis teist mul tagasi,
ei emasüdant iialgi.
(L.Koidula)

Teatame sügava kurbusega,
et on lahkunud
meie kallis emake

EVI MEISTER
9. II 1946 – 21. XII 2017

Leinavad pojad Kalev ja Kaupo perega

Ärasaatmine 30. detsembril kell 11 Juuru kirikust

*Ajajõgi voolab,
lõpeb leinatee,
Sinu hingesoojus
kaua meeles veel...*

Mälestame kallist onu

MATI PARVET.

Siiri ja Eerik peredega

*Aeg annab teist küll
tagasi,
ei emasüdant iialgi...*

Sügav kaastunne
Kalevile ja Kaupole ema

EVI MEISTRI

surma puhul.

Staadioni 6 majarahvas

Sügav kaastunne
Kärdile ja lastele peredega

VILLI BELJÄEVI

kaotuse puhul.

Luule ja Tiina

Avaldame sügavat
kaastunnet Ehale ja
tütardele peredega

MATI PARVE

kaotuse puhul.

Kruusi ja Tammiku pered

KINO

MÄRJAMAA HELK**"Ferdinand"** (USA, 3D joonisfilm, eesti keeles)

28. detsember kl 15, 17

29. detsember kl 15, 17

"Jumanji: Tere tulemast džunglisse" (USA, 3D)

28. detsember kl 19, 21.10

29. detsember kl 19, 21.10

2. jaanuar kl 17

"Jõulud ja puha" (Prantsusmaa, eesti keeles)

2. jaanuar kl 15

3. jaanuar kl 15

4. jaanuar kl 15

"Näen vaid sind" (USA, alla 14aastastele keelatud)

2. jaanuar kl 19.10, 21.10

3. jaanuar kl 17, 19

"Ilmaratas" (USA)

3. jaanuar kl 21

4. jaanuar kl 17, 19

"Rohelised kassid" (Eesti)

4. jaanuar kl 21

MUUSEUM

JÄRVAKANDI KLAASIMUUSEUMNäitus **"Tarbeklaasi kunstniku Pilvi Ojamaa klaastooteid aastaist 1965-1992"****Püsiväljapanek "136 aastat Järvakandi klaasitööstust"****"Tindipotid ja -pudelid Järvakandi klaasimuuseumi kogudest"**

Muuseum avatud etteteatamisel (kuni 1. mai),

tel 518 2610 ja 5390 4677

MAHTRA TALURAHVAMUUSEUMNäitus **"Mahtra tegijad"**Püsinäitus **"Eesti talupoja elu 19. sajandil ja Mahtra sõda"**

Muuseum avatud T-L kl 11-16

SILLAOTSA TALUMUUSEUMNäitus **"Sammudes Eesti Vabariiki"****"Velise vallavalitsuse tegemised aastatel 1918-1944"****Rahvusrarhiivi materjalide põhjal"**Püsinäitus **"Märjamaa ja Vigala kihelkonna inimeste ning aja lugu"**

Avatud E-R kl 10-17, L-P tellimisel

HAGERI MUUSEUMPüsinäitused **"Maa-apteek", "Kihelkonnakeskus Hageri"****(fotonäitus)**

Avatud T, K, N kl 11-16, tel 5648 3828 või e-post virve.õunapuu@

kohila.ee

NÄITUS

Näitus **"Mahtra tegijad"**

Mahtra talurahvamuuseum

Liina Langi Haapsalu sallide näitus

Helerin Väroneni amigurumi mänguasjade näitus **"Väikesed sõbrad"**

Kehtna raamatukogu

Kohila Koolituskeskuse näitus "Kosmos"
(lasteosakond)**Kohila Koolituskeskuse kunstikooli õpilaste ja täiskasvanute keraamikanäitus "Sinimustvalge RAKU"****Vanad postkaardid (lasteosakond)**

Kohila raamatukogu

Rapla kunstiklubi näitus

Kohila Tornigalerii (Kohila, Viljandi mnt 1).

Näitus on avatud kiriku lahtioleku aegadel,

muul ajal helistada 5623 0741.

Ehalill Halliste gobeläänide näitus "Pae peal"

Kohila vallamaja

Eesti Rahvusraamatukogu näitus "Kasuline kokaraamat"
Kellassepp Mihhail Karpenko laua- ja seinakellade näitus**(kodulootoas)**

Märjamaa valla raamatukogu

"Notuka neulukane notku". Laine Räämeti tikandid

Märjamaa rahvamaja Ly galerii

Rein Berlokko maalinäitus "Ajahammas 2"**Jõulukaarte Heldi Tageli kogust****„Talveaknad“. Tarvo Aro Meti vitraažinäitus**

Rapla keskraamatukogu

Lii Pähkli maalinäitus "Visuaalne hetk"

Rapla kultuurikeskuse Rütmani galerii

Monika Hale "Teine näitus"

Rapla, Pargi resto

KONTSERT

Viimsi Jakobi koguduse kammerkoori jõulukontsert

Järvakandi Pauluse kirik, 29. detsember kl 17

KOOLITUS/LOENG

Jumestamise õpituba

Varbola rahvamaja, 29. detsember kl 16.30

SPORT

Alexela korvpalli meistriliiga: Avis Utilitas Rapla vs Pärnu Sadam

Rapla, Sadolini spordihoone,

30. detsember kl 17.05

MITMESUGUST

Loovuslaager noortele

Juuru Eduard Vilde Kool, 26.-28. detsember kl 10

Doonoripäev

Rapla kultuurikeskus, 28. detsember kl 10-14

2017. aastal sündinud beebide vastuvõtt (kutsetega)

Rapla keskraamatukogu, 28. detsember kl 11 ja 17

Aastalõpu rännak šamaan Kotkasulega**"Tuli ja tema vägi"**

Angala Väekoda (Rapla, Tallinna mnt 42),

28. detsember kl 18

Aastalõpupidu ansambliga Sinu Naine

Keava ETKÜ saal, 29. detsember kl 20

Tantsuõhtu Jüri Homenjaga

Kohila, Omamoodi kohvik, 29. detsember kl 20

Suur aastalõputrall

Varbola rahvamaja, 29. detsember kl 20

Traditsiooniline nääripidu

Vana-Vigala rahvamaja, 30. detsember kl 21

Aastalõpupidu

Teenuse mõis, 29. detsember kl 20

Haimre rahvamaja, 30. detsember kl 21

Põrgupõhja lahingu 70. aastapäev

Vana-Vigala, Põrgupõhja punkri mälestuskivi juures,

31. detsember kl 10

Pidu "Tere tulemast, 2018". Tantsuks laulab Egon Rebel

Valtu seltsimaja, 31. detsember kl 20

Lasteilutulestik

Keava staadion, 31. detsember kl 20

Aastavahetuspidu ansambliga The Randers

Märjamaa rahvamaja, 31. detsember kl 20

Aastavahetuspidu ja ilutulestike konkurss

Järvakandi kultuurihall, 31. detsember kl 21

Aastavahetuse pidu ansambliga Spido

Rapla kultuurikeskus, 31. detsember kl 21

Ilutulestik

Kohila keskväljak, 1. jaanuar kl 00.30

Aastavahetuse pidu

Hageri rahvamaja, 1. jaanuar kl 00.30

KIRIKUTEATED

RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KIRIK**Vana-aasta armulauaga jumalateenistus**

31. detsember kl 12

Uusaasta jumalateenistus

Pastoraadi saal, 1. jaanuar kl 12

Ootame teateid sündmuste kohta iga nädala reedeks meiliaadressil kuulutused@sonumid.ee.

Tel 489 2130. Järgmine "KUHU MINNA" ilmub 4. jaanuari lehes.

30/12 Sadolin spordihoones, kell 17:00

PÄRNU SADAM

ALEXELA

KORVPALLI
MEISTRILIIGA

REEDE 29.12	LAUPÄEV 30.12	PÜHAPÄEV 31.12	ESMASPÄEV 1.01	TEISIPÄEV 2.01	KOLMAPÄEV 3.01	NELJAPÄEV 4.01
ETV 07.15 Ringvaate aasta* 08.00 Talve imemaa 08.55 Kriminaalsari Hercule Poirot. Topelt-jälg 09.45 Mängufilm Eestlan-na Pariisis 11.15 Eestoonlane Arne Mikk 12.20 Pingviinide marss 13.45 Uudishimu tippkeskus 14.15 Reisile minuiga. Palverännaku pühad paigad* 14.40 Reformatsioon 500* 14.45 Aasta 2017 Prillitoosiga* 15.30 Soojalt ja südamest* 15.45 Jõulutunneli laulud 16.15 Doksari Kuidas jääda nooreks 17.05 ENSV. Isa vaim (Eesti 2014) 17.35 Hercule Poirot. Juhtum võidupaeva ballil 18.30 Aktuaalne kaamera 18.45 Tagamõtsa. Üllatus 19.15 Ringvaate aasta 2000 Elusäde* 20.30 Õnne 13.21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.20 Sport 21.30 Kriminaalsari Maigret. Õo ristteel 23.00 Dokfilm Stiiliküpsus 00.10 ETV live. Elina Born ja Stig Rästa 00.55 ERR.ee uudised	07.15 Ringvaate aasta* 08.00 Jõulutunneli laulud 08.30 EV100. Leiutades Eestit. Sofia lendav vihmavari* 08.35 Üks koorilaul. Laulikutele 08.40 Intervjuu president Kersti Kaljulaidiga* 09.10 Minu laulu- ja tantsupidu (ETV 2017) 10.00 Aastalõpp “Maahommikuga” 10.45 XII noorte tantsupidu “Mina jään” 12.55 Dokfilm Hingemaa 14.05 Maigret. Õo ristteel 15.35 Elizabeth II 90: perekonna kummardus 17.10 Araaetud, kuid ülesmukitud (Eesti 2014) 18.30 Aktuaalne kaamera 18.40 Jõulutunneli lood 19.55 2017 Aktuaalses kaameras 20.50 EV100. Leiutades Eestit 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.20 Sport. Sport 21.35 Aasta säravaimad tähed 23.45 XII noorte laulupidu “Mina jään”. Kaunimad hetked (ETV 2017) 00.40 ETV Live. Jäääär (2016) 01.43 ERR.ee uudised	07.15 Birgit ja Ott 07.20 Pisuhand 08.50 Siin me oleme! 10.00 Hommik Anuga - aastavahetuse eri 11.00 Sajaga juubeliaastasse! 11.30 Ruja 14.10 Sajaga juubeliaastasse! 14.30 MfTootsite 16.20 Sajaga juubeliaastasse! 16.40 Õhtusöök ühele 17.00 Tõnis Niinemets: Homme on Täna 17.40 Sajaga juubeliaastasse! 18.00 19.00 20.00 Eesti mäng. Aastavahetuse eri 18.30 19.30 20.29 Sajaga juubeliaastasse! 20.30 Õnne 13 21.00 AK. Ilm 21.10 21.50 23.20 23.50 Sajaga juubeliaastasse! 21.30 Ärapanija 2017 23.00 Ärapanija 2017 23.45 Eesti Vabariigi presidendi uusaastatervitus 00.10 Hitisadu 00.25 Nuta või naera 00.55 Hitisadu 01.10 Mf Don Juan Tallinnas 02.15 ABBA Happy New Year 02.20 Igihaljas vaatemäng 03.15 Meie Uduvere 03.35 Mf Släager 04.55 Marju Länik	05.00 Ruja (Eesti 2008)* 07.45 Laura. Head uut aastat! 07.50 Dokfilm Stiiliküpsus (USA 2014)* 09.00 Mehed ei nuta (Eesti Telefilm 1968) 10.15 Mf Keskea röömurid (Eesti 1986) 11.30 Kahe näoga mees* 12.00 Viini Filharmoonikute uusaastakontsert 2018 (Neujahrskonzert der Wiener Philharmoniker 2018, Austria/Šveitsi 2018) 14.35 Aasta säravaimad tähed* 16.45 2017 Aktuaalses kaameras* 17.45 Ml. Eesti mote 18.15 Eesti Vabariigi presidendi uusaastatervitus* 18.20 Eesti Kontserdi ja Hennessy uusaastakontsert 20.00 Hommik Anuga - aastavahetuse eri* 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.20 Urmas Ott. One Man Show 23.35 Adele'i kontsert Londonis (Adele - Live in London, Inglise 2015) 00.40 Raudse eesriide jumalused (Eesti 2014) 01.11 ERR.ee uudised	07.30 EV100. Leiutades Eestit 07.35 Meie inimesed. Herling ja Marko 08.00 Doksari Usalda mind, ma olen arst 08.55 Hercule Poirot. Juhtum võidupaeva ballil 09.45 Tagamõtsa. Kalamiis* 10.15 Mf Hüljatud 12.25 Pariisi metsik pool 13.55 Aastavahetus Kinoteatriga 14.30 Igihaljas vaatemäng 15.25 Meie Uduvere 15.45 Raudse eesriide jumalused 16.15 Doksari Usalda mind, ma olen arst 17.05 ENSV 17.35 Hercule Poirot. Jahimaja mõistatus 18.30 Aktuaalne kaamera 18.40 Meri ja Orav 19.40 Aasta algus peaministriga 20.25 Eesti mäng. Aastavahetuse eri 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.20 Sport 21.30 Ärapanija 2017 22.10 Draamasari Puls. Avalik loom 23.00 Maria Faust ja Kira Skov. Kõige alguses 00.15 Raudse eesriide jumalused 00.43 ERR.ee uudised	07.30 EV100. Leiutades Eestit 07.35 Meie inimesed. Snezana 08.00 Dok Usalda mind, ma olen arst 08.55 Hercule Poirot. Jahimaja mõistatus 09.45 Tagamõtsa 2. Pagulannõ* 10.15 Eesti mäng. Aastavahetuse eri 10.50 Siin me oleme! 12.00 Aasta säravaimad tähed* 14.10 Jõulutunneli lood* 15.15 EV100. Leiutades Eestit 15.25 Asja lood. Vanaisa telefon 15.40 Raudse eesriide jumalused 16.10 Dok Usalda mind, ma olen arst 17.05 ENSV. Kirjasõber 17.35 Hercule Poirot. Salapärane mõrv Stylesis 18.30 Aktuaalne kaamera 18.40 Lääneranniku eestlased: Los Angeles 19.30 Eesti lood 20.00 4x4. Kaukaasia 20.25 Eesti mäng. Aastavahetuse eri 21.00 AK. Ilm 21.20 Sport 21.30 Ehitades Eestit 22.30 Raudmees - Andres Krestinov 23.25 Jah, härra peaminister 00.00 Raudse eesriide jumalused 00.30 ERR.ee uudised	07.30 Leiutades Eestit 07.35 Meie inimesed. Eve ja Mirja 08.00 Doksari Usalda mind, ma olen arst 08.55 Hercule Poirot. Salapärane mõrv Stylesis 09.45 Tagamõtsa 2. Avari!* 10.10 Eesti mäng. Aastavahetuse eri 10.45 Mehed ei nuta 12.05 Viini Filharmoonikute uusaastakontsert 2018 14.40 Giuseppe ja Adele 15.40 Raudse eesriide jumalused 16.10 Doksari Usalda mind, ma olen arst 17.05 ENSV 17.35 Hercule Poirot. Salapärane mõrv Stylesis 18.30 Aktuaalne kaamera 18.40 Lääneranniku eestlased: Los Angeles 19.30 Eesti lood 20.00 4x4. Kaukaasia 20.25 Eesti mäng. Aastavahetuse eri 21.00 AK. Ilm 21.20 Sport 21.30 Ehitades Eestit 22.30 Raudmees - Andres Krestinov 23.25 Jah, härra peaminister 00.00 Raudse eesriide jumalused 00.30 ERR.ee uudised

ETV 2						
07.00 Susapusa Okidos 07.10 Geronimo Stiltoni lood 07.35 Päkapiikula 07.50 Animasarjad 08.20 Tuutu ja Potsu 08.30 Lammass Shaun ja laamad 09.00 Pettson ja Findus 10.15 Onu Tik-Taki seiklused 11.00 Lotte ja kuukivi saladus 12.15 Känguru Dundee ja muud loomad 13.05 Loodusega koos. Rein Maran 13.25 Piip ja Tuut piparköögis 14.50 Kolme minuti väljakutsed 15.30 Kuidas teha Saaremaal sokku 16.00 Kassi ja vanamehe aasta 17.10 Zou 17.25 Kriksatrullid 17.30 Susapusa Okidos 17.45 Kasper ja Emma lood 18.00 Geronimo Stiltoni lood 18.20 Väike Mörr 18.50 Hullavad riimid 19.20 Aktuaalne kaamera (viipekeeles) 19.30 Vehkleja (Eesti/Soome/Saksa) 21.05 Eesti lood 21.30 Meyers Manhattan Food Adventure 22.30 Karikakramäng II 23.40 Teesklejad 01.25 ERR.ee uudised	07.30 Naerupallid murravad koode 07.45 Geronimo Stiltoni lõbusad lood 08.05 Jussike-se seitse sõpra 08.15 Kasper ja Emma uued lood 08.30 Mörr 09.00 Kassi ja vanamehe aasta 10.10 Flippie kokaraamat. Lõbus rong 10.15 Onu Tik-Taki seiklused 11.00 Aeg-Ruum Toit - hõrgutav teadus 11.50 Tõrksa taltsutus 13.50 Hakkab jälle pihta 14.20 Lotte reis Lõunamaale 15.25 Mere-õövlimäng (2012)* 16.00 Hei, kelgule! (1973) 16.15 Vankumatu tinasõdur (1998) 16.50 Flippie kokaraamat. Maasikapäkapikud 17.00 Viplala 18.35 Maša ja karu 18.45 Lammass Shaun 18.50 Oksa-onu 19.20 Aktuaalne kaamera (viipekeeles) 19.30 Žiguliga Venemaal 20.00 Mandariinid (Eesti/Gruusia 2013) 21.25 Amy (Inglise 2015) 23.30 Maailma kino Reis Itaaliasse 01.17 ERR.ee uudised	07.30 Karusmarjad metsikus looduses 07.55 Nääriõhtu viperused 08.30 Väike Mörr 09.00 Viplala 10.35 Maša ja karu 10.45 Zou. Emadepäev 11.00 Gorillapere ja Gordon 11.50 Meyers Manhattan Food Adventure 12.45 Dior ja mina 14.15 Eesti lood. Kelly (Eesti 2013) 14.45 Laanetagusvi 16.00 Houdini 16.50 Näärimees uksele koputab (ETV 1983) 17.30 Džungliälsaad lõunanabal 18.25 Lumemees ja lumekoer 18.50 Kas teate, kus elavad näärivanad? 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Rooska kampsun 19.40 20.05 Viimne reliikvia (2016) 21.30 Vallatud kurvid 23.00 Aastavahetus Kinoteatriga 23.40 Jarek Kasar ja Saara Kadak 23.45 Eesti Vabariigi presidendi uusaastatervitus 23.50 Jaanid 00.05 Mida me pimeduses teeme 01.30 Tantsupalavik 03.03 ERR.ee uudised	07.30 Susapusa Okidos 07.40 Talvelaulud Valgamaal 08.05 Kas teate, kus elavad näärivanad? 08.35 Lumemees ja lumekoer 09.00 Houdini 10.00 Pat-sike ja härra Unetus 10.30 Lammass Shaun ja laamad 11.00 Gorillapere ja Gordon 11.50 39. rahvusvaheline Monte Carlo tsirkusefestival 13.40 Vehkleja 15.15 Kodused kontserdid. Anna Põldvee ja Erki Pärnoja 16.00 Lumekuninganna 17.50 Vahva Roosi 18.00 Lotte lood 18.30 Zou 18.45 Väike kummitus Laban 18.50 Pipi, Pupu ja Rosmary 19.00 Džungliraamat 19.15 Põrsas Peppa 19.20 Aktuaalne kaamera (viipekeeles) 19.30 Heureka. Kuidas töötab häärekeskus? 20.00 Kolme minuti väljakutsed* 20.45 Elu allpool nulli. Ootus 21.30 Kinoklassika Mees La Manchast 23.35 Ajameistrid 00.52 ERR.ee uudised	07.00 Oktonaudid 07.25 Zou 07.35 Džungliälsad 07.45 Beni ja Holly väike kuningriik 07.55 Vahva Roosi 08.10 Väike kummitus Laban 08.15 Põrsas Peppa 08.20 Pipi, Pupu ja Rosmary 08.30 Lotte lood 09.00 Supilinn Salaselts 10.45 Bobby ja Bill 11.00 MoeKunstiKino Supermodellid läbi aegade 12.15 2Cellos Sydney ooperiteatris 13.52 ERR.ee uudised 16.00 Tantsuakadeemia 17.35 Peeter Paani uued seiklused 18.00 Lotte lood 18.30 Wissper 18.35 Lola Pikk-kõrv 18.40 Lammass Shaun 18.50 Hullavad riimid 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Aju-mängud 19.55 Eesti looduslikud pühapaigad 20.00 Kam-bodža - vete kuningriik 20.55 Pilte Indist 21.00 Eesti lood 21.30 Polaartrip 21.50 dok Kõik need unetud ööd 23.35 Armastuse insenerid 00.35 ERR.ee uudised	07.00 Oktonaudid 07.25 Peeter Paani uued seiklused 07.45 Beni ja Holly väike kuningriik 07.55 Bobby ja Bill 08.10 Wissper 08.15 Kosmoselendurid 08.30 Lotte lood 09.00 Vennad Lõvisüdamed 10.40 Krõll 11.00 Heureka. Kuidas töötab häärekeskus?* 11.30 Eesti Kontserdi ja Hennessy uusaastakontsert* 13.14 ERR.ee uudised 16.00 Kasper ja Emma talvevaheaeg 17.15 Beni ja Holly väike kuningriik 17.25 Robin Hood 17.35 Vahva Roosi 17.50 Džungliälsad 18.00 Lotte lood 18.30 Zou 18.40 Saara ja part 18.50 Hullavad riimid 19.20 AK (viipekeeles) 19.25 Käsipalli MM valikmäng. Eesti - Šveits 21.10 Kapist välja. Eesti nahadisain (ETV 2016) 21.35 Maailma kino Väaramatu jõud 23.35 Ohtlik lend 00.35 Kaardimaja 01.32 ERR.ee uudised	07.00 Animasarjad 08.00 Papist poisid 08.05 Eesel, heeringas ja nõialuud 08.20 Saara ja part 08.30 Lotte lood 09.00 Tantsuakadeemia 10.35 Kolmik Odini kulla jahil 11.00 Polaartrip 11.25 Adele'i kontsert Londonis 12.30 Eesti muusikavideod 13.00 Vana aja asjad 13.15 Laskesuusatamise MK etapp Oberhofis. N 7,5 km sprint 14.55 Tree-ner 16.00 Supilinn Salaselts 17.45 Bobby ja Bill 18.00 Lotte lood 18.25 Wissper 18.35 Maša ja karu 18.40 Põrsas Peppa 18.45 Lammass Shaun 18.55 Kolmik Odini kulla jahil 19.20 AK (viipekeeles) 19.30 Siiditeel 19.55 Tasub teada 20.00 AegRuum Toit - hõrgutav teadus 20.50 Ajumängud 21.10 Jaanid 21.30 Kaardimaja 22.20 Anna Suur - ooperilavale pühendatud elu 23.15 dok Kõik need unetud ööd 01.02 ERR.ee uudised

KANAL 2						
06.15 Küladetektiivid. Õngitsetja. Kalamees Sebastian leitakse surnuna järvest 07.05 Daltonid 07.30 Alvin ja koopaoravad 07.45 Super 4 08.00 Reporter 09.00 Minu kodu on parim 10.00 Osake minust 11.00 Kodus ja võõrsil. Brody võitleb uimastisõltuvusega 11.30 Majakoletis 13.30 Heeringas Veenuse ölal 14.00 Tüdruk nimega Elif 15.00 Armastuse maitse 16.00 Küladetektiivid. Lask 17.00 Minu kodu on parim 18.00 Osake minust 19.00 Reporter 20.00 Animafilm Taevast sajab lihapalle 2 22.00 Mf Vana-aastaõhtu. Romantiline menukomöödia aasta kõige imelisemast õhtust linnas, mis kunagi ei maga - New Yorgis 00.30 Mängufilm Seksivideo 02.15 Reporter 03.05 Unustamatu 2017 04.40 Minu ootamatu kohtumine 05.30 Üks eriline loomakliinik	06.20 Majakoletis 08.05 Top Shop 08.20 Mf Kassid ja koe-rad. Kiisu kättemaks 10.00 Animaf Taevast sajab lihapalle 2 12.00 Spordiaasta tähed 2017 14.00 Anne Veski juubelikontsert 17.00 Sajandi valitsejanna. Sultan Muradi kadumine tekitab suurt ärevust ning teda hakatakse otsima. Kasõm näeb, et Gülbahar on elus ning Kalika ründab teda. Silahdar süüdistab Fariat Ayşe ja ta laste surmas 19.00 Reporter+ 19.35 Galileo 21.05 Heeringas Veenuse ölal 21.35 Amerika talent 00.15 Mf Suur mäng. Terroristid tulistavad Soome kohal alla USA presidendi lennuki ning president peab ise metsikus looduses hakkama saama. Läheduses on vaid üks inimene, kes teda päästa suudab - 13 a Oskari 01.55 Mängufilm Vana-aastaõhtu 04.00 Kliitähed	06.20 Reporter+ 06.50 Anne Veski juubelikontsert. Ma tänan teid 09.35 Eesti naljakan-gelaste autahvel 10.35 Enne kui nad said kuulsaks 12.00 Puhaskuld - Kanal 2 aastavahetused 13.00 Unustamatu 2017*. Aasta oli pöördeline, toimusid kohalikud valimised, noori hullutasid spinnerid, Eesti oli Euroopa Liidu eesis-tujariik, üüratu jama ID-kaar-tide sertifikaatidega, noorte endi korraldatud tantsupidu 15.00 Aasta hitid 17.00 Aastavahetus Kanal 2ga 23.45 Eesti Vabariigi presidendi uusaastatervitus 00.00 Aastavahetus Kanal 2ga jätkub! 01.10 Heeringa nõuanded. 01.10 Heeringa vana-aastaõhtu 01.40 Vürtsiheeringas 02.10 Naabripilika piduköök 03.00 Naabripilika aastalõputrall 03.55 Meie Mees “Nagu 20 aastat tagasi” ja Patune Pool	06.15 Reporter 07.05 Daltonid 07.30 Alvin ja koopaoravad 07.45 Super 4 08.00 Uppuv saar. Animafilm ahvist ja seast, kes satuvad kokku juhuse tah-tel, et päästa nende kunagine kodusaar uppumisohtust 09.30 Karu Yogi. Lustakas seiklus-film piknikukorve näppavast Yogi-karust, kes saab teada, et linnapea plaanib Yellystone'i pargi maha müüa 11.00 Mr Beani maraton 17.00 Mf Bean - Täitsa lõpp film 19.00 Mida toob aasta 2018? Mida lubab uueks aastaks astroloogiline kaart ning kuidas iseloomustab järgnevaid kuid numeroloogia? Kes on jalgpalli MMI favoriidid? 20.00 Vikinglotto aastaloos 21.30 Olümpiahetkede TOP 20. Erisaates selgub, millise hetke hääletasid eestlased taliolümpia-ajaloo säravaimaks 23.00 “Laula mu laulu” suvetuur 2017 01.25 Mr Beani maraton	06.15 Küladetektiivid. Juh-tumit uurides Ulrich armub 07.05 Daltonid 07.30 Alvin ja koopaoravad 07.45 Super 4 08.00 Mida toob aasta 2018? 09.00 Minu kodu on parim 10.00 Osake minust 11.00 Kodus ja võõrsil. Nate peab vali-ma unistuste naise ja unistuste töö vahel 11.30 Kalad kuival 13.30 Vikinglotto aastaloos 15.00 Armastuse maitse 16.00 Tuvikesed 16.30 Osake minust. Kõik saavad teada, et Elif on surrogaatema 17.30 Minu kodu on parim 18.30 Reporter boonus 19.00 Reporter 20.30 Eetriapsud 2017. Kes teeb, sel juhtub! 21.00 Krimi 21.30 MacGyver 2.0 22.30 Mf Mehed mustas 3 00.30 Mf Bean - Täit-sa lõpp film 02.10 Reporter 03.25 Olümpiahetkede TOP 20 04.35 Tuvikesed 05.00 Pä-rapõrgu perekond. Äraviimine 05.50 Kaks ja pool meest	06.15 Küladetektiivid 07.05 Daltonid 07.30 Reporter 09.00 Minu kodu on parim 10.00 Osake minust 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Animaf Legend Sarilast, kadunud maast 13.05 MacGyver 2.0 14.00 Heeringas Veenuse ölal 15.00 Armastuse maitse 16.00 Tuvikesed. Kõh-numine 16.30 Osake minust 17.30 Minu kodu on parim 18.30 Reporter boonus 19.00 Reporter 20.00 Suur lotokolmapäev. Rooside sõda 21.00 Armastuse Veenuse ölal 21.30 Suured väiksed valed. Keegi on surnud 22.35 Langenud naised. Ajalooline draamasari lõbunaistest 1763. aasta Londonis 23.40 Kahtluse all 01.10 Vahelevõtja. Usaldus 02.05 Reporter 02.55 Unustamatu 2017 04.35 Tuvikesed. Kõhnumine 05.00 Pärapõrgu perekond. Kartul 05.50 Kaks ja pool meest	06.15 Küladetektiivid. Verena M. juhtum. Tapetakse luksusli-ku spaa omanik ning on selge, et kurjategijad tuleks otsida asutuse töötajate hulgast 07.05 Daltonid 07.30 Alvin ja koopaoravad 07.45 Super 4 08.00 Reporter 09.00 Minu kodu on parim 10.00 Osake minust 11.00 Kodus ja võõrsil 11.30 Mf Suur ime. Vaalade päästmine 13.30 Eetriapsud 2017 14.00 Suur lotokolmapäev. Rooside sõda 15.00 Armastuse maitse 16.00 Tuvikesed 16.30 Osake minust 17.30 Minu kodu on parim 18.30 Reporter boonus 19.00 Reporter 20.00 Kaks Kanget Kagu-Aasias 22.00 Mf Ühika-jänku 00.00 Mf Mehed mustas 3 02.05 Suured väiksed valed 03.00 Reporter 03.45 Vahelevõtja 04.35 Tuvikesed 05.00 Pärapõrgu perekond 05.50 Kaks ja pool meest

TV3

06.15 Käsna-Kalle Kantpüks
06.40 McStuffins **07.05** Ämblikmees **07.30** Käsna-Kalle Kantpüks* **07.55** McStuffins **08.15** Minu köök on parim **09.25** Võimalik vaid Venemaal* **09.55** Kirgedes torm **11.00** Vaprad ja ilusad **11.35** Top Shop **11.50** Mf Narnia kroonikad: koiduränduri teekond **14.00** Maitse **15.00** Saatuslik valik **16.00** Vaprad ja ilusad **16.30** Kirgedes torm **17.35** Minu köök on parim: mereandide valik **18.45** Seitsmeste aastalõpp Vihula mõisas **21.05** Mf Vanad ja kobedad saavad jalad alla **23.15** Mf Härra Popperi pingviini **01.15** Hawaii 5-0: Eilse päeva jahtimine. Sviidis, mida jagavad kolm abielumeest, mõrvatakse naine **02.10** Ameerika õudukas: Ole lahke **03.00** KolmeDok: Kristallide vägi ja võim **03.50** Seitsmeste aastalõpp Vihula mõisas **05.40** Maitse

06.30 Súdameasi: Gabrieli viimane sõna. Gina ja Phil leivad teineteist **07.25** Ämblikmees **07.50** Yo-Kai kell **08.15** Galaktika valvurid **08.40** Anima Maru Madagaskar **09.05** Anima Pingviinide jõulumissioon **09.30** Meero Muusiku jõulud 2017 **10.00** Anima Lelulugu 3 **12.00** Anima Elu raamat **13.40** Näosaaet tööline kuld **15.00** Padjaklubi näärid **16.30** Me armastame Eestit: Aastavahetus **18.35** Kolmega uude aastasse! Suur vana-aastaõhtu show **20.30** Mida toob aasta 2018 **21.30** Kolmega uude aastasse jätkub **22.00** Edekabel 2017 **22.45** Kolmega uude aastasse! **23.50** Eesti Vabariigi presidendi uusaastatervitus **00.00** Kolmega uude aastasse! **00.30** Papad Mammad: Kutsuv tuluke **02.00** Rahvabänd 2017: Parimad palad **04.00** Näosaaet tööline kuld* **04.50** Mida toob aasta 2018* **05.40** Súdameasi: Rännumees

06.15 Käsna-Kalle Kantpüks
06.40 McStuffins **07.05** Ämblikmees **07.30** Käsna-Kalle Kantpüks **08.00** Saabastega kass ja kolm võrukaela **08.15** Lumekuninganna ja külmavalik **08.25** Robinson Crusoe **10.00** Mf Hiirejaht **11.45** Härra Peabody ja Sherman **13.20** Mf Hambahaldjas **15.00** Mf Heli-sev muusika **18.15** Edekabel 2017* **19.00** Mida toob aasta 2018* **20.00** Mf Pahatar. Linateos toob meieni Disney ühe värvikama ja kuulsaima kurikaela taustaloo. See kurikael on haldjas, kes pani igavesse une needuse printsessile, keda kogu maailm teab kui Okasroosikest **21.50** Mf Zoolander 2 **23.55** Papad Mammad. Kutsuv tuluke **01.20** Edekabel 2017* **02.05** ABBA Pidu! Pidutse koos ABBA surematute hittidega! **04.00** Pidu jätkub... **05.30** Mida toob aasta 2018*

06.15 Käsna-Kalle Kantpüks
06.40 McStuffins **07.05** Grizzly ja lemmingud **07.25** Käsna-Kalle Kantpüks **07.50** McStuffins **08.15** Minu köök on parim **09.25** Võimalik vaid Venemaal* **09.55** Kirgedes torm **11.00** Vaprad ja ilusad **11.35** Top Shop **11.50** Mf Pahatar **13.55** Maitse **14.50** Üllata Eestit **15.20** Saatuslik valik **16.10** Vaprad ja ilusad **16.40** Kirgedes torm **17.40** Minu köök on parim: Kõõgilahing **18.45** Seitsmesed: Uudised **19.25** Seitsmesed **20.00** Reis Siberi sümefasse: Baikal **20.30** Suletuste taga: Kontrollihull isa **21.25** Mf A-Rühm **00.00** Kutsuge Cobra 11: Hirm **00.55** Mf Zoolander 2 **02.50** Suletuste taga: Kontrollihull isa* **03.35** Reis Siberi sümefasse: Baikal **04.00** Võimalik vaid Venemaal* **04.20** Seitsmesed: Uudised **05.00** Seitsmesed **05.25** Maitse

06.15 Käsna-Kalle Kantpüks
06.40 McStuffins **07.05** Grizzly ja lemmingud **07.25** Käsna-Kalle Kantpüks **07.50** McStuffins **08.15** Minu köök on parim **09.25** Võimalik vaid Venemaal* **09.55** Kirgedes torm **11.00** Vaprad ja ilusad **11.35** Top Shop **11.50** Suletuste taga **12.55** Kutsuge Cobra 11 **13.55** Maitse **14.50** Üllata Eestit **15.20** Saatuslik valik **16.10** Vaprad ja ilusad **16.40** Kirgedes torm **17.40** Minu köök on parim: Kõõgilahing **18.45** Seitsmesed: Uudised **19.25** Seitsmesed **20.00** Eesti parim pagar **21.00** Võimalik vaid Venemaal **21.55** Reis Siberi sümefasse **22.25** Juurdust viivalt läbi sensitiivid **23.30** NCIS kriminalistid **00.30**: **03.15** Eesti halvim autojuht **01.30** Eesti parim pagar **02.25**: **04.00** Võimalik vaid Venemaal **04.20** Seitsmesed: Uudised **05.00** Seitsmesed **05.25** Maitse

06.15 Käsna-Kalle Kantpüks
06.40 McStuffins **07.05** Grizzly ja lemmingud **07.25** Käsna-Kalle Kantpüks* **07.50** McStuffins **08.15** Minu köök on parim **09.25** Võimalik vaid Venemaal* **09.55** Kirgedes torm **11.00** Vaprad ja ilusad **11.35** Top Shop **11.50** Eesti parim pagar **12.55** Juurdust viivad läbi sensitiivid **13.55** Maitse **14.50** Üllata Eestit **15.20** Saatuslik valik. Esteban armastab Aciaciat **16.10** Vaprad ja ilusad **16.40** Kirgedes torm **17.40** Minu köök on parim **18.45** Seitsmesed: Uudised **19.25** Seitsmesed **20.00** Mf Titanic **23.50** Saladused ja valed: Ülestunnistus. Beni jälitav inimene hakkab mängima ohtlikku kassi ja hiire mängu **00.40** Saatanlikud kodubiisid: Kohutav tõde **01.25** Mf Helisev muusika **04.20** Seitsmesed: Uudised **05.00** Seitsmesed **05.25** Maitse

treraadio

RAPLA HOMMIKUPROGRAMM

E-R 7:00 - 10:00

igal pooltunnil kohalikud uudised,
raplamaal toimuvad sündmused,
põnevad saatekülalised,
ilm, horoskoop,
muusikat retropärlitest
- tänapäeva hittideni

91,3

MHz

www.treraadio.ee

- Ostame METSAKINNISTUID, ka raiutud ja hüpoteegiga
- Ostame PÖLLUMAAD

Küsi hinda! Teeme pakkumise!

Lai 10, 80010 Pärnu
Tel 447 7900, 528 5263
Faks 447 7903, metsagrupp@hot.ee

PVC aknad PARIMA hinnaga!

Rapla, Viljandi mnt 19

Amves

Tel 489 7306

www.amves.ee, info@amves.ee

PRIIMO METS

OÜ Priimo Mets ostab:

- metsakinnistuid,
- kasvavat metsa,
- kasepakku, okaspuu palki,
- paberipuitu, küttepuid,
- võsa hakkeks.

Pakub:

- saematerjali,
- metsaveoteenust.
- kase küttepindu ja kase kütteklotse bigbag kottides

Tel. 506 9966; 489 0696
E-post priimo.mets@priimo.ee

www.lumbar.ee
Reigo Madi, reigo@lumbar.ee
Tel 53 420 379

Ostame:

- kasvavat võsa
- vähemväärtusliku lehtpuu raieõigusi
- leht- ja okaspuu küttepuid
- lepa enamusega metsakinnistuid

**TEIE
LEPIKULE
PARIM
HIND!**

Metsakinnistute ja raide ost
(sobivad ka osaliselt raiutud ja hüpoteegiga koormatud metsakinnistud).
Aitame metsakavade koostamisel ja paberite vormistamisel.

Tel 525 9788, harry@grundar.ee
faks 443 0376, Tehnika 15, Paikuse

Hea METSAOMANIK!

OSTAME: kasvavat metsa, metsamaad, palki ja paberipuitu, küttepuitu ja võsa-raiejäätmeid.

Metsä

Tel: 5148238, 5038777

Metsä Forest Eesti AS

e-mail: eesti@mitsagroup.com

OSTAB

- metsakinnistuid
- hüpoteegiga ja läbiraaiutud kinnistuid

Tel 511 0415, 517 9866, 489 4055. www.landeker.ee

RAPLA KÜTTEKONTOR

MÜÜB LÖHUTUD LEPA KÜTTEPUID (25-60 cm, ka võrkkotis).
Müüme ka PUIDUBRIKETTI.

Hinnad soodsad!
Tel 516 6305

Kehtna Vallavolikogu algatas 13.12.2017 istungil otsusega nr 19 „Detailplaneeringu algatamine ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamata jätmise“ DETAILPLANEERINGU Kehtna vallas Kaerepere alevikus Ületse maaüksuse (29201:001:0890, pindala 165935 m², sihtotstarve maatulundusmaa) planeerimiseks.

Planeeringu eesmärk on maaüksuse jagamine elamukruntideks ja ehitusõiguste määramine. Planeeringu järgne soovitatav maa sihtotstarve on elamumaa.

Planeering on üldplaneeringu põhilahendust muutev, üldplaneeringuga määratud maa-ala maakasutuse juhtotstarvet muudetakse.

Keskkonnamõju strateegiline hindamine ei ole nõutav.

Rapla Vallavolikogu 21.12.2017 otsusega nr 78 algatati Kasetuka maaüksuse üldplaneeringut järgiva DETAILPLANEERINGU koostamine. Planeeringuala suurusega ca 1,8 ha hõlmab Rapla vallas Mahlamäe külas Kasetuka maaüksust (katastritunnus 66904:003:0193).

Planeeringuala piirneb idast ja lõunast riigimaantee-dega, põhjast Laane, Maidla ja Männiku kinnistute ning läänest Remmelga ja Rebase maaüksustega. Planeeringu eesmärk on sätestada tingimused kuni 6 üksikelamu püstitamiseks. Detailplaneeringu vajadus tuleneb valla üldplaneeringust. Planeeringu koostamise käigus on vajalik analüüsida liiklusest põhjustatavat häiringut; täiendavate uuringute vajadus pole ilmnenud.

Planeeringu kohta lähemalt:
<http://rapla.kovtp.ee/algatamine>.

Värvide ja lahustite tootmise ja müügiga tegelev ettevõtte KEMET RV OÜ otsib oma meeskonda tegusat ning sõbralikku

MÜÜGIESINDAJAT-KLIENDIHOLDURIT

Sinu tulevase töö sisu on:

- igapäevane suhtlus olemasolevate klientidega ja tellimuste haldamine
- uute kliendisuhete loomine, läbirääkimiste pidamine ja aktiivne müügitöö
- klientide külastamine, toodete tutvustamine, väljapanekute tagamine
- turundusmaterjalide koostamine ja eksponeerimine klientide juures
- internetiturunduse ja -müügiga seotud tegevuste arendamine ja elluviimine (sh kodulehe haldamine)

See töökoht on Sulle, kui:

- oled täpne, aus ja kohusetundlik
- Sul on hea suhtlemis- ja esinemisoskus
- leiad kiiresti uute inimestega kontakti
- Sind iseloomustab sõbralikkus ja koostöövalmidus
- oled vilunud arvutikasutaja
- Sind köidab internetiturundus või Sul on selles valdkonnas kogemusi
- räägid vabalt eesti keelt (vene ja inglise keele oskus tuleb kasuks)
- oled valmis liikuvaks tööks (vajalik B-kategooria juhtimisõigus)

Pakume Sulle:

- huvitavat, liikuvat, suhtlusrohket ja vaheldusrikast tööd
- aktiivset eneseteostusvõimalust
- töökohta sõbralikus ja toetavas meeskonnas
- koolitusi ja väljaõpet nii ettevõttes sees kui ka väljaspool
- tööks vajaminevaid vahendeid (arvuti, telefon, auto kasutamise võimalus)

Saada oma CV ja motivatsioonikiri hiljemalt
10. jaanuariks 2018 aadressil: kemet.rv@neti.ee

Lisainfo: www.kemetrv.ee, kemet.rv@neti.ee või
(8.00-17.00) telefonil 514 9841

Rapla tootjate kauplus

Tallinna mnt 23

E-R kella 10-17 ja L kella 10-14

Tel 5788 0357,

e-post: raplamaatoode@gmail.com

Koduleht: www.raplamaatoode.ee

Eelista Raplamaist!

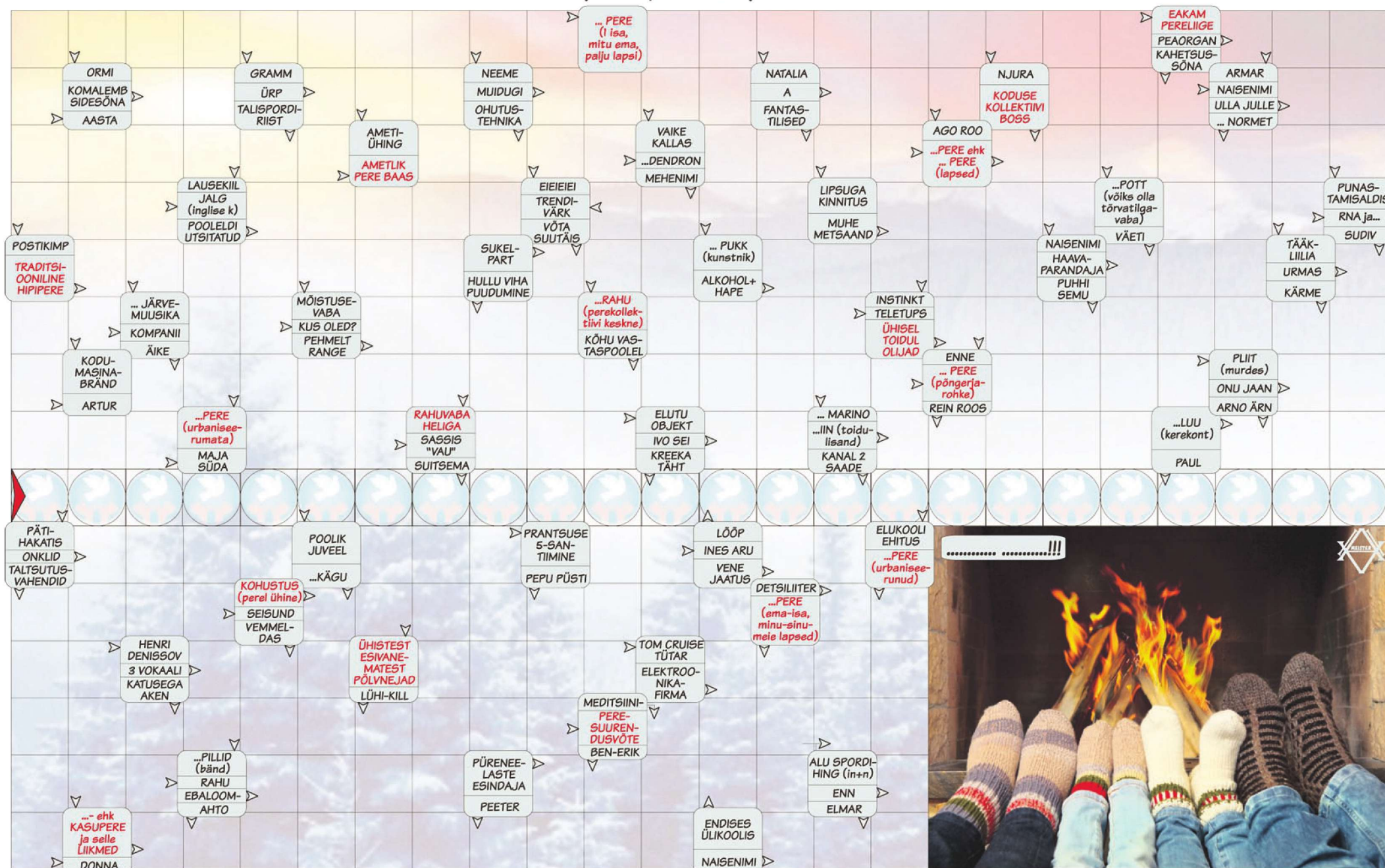
Kallis Liivi!

**Õnne taskusse
ja põue,
õnne tupp ja õue.**

Rapla Sõnumid

RAHU, AINULT RAHU

Koostas: Aivi Meister

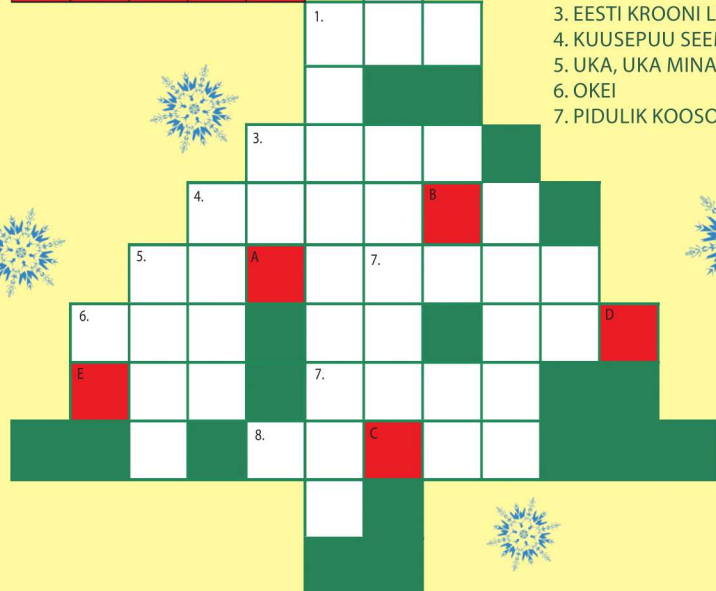
*01. jaanuar on ülemaailmne rahupäev ja perepäev

LASTELE

LAHENDUS

A	B	C	D	E
---	---	---	---	---

VASAKULT PAREMALE

3. RAPLAST PÄRIT KUULUS LUULETAJA (NAISED KÖÖGIS LAULJA)
4. TALVISED SÕIDUVAHENDID LASTELE
5. KES TOOB KOMMI SUSSI SISSE
6. VANEMATETA LAPS
7. MITTE KALLIS
8. PRANTSUSE KUNINGA NIMI (RAUDNE MASK)

ÜLEVALT ALLA:

1. MOOS VERIVORSTI JUURDE
2. ESIMENE NOOT ...RE, MI
3. EESTI KROONI LÜHEND
4. KUUSEPUU SEEME
5. UKA, UKA MINA ...
6. OKEI
7. PIDULIK KOOSOLEMINE

AUHINNAKS

ÕIGESTI VASTASID:

LISANDRA VETESINA
KERLI VILU
LISANN TERRAS
MARILIIS OJAVEE
ROLAND KLAAS
RIANE-LY SALMISTE
ANDREAS LIIMANN
BERIT LIIMANN
MAILIS RAIDMA
HELINA BAKAJEV
KERLI HIIETAM
KÄROLIIS HIIETAM
MARGO PULVER
RASMUS LAUR
ROBERT SALMISTE
LISANNA ALLIKA

RAJALEIDJA KAEUSSALLI+HELKURI VÕITIS
KERLI VILU
EELMISE MÕISTATUSE VASTUS OLİ
„KINGITUS“

Kõikide õigesti vastanute vahel loosime välja Raplamaa Sõnumite 1 kuu tellimuse + helkuri

Saada ristsõna vastus hiljemalt 2. jaanuariks e-postile: kuulutused@sonumid.ee (märksõnaga "täiskasvanute ristsõna" või "lasteristsõna") või Raplamaa Sõnumite toimetuse aadressil Viljandi mnt 6, Rapla 79511.
NB! Loosimises osalevad ainult märksõnaga vastused. Auhiinad saab kätte toime- tusest kahe nädala jooksul.

20. detsembril ilmunud suure ristsõna vastus on „VIIMAKS ÜHE MINU- TIGA RAHU“

1 kuu tellimuse +helkuri võitis **JAAK VOLGA**

TÄISKASVANUTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

Vastus

.....

.....

Nimi

LASTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

VASTUS

.....

NIMI

.....

Õpilasfirmade laad oli rahvarohke ja edukas

Nagu juba traditsiooniks saanud, toimub laupäeval enne jõule õpilasfirmade laad, kuhu tullakse kohale üle terve Eesti. Tänavu oli 14. õpilasfirmade laad seega päev enne jõule Rappeli keskuse koridoris.

Katri Reinsalu

Ilmselt igaüks oskas ennustada, et laupäeval on poed pungil inimestest, kes käre täite kaupa jõulude tarbeks head ja paremat varuvad. Neile lisandusid veel viimasel hetkel kinkide otsijad. Nii ei olegi kuigi üllatav laupäeval Rappeli keskuse uksest sisse astudes näha tavapärastest kordades rohkem inimesi.

Lähemal uurimisel selgub, et paljud neist on veel enne poodidesse sisseastumist midagi uudistama jäänud. Terve pikk koridor on rahvast täis. Laudadele on välja sätitud oma pakutava kraami 28 õpilasfirmat. Nende hulgas on loomulikult pealinna esindajaid ning õpilasi ka Suure-Jaani ja Aravetelt. Rõõmustav on aga asjaolu, et Raplamaad esindab laadal seitse õpilasfirmat. Neist kaks on Rapla Vesiroosi gümnaasiumist ja viis Kohila gümnaasiumist.

Hakkan ühest otsast peale ja uudistan väljapanekuid. Tooteid on tõesti palju ja silme ees läheb kiiresti üsna kirjuks. Abiks on päevajuht Miss Raplamaa 2017 Grit Tarvis, kes firmadega lähemalt juttu teeb. Kõlaritest saavad kõik seda kuulda.

Kohalik õpilasfirma Risk kutsus mind nende seltskonnamänguga tutvuma. Nimeks on sellel „Miks mina?“ ja sisult on ta sarnane „Tõde või tegu“ mänguga. Ainult et valikud on juba kaartidele üles kirjutatud. Särastilmne neiu teeb head müügitööd ja teatab, et see sobib suurepäraselt kingituseks – lähedaste või naabritega mängimiseks.

Järgmisena tõmbab mind enda laua juurde Tallinna 21. kooli õpilasfirma Best Ice, kes valmistab eestimaiste

Parima toote preemia sai Tallina õpilasfirma Best Ice oma kommimaitsetelise käsitööjätiste eest. Pildil Bert Palts ja Merilin Priilinn-Türk.

kompvekkide maitsega käsitööjätiseid. Kuigi ilm on õues tuuline ja külm, kõlab pakkumine jäätist proovida suurepäraselt. Jõulude puhul on neil spetsiaalselt valmistatud piparkoogimaitseline jäätis.

Paar sammu edasi läheneb mulle noormees sarnase pakkumisega. Sama kooli õpilasfirma Friizi pakub aga külmutatud jogurtit. Noormees selgitab, et siiani on saanud seda maitset maiustust ainult Yo! kohvikutes mekkida. Nüüd on noored selle aga kliendile lähemale toonud. Nende valmistatavat külmutatud jogurtit võiks saada osta tavalisest toidupoeist.

Laual on kolm valikut. Mangomaitseline külmutatud jogurt meenutab sorbetti ning sellele ei ole suhkrut lisatud. Natuke magusam on pruuni suhkruga mustikamaitseline külmutatud jogurt. Eriti suured magusasõbrad haaravad aga kindlasti küpsisemaitseline külmutatud jogurti järele. Maitse on tõesti hea ja ostan endale ühe topi kaasa.

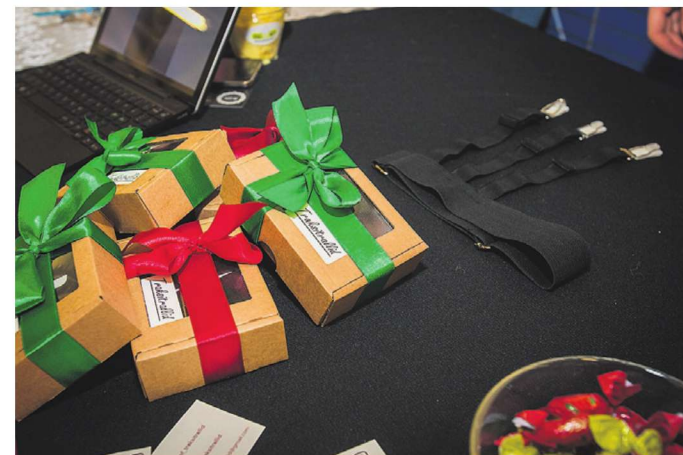
Tegelikult oli muidugi õpilasfirmade pakutava valik lai. Kohila õpilasfirma Lehteco müüs taimedega dekoreeritud telefoniumbriseid. Õpilasfirma TimberRing laualt sai endale soetada puidust sõrmuseid.

Gesso Suure-Jaanist pakkus aga praktilisi kriiditahvleid, mis samal ajal ka tore sisustuselementina mõjusid. Loomulikult sai endale kaasa osta ilusaid märkmikke ja erinevat suupoolist vegan-küpsistest käsitöölimonaadini.

Silma jäi ka õpilasfirma Traksitrallid, kes müüsid trakse, mis nagu nad ise ütlevad, tagavad mugavuse, hea väljanägemise ning toovad iga päev naeratuse näole.

Laada korraldaja Margot Sarv ütleb, et jäi ettevõtmisega rahule. Päeva kassa oli 1600 eurot ja see on päris hea tulemus. Teist aastat toimus laad Konsumi teise korruse asemel Rappeli keskuses. Sarv ütleb, et ta on asukohaga rahul, sest Konsumiga võrreldes on Rappeli keskuses palju rohkem ruumi liikuda. Inimesed leidsid nad üles mõlemast kohast ja soetasid nii mõnedki kingid just õpilaste käest, aga avarus on kahtlemata Rappeli keskuse eelis.

Iga laadal osalenud õpilasfirma sai päeva lõpus tunnustatud ning laikus Raplast eritiitliga. Välja hüüti näiteks kõige perenaiselikum, praktilisem, seltskondlikum, rohelisem ja soojendavam. Neli õpilasfirmat jäid aga eriti silma ja said eraldi tunnustatud.

Traksitrallid jäid silma oma vahvate traksidega, mis alati korrektse välimuse tagavad. Fotod: SIIM SOLMAN

Aravete õpilasfirma TimberRing müüs laadal efektseid puidust sõrmuseid.

Laada suurima käibega Kohila õpilasfirma HR3 (paremal) teeb mobiiltelefoni külge kinnitatavaid PopSocket'eid. Kohe kõrval on samuti Kohila õpilasfirma Lehteco, mis valmistab taimedega dekoreeritud telefonitaguseid.

Parim toode:
ÕF Best Ice, Tallinna 21. kool - kommimaitsetelise käsitööjätised
Parim väljapanek:
ÕF Rosella kunst, Tallinna reaalkool - foto järgi tehtud olümaalid
Parim müügistrateegia:
ÕF RainKicks, Tallinna 21. kool - veekindlad jalanõukatted
Suurim käive:
ÕF HR3, Kohila gümnaasium - PopSocket

